

,
,
,
,
AA
:”
,
:”
.,
:

1980

Alcoholics Anonymous World Services, Inc., New York, N.Y.

Copyright © 1980 by
Alcoholics Anonymous World Services, Inc.
All rights reserved

First printing 1980
Second printing 1980

Material from the A.A.Grapevine (see "Sources", page 349) is copyrighted ©
by The A.A.Grhere with permission.

This is A.A. General Service Conference-approved literature

Library of Congress Catalog Card 80-65962

ISBN 0-916856-07-0

1977

XIX

I.	.....	9
II.	:	17
III.	, , ...	23
IV.	, ...	29
V.	.....	33
VI.	.....	39
VII.	.....	45
VII.	.....	53
IX. „	”	63
.	.....	71
XI.	.....	79
XII.	.....	89
XIII.	.....	97
XIV.	. .....	105
XV.	.....	113
XVI.	.....	119
XVII. „	...”	125
XVIII.	.....	131
XIX.	.....	135
.	:	141
XXI.	.....	147
XXII.	.....	153
XXIII.	.....	157
XXIV.	.....	161
XXV.	.....	165
XXVI.	.....	175
XXVII.	—	179
XXVIII.	, ...	185
XXIX.	.....	171

I.

8 1879
XIX

40

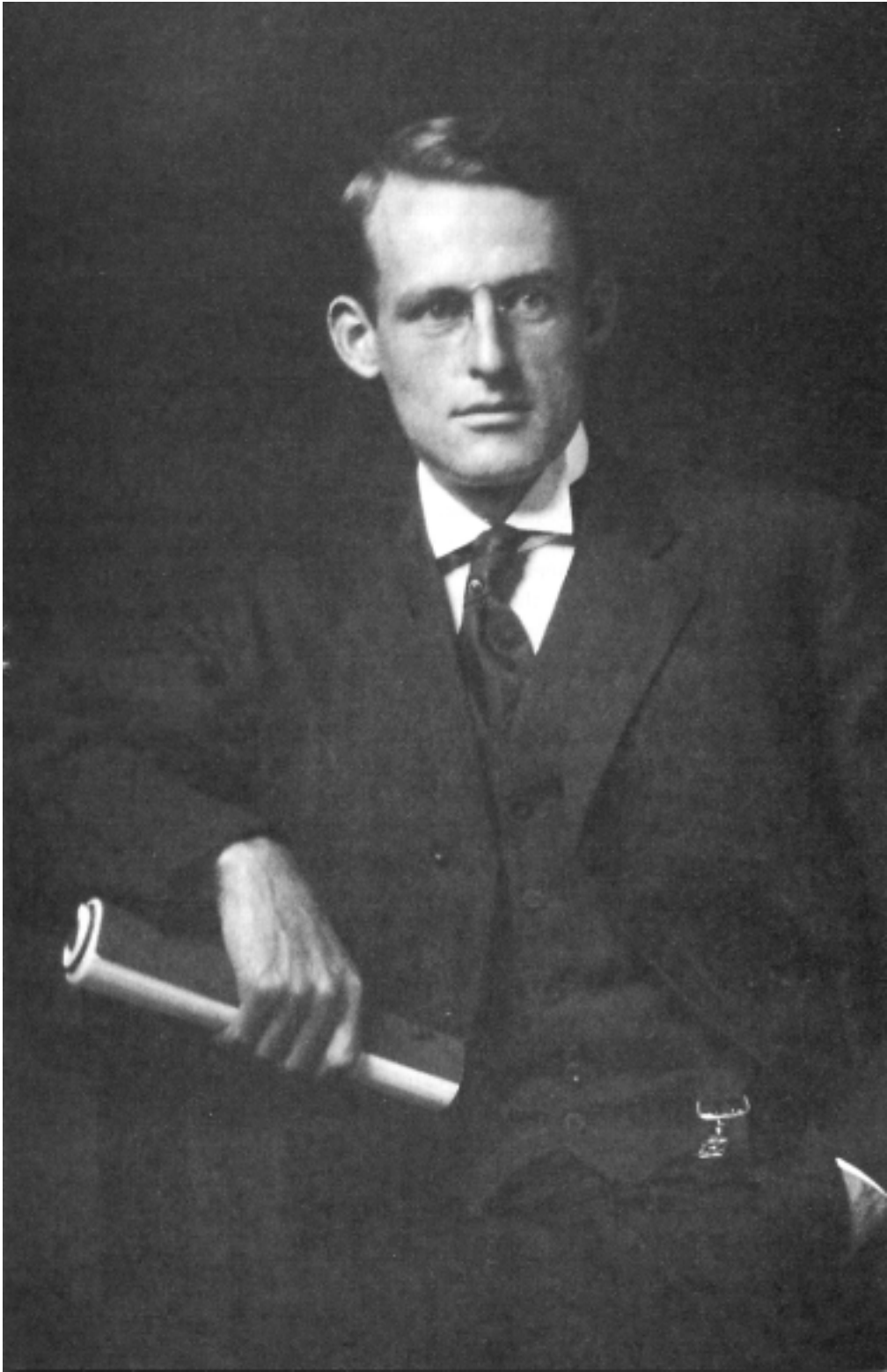
1918

*1

40

¹ (Congregational) —

( ).

” 1885 . 1894 .

8400 1970 7000 160

” (.) ,

” ? ” ” —

! — — ” ”

( )

4 , 1890

*2

(

.)

(

5

й

.)

й

1894

10

”

”

, 30-

й

---

² *

; 17

, 100

1898

XX .)

” (180

*3

( )

”
“ ”**4

855.

!””

5-6

3 *

4 ** « » ( ) « » ( ) ( ).

, . . . ( ).

( ) .

(1947 — .)
1958

,
, - ,
: ” , - ,
, , , , ” ,
” , , ” ,
” , , , , ,
” — 1902 .

1907

?” —

1910

31

” —

?”,

1912

33

1948

”

”, —

.” (

).

1914

.(

).

2

”(

),

25

1915

855

4000

1918

18

17-

III.

, ,

,

.
.

, ,

.”

, —

—

, ,

,

,

,

—

.

”

,

,

И : ”

,

,

,

.

,

.

”

,

,

,

70

”

,

—

..

,

,

.

.

”

, —

, — 15

20

,

”

, 185

,

,

”

, —

.

”

, —

”

,

:

21-

,

”

”

, —

,

: ”

,

,

”

”

, —

, —

.

—

”

,

,

”

, —

, —

,

,

,

,

”

,

,

,

,

56

,

,

”

.

”

, —

, —

,

.

—

.

,

”

”

—

—

, —

.

—

”

.

,

й

!"

й

: "

"

? —

"

50

: "

?

й." —

й

" —

й,

1954

13

14

й,

1933

(120)

1933

1934

16

1954

855

IV.

1934

1928

” — “?”

408

241

218-

*8

1934

й

й,

!”

” —

---

*8

(.).

” , — : ”
” . ”
1933-34- , 50 , ”

” “
” “
” “

1934
” “
” “

” “
” “
(
)
(1977 , 70

” “ : ”
” “
” “
” “

” “
” “

” “
” “
” “ ! ”

V.

1934–35

И
1933
1921
1939
1948
9
60

⁹*confidence — ; confession — ; conviction — ; conversion —
; continuance — (.).

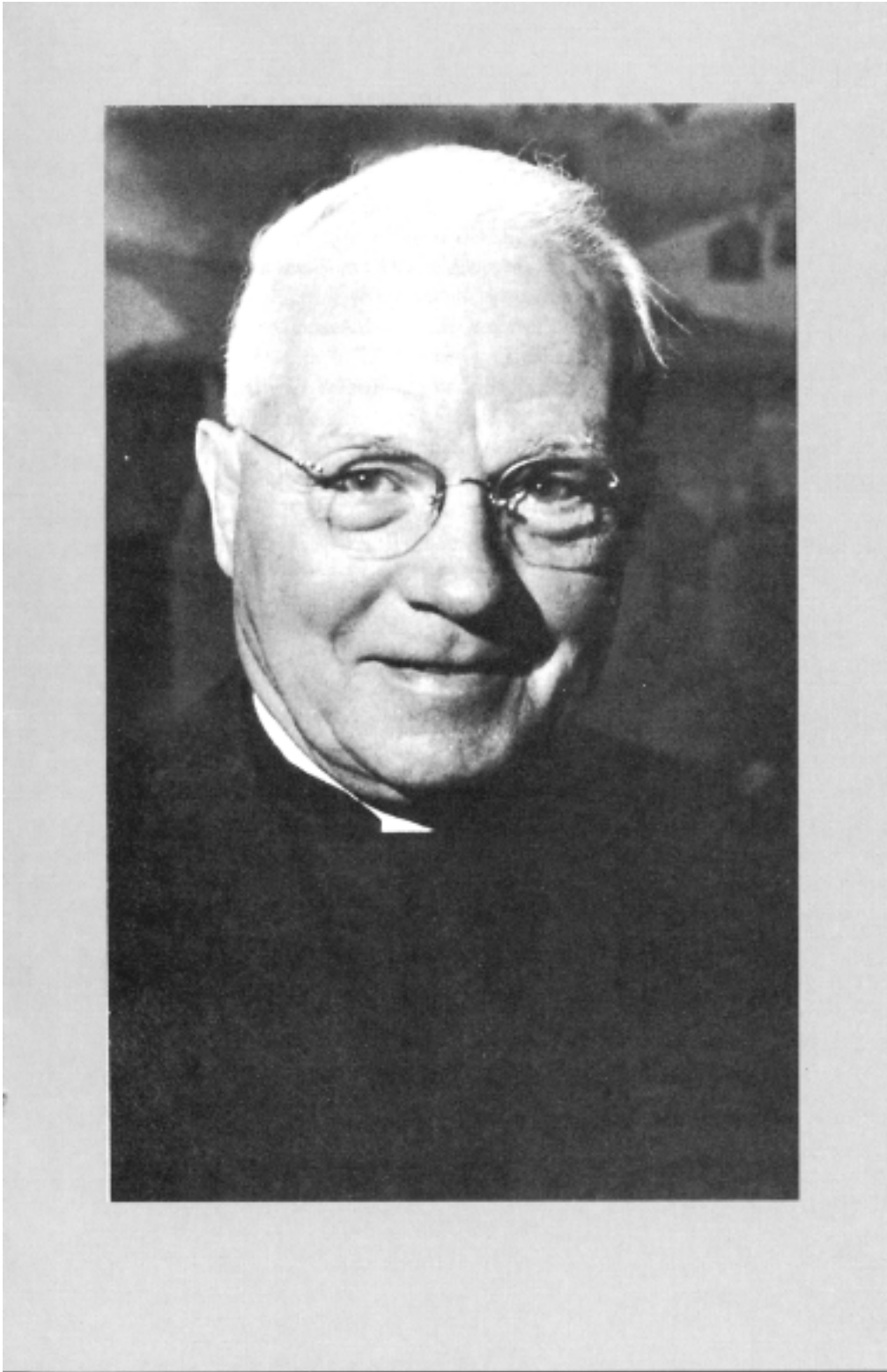

Й , Й

1935

39, 55

50

й

(

24

).

? —

?

?

?

- 10 1935

VII.

1935

1948

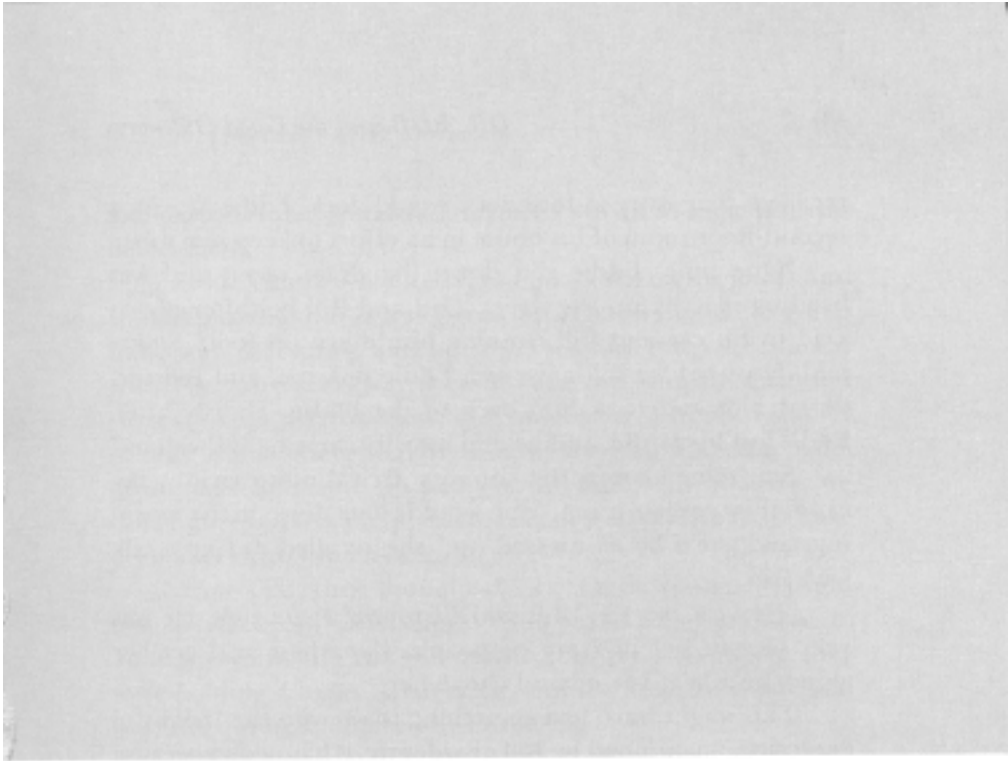
10 * „

„ —

„ („

”),

,*10

” . ( ) ,

1939

1950

! ” —

! ” —

1950

?—

30-35

(„ ”).

24-

1977

25

? —

50

150

й

? —

4 1935

!)

й

?”

... !”

... !

...

... й ... й ...

... ?” ... !”

... (...). ... ?”

... ?”

... !”

VIII.

"И

1978

1941

1978

86-

1935

30

14

1954

(, .)

? —

1941

40

1939

!

1935

: ”

ù

Pierce Arrow,

15

1

30

, 13

(

1935

),

1935

й.

1950

*11

1935

24-

36

1935

11 *

(.).

“ ”

“ ”

(... - ’),

” —

”

—

—

13-14 ”

”

”

1935 — 1939

1940

—

”

—

”

—

(—), —

*12

”

1937

”

”

”

—

—

”

1937

”

”

”

—

—

---

12 * ” ” ” ” 1 10 ” ” ” ” ( ).

1971)— .(”
“
1935
5 8
1939
3:00 . 11:00 .
1935
! !
*13
306.
“

---

13 *

!

!

”

”

...

”

”

й

й

й

”

“

1935

(4 , . .)

”

IX. „

”

1935

1936

й

1936

1937

12.

1937

1940-

?”

1939

“ —— ? , —— ? , !” —

“ ” ” ” ” .
(— “ ”), , , ”

20

1936

1937

1936

!” —

... (...) ...

... й ... й.

... 500 ... 1948 ...

... ? ?

... й

1937 , (1939
 50
 1937
 й
 й
 40
 ?
 ?
 18

1935

40-

1930-

1938

35-

10

40

100 %

50

1200
5000
50 000
5000
50 000
3000
30
110- 70
1. 1938
2.

3.

4.

5.

(

: ”

” ”

’

” ”

’

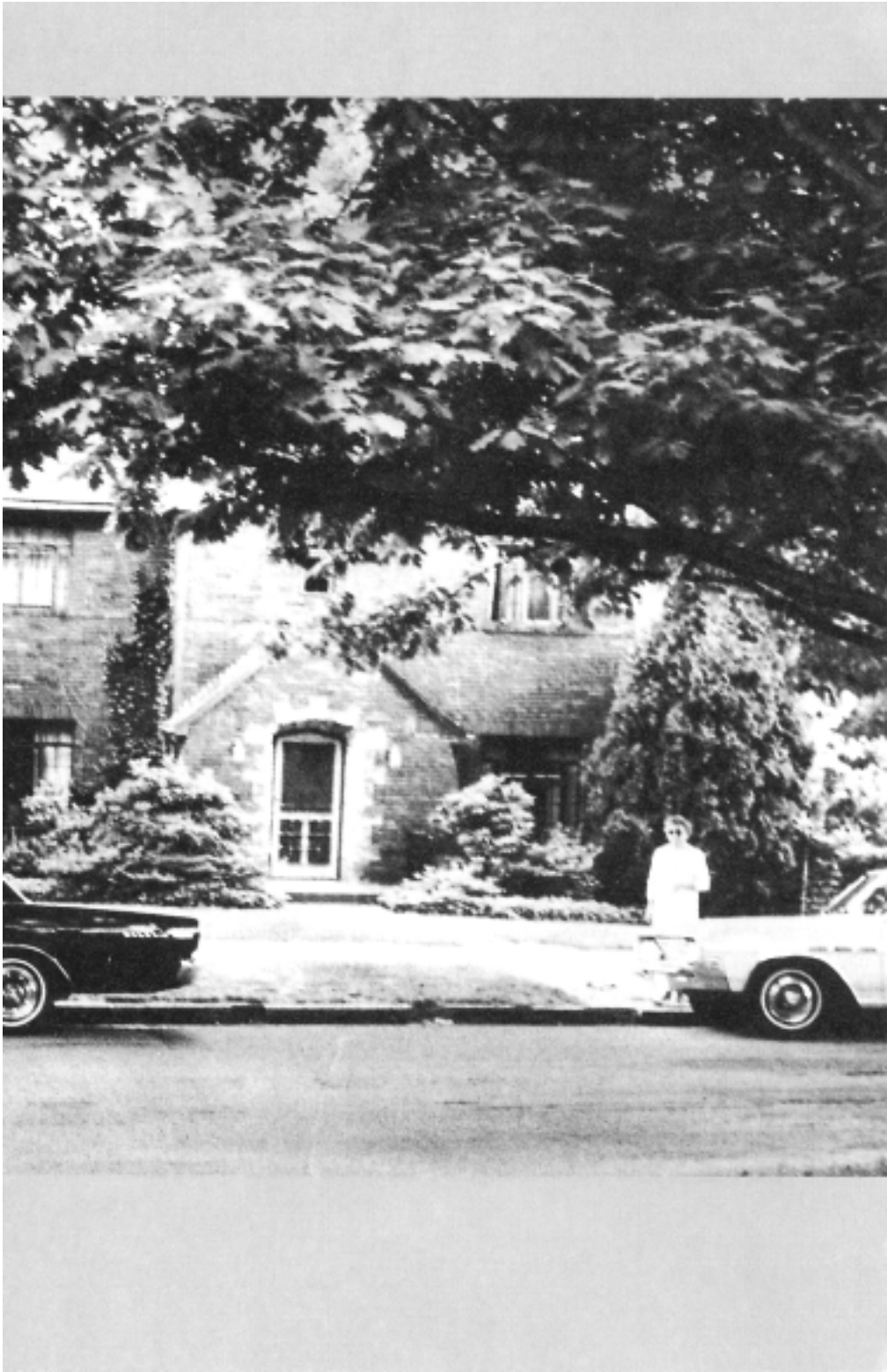
”).

XI.

1938-1939

20 30

1938

й

” —
: ”

1954

?”

” ”

” —

”

”

—

”

”

”

35

”

—

—

”

” —

”

?”

”

62

”

—

: ”

?” (.)

”

”

?

—

—

—

— ”

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

?! ”

И ”

1939

1940

N

1940

75

12 14

1942

Една от тях включвала и темата за местното разнообразие и колорит. „Знаете ли, — разказва Ед, — когато отидехме в някоя друга част на страната, можехме да видим как всичко се прави по друг начин, а щом се върнехме, казахме: „Ако бях попаднал в тяхното АА, никога нямаше да постигна трезвеност“. Нещо такова споделяше един от членовете на АА в Акрон по онова време, — казва Ед. — Помня, как доктор Боб разказа тогава историята за един американец, който носел цветя на гроба на свой приятел и видял един китаец, който носел храна на гроба на свой приятел. Американецът си помислил, че това е смешно. „Как мислиш, кога твоят приятел ще стане да хапне от тази храна?“ — попитал той. А китаецът отвърнал: „Когато твоят приятел стане да помирише тези цветя.“ Разказа ни тази история, за да ни покаже, че всеки от нас прави нещата по свой начин, а понякога един начин да направиш нещата е точно толкова добър, колкото и друг.“

Сутрешното време за тишина продължавало да е важна част от програмата за възстановяване през 1938–39 години, така както и духовното четене, от което първите членове на АА получавали голяма част от своето вдъхновение.

„Тук, в Лос Анжелис, се отделя голямо внимание на сбирките, — разказва Дюк П., който бил един от първите в този град. — Мисля, че е защото са много. Когато аз започвах, се подчертаваше важноста на сутрешното време за тишина, ежедневните четения и ежедневните контакти. Също така ми казваха, че трябва да правя по нещо за своя алкохолизъм всеки ден.“ Дюк си спомня, как в началото на четиридесетте години той взел списък на пробилиците се и открил, че всички те са спрели да спазват сутрешното време за тишина. „И днес, след 38 години ние с жена ми Кети продължаваме да спазваме своето сутрешно време за тишина и четене“ — казва той.

Особено значение се придавало на Библията. Много си спомнят колко популярна била и Проповедта на планината. „Това бяха задължителни четива за всички, — казва Дороти С. М. — Веднага щом хората в болницата успяваха да фокусират погледа си, те получаваха Проповедта на планината.“

Боб Е. от Акрон си спомня, че друга популярна книга по онова време била „Най-великото нещо на света” от Драмон. Тази книга, както и „Горната стая”, доставял в АА Мат Г.

Макар по това време да имало достатъчно литература за четене се появила потребност от книги, написани специално за алкохолиците. И от всички проекти, които обсъждали Бил и доктор Боб — болници, платени мисионери и т.н., най-необходима станала книгата. В началото на май 1938 година започва работата по създаването ѝ.

Първите две глави били завършени до началото на юни 1938 година. Тогава Бил написал писмо на Боб, в което го попитал: „Какво мислиш за създаването на благотворителна организация с име, например, Анонимни Алкохолици?”

В по-предишен момент това име било предложено, за да се обозначи авторството на книгата „Сто мъже”, написана от анонимни алкохолици. Сред другите предложения за име били „Изход”, „Пристанище” и „Идва зората”. Но името Анонимни Алкохолици вече се използвало, макар и ограничено, за обозначение на Обществото.

В същото писмо Бил предложил Анна да напише сама една глава от книгата. „Имам усещане, — пише Бил, — че Анна трябва да напише глава, която да бъде портрет на съпругата.” Нейната скромност и стремеж да остане в сянка, навярно са причината тя да не напише такава глава.

Луис също не написала глава за книгата; всъщност, нея не са я молили за това. Когато тя сама предложила да го направи, Бил отвърнал: „О, не. Главата трябва да бъде в същия стил, в който е написана книгата.”

Неотдавна Луис ми каза: „Това много ме засегна, а и до днес не зная защо Бил не ми предложи да напиша такава глава, макар и да не съм повдигала темата за това втори път.”

Бил сам написал главата, която влязла в книгата под името „Към съпругите”, а Мария Б., жена на един от първите АА-ейци от Кливланд, написала своята лична история в раздела с истории на първото издание.

Боб Е. си спомня, как Бил започнал да изпраща чернови в Акрон: „Ние не ги показвахме на много хора, — разказва той, — аз бях един от малкото избрани.” Той си спомня как заедно с Док четели и поправяли черновите в неговата гостна. „Ние приемахме книгата много сериозно и благоговейно осъзнавахме, че тя започва да се оформя.”

По спомените на Дороти, Бил пише главите, показва ги на членовете на АА в Ню Йорк, а след това ги изпраща в Акрон. „Ние ги четяхме на сбирките в Акрон. После изпращахме обратно своите коментари и поправки.”

Спомените на Бил и Дороти за написването на книгата не съвпадат съвсем, както и за много други събития, случили се в ранните години. „Това е нормално и е подобно на това как свидетелите описват някаква авария, — казва един член на АА, — аварията си е една и съща, но хората са я видели от различен ъгъл.” Възможно е, доктор Боб да е показвал първите глави само на някои. А след това, колкото повече се увеличавал обема на книгата да я е давал на повече хора. Или, например, отначало да е давал главите само на „някои избраници”, а след това да ги е давал на останалите членове да се запознаят с тях.

„Няма да забравя времето, в което се появи пета глава, — спомня си Дороти. — пета глава. Останах у семейство Смит цялата нощ и ние с Анна седнахме и четохме до четири часа сутринта. Мислехме си: „Това е, което трябва да бъде. Сега книгата наистина ще привлече хората към нас.”

Бил напредвал с написването на книгата, но да получи истории, написани в Акрон, се оказало не лека работа. А тези истории били жизнено важни, защото повечето случаи на възстановяване били именно там.

Един от проблемите бил, че някои от членовете на АА отказвали да участват в написването на книгата. Те смятали, че това е комерсиален проект — и той наистина бил такъв, макар и само частично. Книгата трябвало да популяризира движението, но също така да осигури доход за Бил и Док, а също да донесе пари, необходими за създаването на офис, посредством който да се поддържа и създава връзка с алкохолиците на отдалечени места и да помага за тяхното възстановяване.

Джон и Елджи Р. си спомнят за един мъж, който заявил, че се е напил заради книгата (интересна реакция като се има предвид, че главната цел на книгата е да донесе трезвеност на

хората). „Наумил си беше, че Док и Бил ще получат много пари и искаше свой дял. Никой не му обърна внимание и той така се ядоса, че отиде и се напи.“

„Още от самото начало това е някаква измама, — казвал той, — двойка мошеници от Върмонт. Сигурен съм, че те са се познавали. Когато Бил отишъл в Акрон вече е знаел, че ще се срещне там с Боб“.

Дороти С. М. си спомня за един участник, който написал своята история за книгата, а после казал, че не вярва на тази измама и си взел историята обратно. После пак я върнал в книгата. „Това е само един пример за това колко сериозни бяха споровете, — казва тя, — дори имаше момент, в който започнахме да мислим, че цялата група в Акрон ще се разпадне покрай тази книга.“

Същото ставало и в Ню Йорк. Бил Уилсън настоява, че в Акрон е имало по-голяма подкрепа за книгата и Дванадесетте Стъпки, отколкото в Ню Йорк, където ръкописът станал предмет на остри дебати. Бил смята, че в Ню Йорк му е било по-трудно, отколкото на Боб в Акрон.

„Имаше много спорове и възражения, докато убедим хората да напишат своите истории, — спомня си Дороти, — времето напредваше, а историите все още не бяха написани. Примерно по това време Боб Смит дойде у дома и каза, че е намерил един бродяга някъде из гетата на Акрон, който по-рано бил известен журналист репортер. Сега продавал масло за коса, а в промеждутъците си устройвал запои.“

Това беше Джим С., — продължава Дороти, — Боб го настани в болницата и каза, че ако успеем да го приведем в ред, той ще ни помогне с написването на книгата.

Джим изтрезня, и помогна на хората от Акрон и Кливланд да напишат своите истории. Той вървеше по петите им, за да получи от тях написаните на хартия истории, а често беше до тях и докато те пишеха. След това преписваше и редактираше историите, но беше много внимателен, за да съхрани своеобразния колорит на всяка една история“, — разказва Дороти.

„Джим беше истински вълк единак — висок и слаб, той не изглеждаше много здрав, — спомня си Сю Уиндоус. — Преди да дойде при нас беше преживял много. Смятах да постъпя в бизнес колеж и ми трябваше практика по машинопис, ето защо аз печатах някои от тези акронски истории. Най-смешното е, че аз така и не прочетох Голямата книга („Анонимни Алкохолици“) до 1975 година. Хората започнаха да ме канят на сбирки и аз исках да съм подготвена. Много членове на АА сега ми се обаждат, защото съм дъщеря на доктор Боб и искат да разберат повече за първите години на АА. Не съм и мечтала, че движението ще се разрасне толкова много.“

Ако алкохолиците в Акрон имали своите проблеми, свързани с Голямата Книга, то членовете на Оксфордската Група имали още по-големи проблеми с това. От една страна, те смятали, че това е комерсиален проект. От друга, били силно разочаровани, че в книгата никъде не се споменава за Оксфордската Група. Още повече, че Дванадесетте Стъпки са изместили напълно четирите абсолюта, за които също нямало и думичка в книгата.

Има различни причини, които обясняват липсата на текстове за Оксфордската Група в книгата. Една от тях е, че АА не желае името ѝ да бъде свързвано с каквито и да било религиозни или духовни учения. Както заявява Бил в разговор с Т. Хенри, „доста католици дойдоха в АА по това време, ето защо не сме изразили в книгата онази благодарност, която Оксфордската Група заслужава.“ Той се позовава и на различията в методите и подхода.

Има още една причина, която никога не се е споменавала публично: Франк Бахман, основател и лидер на Оксфордската група, не само се опитвал да влияе на политиката и бизнеса на международно ниво, но, по мнението на някои, симпатизирал на Хитлер — нещо, което получило широк отзвук след едно интервю на Бахман през 1936 година.

Разделението на АА и Оксфордската Група станало в Ню Йорк, в края на 1937 година, но липсата на каквото и да е споменаване на Групата в Книгата води до вълнение в Акрон, където АА и Оксфордската Група били все още близки, независимо от усилващите се разногласия.

Както Бил казва веднъж: „В Акрон местните АА-ейци бяха членове на Оксфордската Група или, поне много от тях мислеха, че това е така до излизането на книгата през 1939 година. Не само книгата, но и самото ни общество получиха името „Анонимни Алкохолици“. Ние съзнателно напуснахме Оксфордската Група като тук, в Ню Йорк, това се случи доста по-рано. И макар по-старите участници от Кливланд или Акрон да разбираха, че това вече не е

Оксфордската Група, ние запазиме името докато сбирките ни се провеждаха в дома на Т. Хенри Уилямс.”

ХІІ.

а

Началото на 1939 година било спокойно и безгрижно време за членовете на АА в Акрон. Борбата от първите години била в миналото, книгата била излязла, а сърдечното приятелство между членовете на АА помагало на участниците да запазят своята трезвеност.

Имало само една сбирка в седмицата и тя била най-важното събитие. Между сбирките пиели кафе заедно, всеки ден разговаряли, правели си съботни вечеринки и посещавали алкохолиците, които били настанени в Градската болница. АА растяло, но не много бързо и това изключвало всякакво усещане за дискомфорт.

В действителност ситуацията, обаче, далеч не била идилична. Бил имал сериозни проблеми с Оксфордската Група.

Боб Е. прави следната оценка: „В началото бяхме само няколко души, които присъствахме на събиранията на Оксфордската Група. Но ставахме все повече, докато на практика не запълнихме цялата група. От „алкохолен отряд“ в състава на Оксфордската Група, ние се превърнахме в основа на групата. Изказвахме се много повече от останалите и в определен смисъл ние бяхме тези, които задавахме тона на събиранията.

Но ни притискаха. Например, не можехме да изказваме съмнения по отношение на указанията свише. На събиранията обикновено сядахме в кръг, но това беше в началото, когато още нямаше много участници. Т. Хенри и Кларас, Флоранс Мейн и Хен Сиберлинг даваха тон на събирането. Те бяха лидерите.

Половината време трябваше да бъде прекарано в мълчание, ослушвайки се за указания свише. Алкохолиците седяха като на тръни. Беше ни трудно да издържим. Изнервахме се и започвахме да треперим. Но колкото повече ставаха алкохолиците в групата, толкова повече растеше влиянието ни и времето за мълчание се посъкрати. Неалкохолиците смятаха, обаче, че така се нарушават техните основни принципи.

Бяхме членове на Оксфордската Група, докато не си намерихме самостоятелно помещение. Това се наложи, защото в един момент бяхме станали толкова много, че изтъркахме килима на Т. Хенри. И дори допълнителните 30 стола не успяваха да решат проблема, бяхме наистина много хора.”

Ето кое обяснява много от случилото се: болшинството на алкохолиците приемало част от програмата на Оксфордската Група, но отхвърляло другите части. И изискването на Оксфордската Група участникът да приема програмата им изцяло, не се приемало добре от алкохолиците.

Бил отбелязва, че практиката на „проверки“ в Оксфордската Група (когато един участник можел да определя дали указанието свише, получено от друг участник е действително) създавала у алкохолиците усещането, че лидерите на Оксфордската Група ги надзирават. Също обръща внимание и на метода на Оксфордската Група да кара хората да се чувстват неблагоприятни и да изпитват дискомфорт докато не приемат предложената гледна точка.

Както казва за това Бил: „пияниците не приемат натиск под каквато и да е форма, единствено от Джон Ечемичното Зърно... Те не биха могли да станат поддръжници на агресивния евангелизъм на Оксфордската Група. И не биха моли да приемат принципа на „колективните наставления“ по отношение на своя собствен живот.”

Алкохолиците не се чувстват достатъчно комфортно с членовете на Оксфордската Група, но и на членовете на Групата също не им е много лесно да свикнат с тях.

Някои от тях приемали работата с алкохолиците като „обществена работа“. Да получават и предават на алкохолиците „указания свише“ по-късно станало известно като метод „да поемеш върху себе си нечии чужди проблеми“, практика, в която всеки член на АА е експерт.

Други членове на Оксфордската Група смятали, че участието на алкохолици подронва престижа им и давали това да се разбере на Т. Хенри, Кларас и Хенриета. Според тях по-голямо внимание трябвало да се обърне на местния елит, на лидерите на обществото. А повечето алкохолици били доста далеч от това да се превърнат в обществени лидери. Някои оксфордисти предлагали даже да се подлагат алкохолиците на проверка и в Групата да се допускат само социално-приемливите от тях.

Някои акронски алкохолици, които започнали програмата през 1939 година, говорели за тези неща много по-откровено, отколкото Боб или Бил биха могли някога да си позволят. „Те не ни искат“ бил, вероятно, един от най-меките коментари по повод болшинството неалкохолици, участници в Оксфордската Група, които си правели свои собствени събирания и не се асоциирали с „алкохолната команда“. „На тях не им трябват бедняци, — казвал Джон Р. (мъж на Елджи). — Трябват им хора с пари. Само Т. Хенри е изключение. За него е все едно кой си. Забележителен човек.”

Както споменахме и преди, Франк Бахман никога не постигнал единодушие с това най-забележително явление в Оксфордската група. И по неговото мнение, а също и според мнението на други изтъкнати оксфордисти, разделението на групата било желателно, като се изтъквали цял куп причини.

От една страна, членовете на АА били склонни да се ограничат само с оказването на помощ на други алкохолици, това, което днес наричаме „наша главна цел“. Доктор Бахман, от своя страна, смятал, че алкохолизмът е само част от проблема, породен от неправилното устройство на света, а не негов симптом.

Освен това алкохолиците все повече настоявали да се спазва принципа на анонимността в публичното пространство. Това противоречало на програмата на Бахман, който се стремил да рекламира „промените“, които ставали у хората, за да привлече нови членове в организацията си.

Освен всичко това Оксфордската Група имала и проблеми на местно ниво. В Акрон започвал разкол в общественото мнение и възниквали противоречия в оценките на социалната и църковна политика, а също и на политическата линия на промишлените компании. Когато синът на производителя на шини (чието «преображение» получило много широко огласяване) отново се върнал към бутилката, много представители на църквата започнали да изпитват недоверие към Оксфордската Група. Групата се заела и с обсъждането на етиката в действията на производителите в града. А това не се харесало на собствениците на местните предприятия. В крайна сметка, казвали те, да променяш хората е едно, да се бъркаш в бизнеса – съвсем друго.

Хенриета Сиберлинг смятала, че АА не трябва да събира или заработва никакви пари, защото „дяволът използва това средство, за да унищожи АА“. Тя спорела по този въпрос с Бил и Боб. В същото време отбелязвала, че членовете на АА не отделят достатъчно внимание на Бог.

„В първите дни, — спомня си тя, — Бил ми казваше: „Хенриета, аз не мисля, че ни е необходимо да говорим толкова много за религията и Бог“. А аз му казвах: „Какво пък, Ние в крайна сметка не съществуваме, за да угаждаме на алкохолиците. Те сами са си угаждали дълги години. Ние работим за това да правим нещата в името на Господ. И ако вие няма да говорите за това какво Господ прави за вас, за своята вяра и за указанията свише, тогава можете да се превърнете в Ротари клуб или нещо подобно, защото Бог е единствения източник на сила“. Накрая той се съгласи с мен.”

Бил да се съгласи, както и много други алкохолици. Но въпреки това имало много други членове на АА, които не се променили, не направили признание и не приели Господ. Те правели всичко възможно, да направят Първата Стъпка, но не били готови за останалите. И тяхната концепция за Висшата Сила се различавала от концепцията на участниците в Групата, защото не били готови да възприемат електрическите лампи или автобусите на Трето Авеню като проявление на „Бог, както аз Го разбирам“. След много години Хенриета била разочарована от изказванията, които чула на голяма сбирка на АА и казала: „Можеше да си помислиш, че те описват работата на психиатъра с тях. Нямахме никаква духовност, или разговори за това какво Бог е направил за живота им.”

Ето още един пример, който демонстрира фундаменталната разлика между АА-ейците и членовете на Оксфордската Група. АА-ейците все повече и повече се убеждавали в необходимостта да се позволи на всеки от новите членове да приеме своя собствена концепция за Висша Сила, самостоятелно определяйки понятията и срока.

Като взема под внимание всички тези фактори, а също и възгледите на Бил и останалите, доктор Боб разбира не само неизбежността на скорошния разрыв, но и това, че условията за разрива са намерили отдавна. Но що се отнася до промените, той е изключително благоразумен. Навярно той възнамерява просто да изчака подходящия момент.

И още една причина: доктор Боб е изключително предан не само на Бил, но и на Хенриета Сиберлинг, Т. Хенри и Кларас Уилямс. Тримата са направили изключително много, за да му помогнат и преди, и след като той спира да пие, независимо от критиките на другите членове на тяхната собствена Оксфордска Група. Те са оказали голяма помощ и на другите първи алкохолици в движението.

Ето защо първият разрив в щата Охайо се случва в Кливланд, а не в Акрон. И основните причини за него са съвършено различни от споменатите дотук. Някои виждат в този разрив не само раздяла с Оксфордската Група, а и с АА в Акрон.

В началото на 1939 година Кларънс С. се превръща в духовен лидер на кливлъндското АА. Двата с Дороти всяка седмица возят хора от Кливланд на сбирките у Т. Хенри. Много от хората били католици. Кларънс си спомня, как им обещал събранията на Оксфордската Група да не засягат техните религиозни чувства. „Въпреки това, признанията, които участниците правеха на събранията, им се струваха „открита изповед”, тоест нещо, което тяхната религия не им позволяваше да правят, — разказва Кларънс. — Идеята за получаване на указания свише също противоречеше на техните религиозни убеждения. И последното кошунство: членовете на Оксфордската Група използваша „неправилната” Библия. В резултат, аз се оказвах като подзенитен обстрел по пътя за вкъщи”, — казва Кларънс.

Дороти (в това време негова жена) отбелязва, че сам по себе си големия брой на участниците в Кливланд вече бил достатъчно важна причина за отделяне. „Дълго време ние обсъждахме възможността да провеждаме свои сбирки в Кливланд, — разказва тя. — Спомням си, че тогава бяхме около 13 човека, и беше не само сложно да извозваме всички тях в Акрон, но, предполагаме, че това е и голямо натоварване за Боб във връзка с хоспитализацията на новите. Той беше много зает в Акрон.”

Дороти също се позовава на проблема с католиците. А и не само католиците имали проблем с Оксфордската Група. Трябва да отбележим, че някои протестантски свещеници също се отнасяли с подозрение към Оксфордската Група. Скоро след като Кларънс добил трезвеност, Дороти отново се срещнала с преподобния Дилуърт Лаптън, който по-рано ѝ разказвал за своите неудачни опити да помогне на алкохолиците.

„Аз му казах: „Имаме изход” — и разказах за Кларънс и за събранията. И го помолих да посети едно от тях. Казах му: „Ще има още много съпруги, които също като мен ще дойдат при вас за помощ. Искам да знаете, че наистина има надежда за всички тях.”

Бях разочарована, когато разбрах, че няма да дойде. Каза ми, че докато АА е свързано с Оксфордската Група може да претърпи неуспех и че такова забележително движение, каквото е нашето, никога не трябва да се свързва с каквато и да било религиозна организация. Колко прав беше този човек!”

Съществуват няколко версии за причините за разрива, но няма да говорим как и защо: кой е бил прав, и кой виновен; кой е негодувал, а кой не; и кой с кого от колко години не бил разговарял.

Повечето участници в онези събития са вече покойници. А много от тези които са живи, тогава са били съвсем нови в програмата, и не са могли да се ориентират в подводните течения и машинации. Те просто били щастливи, че са трезви, и не били готови още да посещават това, което сега групите на АА наричат свои организационни сбирки.

Въпреки това, Кларънс си спомня, как е разказвал на доктор Боб за проблемите, възникнали при католиците във връзка с методите на работа на Оксфордската Група.

„Не ние отблъскваме католиците — тяхната църква не приема някои от методите на Оксфордската Група, — казал той. Доктор Боб отвърнал:

— Нищо не можем да направим.

— Не, можем, — казал Кларънс.

— Какво имате предвид?

— Да организираме група, в която да няма онова говорене и изисквания, които дразнят католиците. Вече имаме Книгата, Стъпките, абсолютите. Всеки може да живее благодарение на тази програма. Можем да организираме свои собствени сбирки.

— Не можем просто да захвърлим тези хора, — казал Док, — ние им дължим живота си.

— Е, и какво? — отвърнал Кларънс. — Лично аз също им дължа живота си. Хубаво, но какво да кажем за всички останали?

— Нищо не можем да направим, — казал Док.

— О, не, можем.

— Например?

— Ще видите, — завършил Кларънс.

По това време, — разказва Кларънс, — Ел. Г., известен също като Еби, се намираше в Градската болница на Акрон, натъпкан с паралдехидом и с другите препарати, които Док им даваше. Ние с Бил Уилсън бяхме ходили да разговаряме с него и в резултат Бил и жена ми Дороти го закараха в болницата. Ел беше адвокат по патентите и имаше голям дом в Кливланд, ето защо попитах жена му дали можем да провеждаме сбирките си у тях. Не попитах Ел, а жена му.”

Дороти си спомня, че им отнело четири часа, за да откарат Ел в Акрон, защото той искал да спират на всеки бар по пътя. „Никога няма да го забравя, изчезващ по коридора с медицинската сестра — разказва тя. — Обърна се назад, помахаше ни драматично и каза: „Ако това ми помогне, никога няма да забравя този ден и вас двамата.

Еби беше добре образован, и ме удиви най-много това, че най-силно впечатление му оказа един мъж от Акрон, който имаше само четвъртокласно образование. В крайна сметка, когато излезе от болницата, той предостави дома си за сбирки.”

Кларънс разказва: „Обявих на събрание на Оксфордската Група, че кливландската компания е дошла тук в качеството си на участници за последен път, че сме организирали група в Кливланд, която ще бъде само за алкохолици и техните семейства. Съобщих и че взимаме името от книгата и ще се наричаме „Анонимни Алкохолици”.

Вдигна се шум:

— Кларънс, не можеш да го направиш — каза някой.

— Вече съм го направил.

— Трябва първо да го обсъдим!

— Много е късно — казах аз.

Сбирката беше уговорена за следващата събота (11 май 1939 година) — разказва Кларънс. — Допуснах грешка като съобщих на онези хора адреса. Те дойдоха, напълниха къщата се опитаха да прекъснат нашата сбирка. Един младеж се опита да ме удари с камшик. Разбира се, в духа на чистата християнска любов! Но ние отстояхме своята позиция.”

Спомените на Дороти малко се различават от това. „Още си нямахме име, — разказва тя, — но ние съобщихме на всички, че това вече не е Оксфордската Група. Само алкохолици.

Анна и Боб също усещаха, че трябва да се освободят от влиянието на Оксфордската Група, — добавя тя, — но смятаха, че ще им е много трудно, заради предаността си към Т. Хенри и Кларас.

Всъщност, — продължава тя, — на една от първите сбирки дойдоха най-строгите участници от Оксфордската Група от Акрон, и се държаха много войнствено и многословно. Те смятаха, че сме постъпили много нелоялно по отношение на всичко като сме се отделили. Беше много смела крачка – да се отделим от Акрон.”

Ел Г. си спомня, че е постъпил в болницата на 17 април. Преди да излезе оттам, дошъл да го посети доктор Боб, и го попитал дали е съгласен да следва програмата. „После доктор Боб доближи стола си, едно от колената му докосваше моето и ме попита: „Ще се помолите ли заедно с мен за Вашия успех?” — спомня си Ел. — Той каза прекрасна молитва. Много пъти, когато след това работех с кандидати за АА, аз усещах някаква вина, защото не можех да направя нещата толкова добре както той ги правеше.”

В същата вечер Ел отишъл на сбирка у Т. Хенри. „Посетих няколко сбирки, преди да открия, че там не всички хора бяха алкохолици”, — казва той. Но независимо от това, че той е католик, събранията му се харесали.

„Отивахме в Акрон в продължение на няколко седмици, — разказва той, — преди окончателно да решим да организираме група в Кливланд. Към средата на май 1939 година проведохме първата сбирка, в тази стая. На сбирката бяха дошли и няколко човека от Акрон и всички кливландски момчета.

Кога започнахме сбирката, имахме сериозни дебати за това, как да се нарича групата. Предлагаша се различни имена. Но нищо не ни се стори достатъчно подходящо и започнахме да се наричаме „Анонимни Алкохолици”.

Какъвто и да е бил разговорът на Док с Кларънс преди създаването на групата, Док абсолютно поддържал групата още от самото начало, както го направили и много други АА-ейци от Акрон.

„Доктор Боб присъства на всички първи сбирки, които организирахме у нас”, — съобщава Ел. в писмо до Бил.

Когато попитали Джон Р. дали си спомня за някакво огорчение или неприятно чувство от страна на доктор Боб, той отвърща: „Но Боже мой, какво говорите! Док, Анна, моята жена (Елджи) и аз пътувахме дотам за първите сбирки. Спомням си едно такова наше пътуване. Док беше като младо момче дълбоко в душата си, знаете това. Както си пътувахме изведнъж свърна от пътя по някаква отбивка. Попитах го: „Защо завихте насам?” Валеше сняг, знаете ли. И аз казах: „Сега ще заседнем някъде.”

„О, не, няма да заседнем” — отвърна ми той. И пое нагоре по някаква улица Портадж Хил. Пропътувахме около три четвърти от улицата, но заради снега се върнахме обратно. Док се засмя. Той, навярно си мислеше, кога ли друг път ще има шанса да мине точно оттам? Да, Док беше забележителен. Помня, че тогава беше около 60 годишен, но притежаваше младежки дух, да, сър.”

Днес не е лесно да разберем действителното мнение на доктор Боб за отделянето на кливландската група. Някои съвременници смятат, че е имал неутрална позиция. „Единственото, което помагаше да се удържат местните членове на АА в равновесие беше известната на всички ни мъдрост на доктор Боб. Изглеждаше непостижим начинът, по който той поддържаше душевното си равновесие. А се намираше в центъра на група силно неуравновесени хора, някои от които още не постигнали трезвеност.”

Възможно е, доктор Боб просто да е оставил ситуацията в ръцете на Бог. Ако вярваме на думите, които му се приписват: „Няма смисъл да се безпокоим за това. Докато хората имат вяра и се държат за нея, АА ще съществува.”

В Кливланд била демонстрирана истина, много важна за АА в бъдеще: една група на АА, не е важно по каква причина, може да се отдели от друга и това няма да нанесе сериозна или никаква вреда на старата или новата група. Неофициално, това звучало така: „Всичко, което е необходимо за начало на нова група в АА — това е чувството за обида и кафеварка.”

В това време Кларънс и Дороти поддържали топла и активна кореспонденция с Ню Йорк, тоест с Бил Уилсън, Ханк П. и Рут Хок — секретар-неалкохолик на това, което впоследствие става Централно Бюро по Обслужване на АА.

На 4 юни 1939 година, няколко седмици след като кливландската група започнала да прави своите сбирки, Кларънс написал на Ханк П.: „Преди няколко седмици между Бил Дж., мен, Кларас Уилямс, и т.н., и т.н. се получи сериозна препирня и те решиха да ни оставят на мира и да продължат своята дейност на друго място. Лишихме се от три-четири момчета, но аз мисля, че това трябваше да се случи.

Както аз го разбирам, — пише Кларънс, — основен проблем стана неподчинението на Оксфордската Група, а също и моята инициатива да организирам наш кливландски отбор. С Бил Дж. останаха Лойд Т., Чарли Дж. и Роли Х. Тези четирима бяха част от кливландския състав. Роли е бейзболист и към днешния ден е трезвен едва от няколко дни.

Тук не става нищо, което може да разтревожи теб, Бил или някой друг. Смятаме да работим много, — продължава Кларънс. — повечето хора (15 или 16 човека) са активно заинтересувани, работят и правят немалко.

Нашата политика основно ще е следната, — пише той, — на сбирките няма да наблягаме твърде силно на духовния аспект. Всички дела и възникващи въпроси ще обсъждаме след сбирките. По всяко време ще се стремим да създаваме приятелска атмосфера.

Досега избирахме водещите на сбирките по старшинство, — продължава той. — Също така се уговорихме да посещаваме хора в болницата не всички накуп, а по един или двама човека.

В нашата болница има много добри условия и също така, тук работи лекар терапевт по въпросите на алкохолизма. Миналата седмица дойде Док Смит и разговаря с ръководството на болницата, а също и с местния терапевт; всички се отнасят към нас със симпатия и са пълни с ентузиазъм. Един наш пациент вече премина през цялата процедура тук и ние разчитаме, че следващата седмица ще дойдат още двама или трима.

Смятаме, че във всички случаи хоспитализацията е много важна. Стараем се да я прилагаме в 100% от случаите. Този, който се занимава с новия пациент трябва да осъзнава отговорността си за него, за тези които го посещават и така нататък. След като пациентът дойде на себе си, ние го „преслушваме“, след това му даваме книгата и много общуваме и разговаряме с него. Нашата книга, разбира се, много помага. Също така поддържаме контакт със семейството, докато пациентът е в болницата, общуваме с тях и им даваме книгата. Вече имаме опита на Ню Йорк и Акрон, на който се опираме и чувстваме, че сме стъпили здраво на краката си. Надявам се, че вие с Бил ще успеете скоро да дойдете при нас, да се срещнете с нашите момчета и да споделите с тях своя опит и мъдрост.”

Боб и Анна посетили Ню Йорк през юни. „Боб, Анна и Малкия Боб пристигнаха за няколко дни в Ню Йорк”, — четем записано на 23 юни в дневника на Луис. Без съмнения, Боб и Бил са обсъждали и въпроса за Кливланд, но единственото, което е записала Луис е: „Ходихме до Монтклер (щат Ню Джърси) с Боб и Анна Смит. Беше удивителна сбирка. Присъстваха 26 човека.” По това време на Изток вече се образуват нови групи.

Дороти си спомня, че на следващия месец (през юли 1939 година) в кливландската група дошъл Уорън К.: „По онова време той беше един от най-дейните членове. Беше на ръба, но беше от онези горди хора, които няма да вземат и десет цента за това, че ви е возил в колата си. Предпочиташе да изчака завръщането на сина си, който си намираще някаква работа и да вземе от него дребни пари”, — разказва тя.

„Когато дойдох няха пари за хоспитализация, — спомня си Уорън, чийто син през 1977 година отбеляза своя 25-годишен юбилей в АА. — Но това беше един великодушен експеримент и аз бях първия в Кливланд, който стана член на АА без да съм преминал през болницата. Някои не бяха съгласни с това, но Кларънс С. се наложи и отстоя правото ми да участвам в програмата.

След като Кларънс дойде у дома и си поговорихме, започнаха да идват и другите и да беседват с мен. Тогава не допускаха на сбирка, ако само един от членовете е говорил с вас. Смятаха, че първо е необходимо да се разбере за какво става дума и какви са целите на програмата.

После Кларънс ме помоли да ходя всяка вечер в дома на един от новите членове на АА в продължение на три месеца, и освен това, девет или десет от членовете на АА идваха да си говорят с мен. След това трябваше да прочета Голямата Книга, преди да отида на първата си сбирка. Мисля, че резултатът беше, че аз наистина по-добре разбирах какво става и за какво се говори там.

Когато отидох в дома на Ел Г., там се беше събрала смесена група от членове на Оксфордската група, а също и новите, които бяха постъпили скоро в АА. През ноември 1939 година в Кливланд беше сформирана първата изцяло АА група — групата на Бартън.

Ние както и преди продължавахме да пътуваме до Акрон — примерно по половин дузина в една кола” — продължава Уорън.

„В същото време около половин дузина от Акрон пристигаха в Кливланд: Док Смит, братята Пол и Дик С., Бил Д. (член на АА номер три), и така нататък. Не всяка седмица, но от време на време. Ние се поддържахме един друг.”

За тази взаимна поддръжка се говори и в едно писмо на доктор Боб до Бил, написано през септември 1939 година, в което той отбелязва, че е „посетил сбирка на кливландската група, което правя обикновено един или два пъти месечно и изпитах удоволствие от забележителната атмосфера на сбирката. Мисля, че сега са 38 човека, ако броим само мъжете. На нашите сбирки, както и преди се събират около 75 или 80 човека, включително и мъже и жени.”

„Освен сбирките у Ел и в Акрон, девет-десет човека се срещаха всяка вечер, — казва Уорън С. — Говорехме си за своите проблеми, за изминалия ден и получавахме подкрепата, която ни беше нужна, за да започнем следващия ден.

В тази част на страната доктор Боб е за нас роден, наш човек. — казва Уорън. — Защото го познаваме и поддържаме контакт с него. Той прави Дванадесета Стъпка заедно с вас, помага на всички, които се намират в болницата. У него има нещо, което се предава и на останалите. И неусетно започваме да се прекланяме пред него.”

XIII.

По много причини, включително вече споменатите, доктор Боб не взима сериозно участие в разрива с Оксфордската Група в Акрон.

Първо, това е период, когато доктор Боб се намира в отчаяно финансово положение. При това му се налага да отделя все повече време за растящия поток от нови кандидати, които се стичат към Акрон за „поправка“.

Когато Дороти С. М. разказва за това, че у семейство Смит за обяд често имало само хляб и мляко, тя не преувеличава. По това време доктор Боб е трезвен от около четири години. Другите, дошли в програмата и получили трезвеност по-късно, работели и получавали заплата. Доктор Боб не.

Както ще напише Джак Александър в своята статия в *Saturday Evening Post*, излязла на 1 март 1941 година: „И до днес на доктор Армстронг (име, използвано, за да се съхрани анонимността на доктор Боб в печата) не му остава време да възстанови своята практика. Всичко е свързано с големи трудности. Заради това, че дава свои средства и посвещава голяма част от времето си на движението на алкохолиците, той е затънал в дългове. Като основен стожер на групата, той не е в състояние да откаже на молбите за помощ, затрупали кабинета му.“

През пролетта на 1939 година доктор Боб се готви за своята 60-та годишнина — възраст, в която останалите хора са готови да се пенсионират и да се наслаждават на плодовете на своята работа. Естествено, неговото финансово положение започва сериозно да го тревожи.

В писмо до Франк Амос през май 1939 година доктор Боб пише за това, че „някои от момчетата са в плачевно материално положение и това се отнася и за мен.“

Минало лятото и в свое писмо, адресирано до Бил, той пише: „Не мога да се нося повече по течението, хранейки се с надежди, защото в края на краищата има трима души, които изцяло зависят от мен.“

Успях да заема от майка ми 1200 долара, и това ми помогна малко, но няма да мога да го направя пак. Мисля, че именно неопределеността ме измъчва и безпокои повече от всичко друго.

Права някакви опити да събера пари, но резултати няма да има скоро... по всяко време в болницата има от двама до седем човека. Много се уморявам, там трябва да се работи постоянно.“

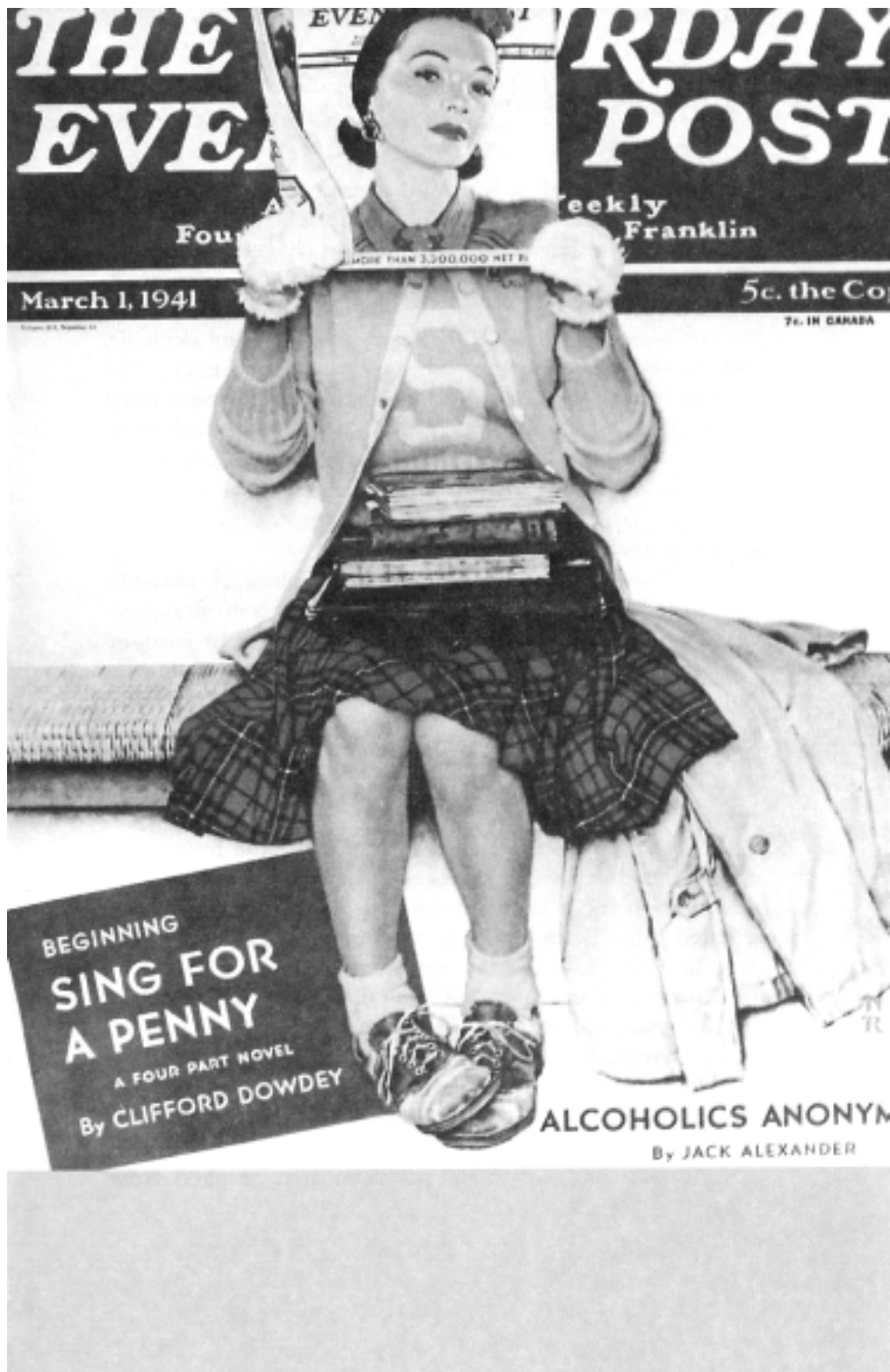
Бил, който също се намира в ужасно финансово положение, отговаря с писмо, в което съобщава на доктор Боб, че в момента работи с една организация-спонсор и прави всичко възможно, за да постигне резултат, но засега този въпрос не се решава. Бил се обърнал за помощ към Фондация Гугенхайм с надежда да получи средства за Боб. Бил приложил писмото, което написал от името на Боб:

„В Акрон, щата Охайо, има един лекар, доктор Робърт Х. Смит, който в последните четири години успя да постигне успех с възстановяването на поне 100 хронични алкохолици – случаи, които досега медицината смяташе за безнадеждни.“

В продължение на четири години, без да взима пари от болните, без фанфари и практически без финансиране, доктор Смит провежда сериозна работа с алкохолиците в района на Акрон и Кливланд. В тази човешка лаборатория той доказва, че всеки алкохолик, който няма сериозни умствени нарушения, може да се излекува, ако го иска. Възможността за възстановяване в подобни случаи внезапно се повиши от практическа нула до респектиращите минимум 50 процента, което само по себе си, дори без да вземем под внимание социалните аспекти на този проблем е медицински резултат от първа величина. И макар всички да участваме в тази работа, нещо, което е задължително за нашето възстановяване, доктор Смит има най-голям опит и постигна най-добри резултати.

Заради огромното количество доброволна работа с алкохолиците докторът не успява да възстанови своята хирургическа практика. И ако продължи да работи с алкохолиците по начина, по който го прави сега, може да загуби и малкото останала си практика и да се лиши от своя дом, който е ипотекиран. Очевидно е, че той трябва да продължава своята работа. Но как?“

Отговаряйки на своя въпрос, Бил предлага на джентълмените от Фондация Гугенхайм да заделят за Боб 3000 долара, за да продължи неговата работа през годината.

THE SATURDAY EVENING POST

Four Times a Week
Franklin D. Roosevelt
MORE THAN 1,000,000 HIT BY
5c. the Cover
7c. IN CANADA

March 1, 1941

BEGINNING
**SING FOR
A PENNY**
A FOUR PART NOVEL
By CLIFFORD DOWDEY

ALCOHOLICS ANONYMOUS
By JACK ALEXANDER

По-късно Бил получава писмо от Фондация Гугенхайм, в което се казва, че не са намерени никакви основания да бъде квалифициран доктор Боб като стипендиант на Фондацията, защото подобна стипендия се отпуска само „при наличие на доказателства и показани способности при оригинални изследвания или творческа работа в областта на изкуството”.

След този отказ Бил пише на свой приятел от АА, който работи в Автомобилната Компания Форд, изразявайки надежда, че може би е възможно доктор Боб да получи длъжност на щат в болницата на Форд. „Мисля, че след време доктор Смит ще стане широко известен като Луи Пастър на алкохолизма.” Бил допълва: „Струва ми се странно, че не можем да получим никакви налични средства, за да му помогнем.”

В периода от май до декември 1939 година проблемите с болницата и работата с пациентите, свързани с постоянно разширяващата се дейност в АА отнемат много сили и време на доктор Боб и му действат изтощително. Както той пише на Бил, в болницата по това време постоянно имало от два до седем човека, за разлика от настаняваните там един или най-много двама само допреди няколко месеца.

Увеличаването на броя на участниците може да се свърже с нарастващата публичност на програмата. През същата есен се появила статия в списанието *Liberty*. Ърни Г. Втори си спомня, че бил на гости при Док, когато статията излязла. „Док каза: „Да идем в аптеката и да си купим *Liberty*”. Отидохме и когато се върнахме в дома му я прочетохме. Не съм виждал в живота си по-въдъхновен и ликуващ човек.”

„Всички ликувахме, — казва Рут, жената на Ърни. — Особено Анна. Тя каза: „Знаете ли, като че ли започват да ни уважават.” През този ден усещаме някаква особена аура, усещане за пълно единство от факта, че това велико дело най-сетне излезе пред очите на света.”

„След това дойдоха много запитвания, — казва Ърни. — някъде прочетох, че само за една нощ са пристигнали около 300 писма.”

Количеството на запитванията за програмата се увеличава и заради появата на благоприятни отзиви за книгата „Анонимни Алкохолици” във вестниците и религиозните издания в цялата страна. До есента на 1939 година продажбите на книгата достигат до 60 екземпляра седмично.

В същото време доктор Боб написва, а _____ е и да се подписва под статия за АА и Голямата Книга, която се появява в августовския брой на списание „_____” за 1939 година. Той предупреждава Рут Хок (в Ню Йоркския офис) за тази публикация и по-късно съобщава, че след излизането ѝ е получил запитвания от 12 други лекари.

„Беше много вълнуващо, когато си купих списанието „Вяра” в онзи месец, — казва Рут. — И ако моето мнение значи нещо — браво! Беше написано точно така, както смятах, че трябва — честно, прямо и без украси.”

После тя продължава: “Посредством непрекъснатата бомбардировка, която се състои от обзора в Ню Йорк Таймс, Вашата статия във „_____”, медицински статии и така нататък, ние постигаме постоянен и устойчив успех, уверена съм в това.”

Възможността доктор Боб да се е подписал под тази статия означава, че може би той е един от първите, които нарушават своята анонимност на публично ниво — това е преди да се появят Традициите на АА. Когато питат Рут за това през 1978 година, тя не си спомня със сигурност, но предполага, че доктор Боб я е подписал.

В това време Ню Йоркския офис препраща всички запитвания от други лекари от всички краища на страната към доктор Боб, както и молбите на проблемни пияници, които живеят близо до Акрон.

Ефекта от програмата се увеличава все повече и повече и заради това, все повече членове на АА се стремели да отнесат посланието за възстановяване до онези, които страдат. Същото, макар и в по-малки мащаби се случвало и в други градове на Средния Запад — Толедо, Детройт и Чикаго, а също и на Изток. Но в тези градове нямало специализирани болници. Ето защо хората, които постигнали трезвеност в Акрон и след това се завръщали у дома, за да отнесат посланието, на свой ред също изпращали всички нови кандидати за „поправка” при доктор Боб.

Макар и да не можем да наречем нито едно от тези последствия на работата на програмата взрив, те водели до постоянното нарастване на АА. Освен, че всичко това лягало на раменете на Док, също увеличавало натоварването на Акронската градска болница, която според Дюк П., използвали за работа с алкохолиците чак до Пасхалната неделя на 1941 година.

Навярно, един или двама алкохолика, които били на лечение в болницата да не са били проблем за администрацията. Но половин дузина едновременно ставали вече много. В болницата се сменило ръководството и лекарите се оплаквали от недостига на легла за пациенти, които са „наистина болни”. Също стоял и въпросът с парите. Както разказва за това Боб Е. в по-късните години: „Ние дължахме на Градската болница толкова много пари, че никога нямаше да можем да им ги върнем.” Съчетанието на тези фактори, проблемите с местата и проблемите със заплащането, вероятно е изиграло основна роля за прекъсването на продължилото четири години сътрудничество между доктор Боб и администрацията на Градската болница. Партньорството им се състояло в това, че администрацията знаела и разрешавала на доктор Боб да хоспитализира алкохолици, докато повечето други болници изисквали някаква диагноза, различна от алкохолизъм, за да приемат пациент.

Доктор Боб вече бил използвал и други болници и санитарни учреждения за медицинското обслужване на алкохолиците - Зеления Кръст, Феар Оак Вила и Обществената Болница (сега се нарича Централен Медицински Център на Акрон), ето защо ситуацията не била катастрофална.

Джон и Елджи Р. разказват, че Уоли и Анабела Г. започнали доста често да приютяват алкохолици в дома си. Разбира се, това било продължение на онова, което започвайки от Анна и Луис, правели от душа всички участници в движението от самото начало.

Както си спомня Анабела в свой разговор с Бил Уилсън: „Имах един чичо, който пиеше и беше приет в болницата. Беше в много лошо състояние, затова го прибрах вкъщи след болницата. Преди всичко се опитвах да възстановя здравословното му състояние. Освен това ежедневно имахме време за тишина, аз разговарях с него и му четях. Девет седмици живях у дома, а след това се прибра в къщи като съвършено различен човек.”

Това се случва през 1938 година и „домът” на чичото се намира на около примерно 100 мили от Акрон, в Сендас, щат Охайо, където чичото на Анабела „успява да помогне на 25 или 30 души”.

„Скоро след това Док доведе от Чикаго двама мъже, Джек Г. и Дик П., — продължава Анабела. — После започнаха да идват много хора, един след друг. Идваха, беше им нужно време да се възстановят, после си заминаваха.”

За две години при нас дойдоха 62 човека. Тай М. Също беше тук, — разказва тя. (Жената на Тай, Кей е същата онази жена, която занесла Голямата Книга в Лос Анжелис в края на есента на 1939 година.) — Мисля, че три-четвърти от тях успяха да постигнат трезвеност. За някои от тях се грижеха Том и Кларънс.

Исках много силно да помогнем на тези хора, — казва Анабела. — Можех да видя и да почувствам, какво става в душата им и разбирах, че те го преодоляват. Разбирах това по израженията им, по начина, по който говореха. Това беше удивителен опит, който помагаше на мен дори повече, отколкото на тях. Нуждаеха се от добра храна и след известно време започнахме да събираме по 12 долара седмично от човек. Независимо от този приход, ние винаги бяхме „на червено”, особено заради телефонните сметки. Когато ме нямаше вкъщи те звънях по междуградската линия.”

Бил Уилсън си спомня времето, когато четирима още треперещи пияници, нямащи представа какво става около тях, живели у Уоли и Анабела. „Всяка сутрин четяха нещо от „ ” и се молеха, — спомня си той. — Анабела, разбира се, ги обгръщаше с майчинска грижа и ги глезеше. Те прекарваха у тях около седмица. Ако можеха – плащаха, ако не можеха – не. Независимо от това, Анабела ги приютяваше.”

На Бил му се струвало странно, че Уоли и Анабела Г. успявали да помогнат за възстановяването на трезвеността на много хора, докато успехите на Луис и Анна не били толкова впечатляващи. „Няколко души все пак се възстановиха, но години по-късно, а не докато живееха у дома, — казва Бил. — А у нас живяха 20 души.”

В дома на Г. те изтрезняваха и аз не зная защо. Навярно са си избирали по-подходящи случаи. Нямаше никакви разлики в лечението и общуването. Понякога си мислехме, че това е свързано със сутрешното време за тишина и молитва. Винаги ми се е струвало, че АА изгуби нещо важно, когато спряхме да подчертаваме важноста на сутрешната медитация”. (Бил и Луис, обаче, продължавали с практиката за съвместна сутрешна медитация до смъртта на Бил през 1971 година.)

Очевидно, все пак е имало някаква разлика в подходите на нюйоркските и акронските членове на АА в този период. Но го имало и сътрудничеството; всички били членове на едно братство.

„Хората прочитаха книгата и след това ни пишеха в Ню Йорк, — казва Елджи Р. — След което им предлагаме да заминат за Акрон. Прекарваха седмица в дома на Уоли, а след това се местеха, наемаха си квартира и стояха докато не научеха това, което им трябваше. Нямаше медицински сестри, само Док. Някой от членовете ги посещавал и разговарял с тях, друг ги возел на сбирки и срещи с останалите членове. Такава беше системата „от човек за човек“ и тя работеше.

„Това беше време, когато всичко започна да се развива много бързо, — разказва Елджи. — Хората си тръгнаха и на тяхно място идваха нови. После движението започна да расте навсякъде из страната, защото им казвахме: „Отивайте там, откъдето дойдохте и започвайте да работите с други“. Те заминаваха, а за някои от тях не знаехме нищо. И, примерно, след пет години някой се връща. И разказва, че за това време не е пил нито веднъж и всичко при него е ОК. Предварително не можехме да знаем какво ще се случи.“

По този начин АА започва постепенно да се разпространява от Акрон към други градове в северната част на Охайо и в други места из Средния Запад; хората започвали да се събират в малки групи, по двама-трима. Едновременно с това подобно нещо се случвало и около Ню Йорк, където движението се разпространявало в градовете по Източното крайбрежие - Вашингтон, Бостън, Балтимор и Филаделфия. Често двата центъра едновременно помагали да започне работата в някой град.

Един от първите участници, които се завърнали у дома след Акрон, бил Ърл Т. от Чикаго. Ърл разказва за своите срещи с доктор Боб в кабинета му: „Той ми помогна изключително много да преразгледам своите морални ценности като изброи някои лоши черти и дефекти на характера. Когато завърши, ме попита дали искам да се отърва от някои от тези недостатъци.

Не размишлявах твърде дълго и отвърнах: „Да, бих искал“. Тогава той ме помоли да коленича заедно с него до бюрото му и двамата заедно започнахме да се молим на Бог да ми помогне да поправам своя характер.“

Ърл се връща в Чикаго през 1937 година. „Мина година преди да успея да намеря човек, с когото да работя и още две години без книгата, но станахме вече шестима. Пътувах до Акрон за сбирка веднъж на всеки два месеца, за да оставам трезвен и да мога да работя с останалите.

Разказах на доктор Боб, че съм разговарял с двама души, които по мое мнение трябваше да се сдобият с трезвеност, но не се получи при тях и че те ми казаха: „Какво пък, това е забележително и ако някога ни потрѳява, ще се обърнем към програмата и ще ви съобщим за това.“ Доктор Боб ме успокои, че когато му дойде времето, и ако съм прав в предположенията си, нещата ще се получат по волята на провидението. Така и стана.“

На Ърл се удало да помогне на един човек да постигне трезвеност. След това, през 1938 година, още един възстановяващ се алкохолик се върнал в Чикаго. А след още една година и двама доктори започнали да се занимават с пациентите-алкохолици в малката група на АА.

Сред членовете на групата били две жени. Първа била Силвия К., очарователна красавица, която след развода си получавала 700 долара ежемесечно. По-късно Дороти С. М. разказва, как през 1939 година членовете на АА откриват Силвия.

„Цялото ми семейство беше във възторг от АА, — казва Дороти. — Щом Кларънс постигна трезвеност, моята сестра Каролина, която беше омъжена за Ханком П. (член на АА в Ню Йорк, който работи активно в тамошния офис) и работеше като медицинска сестра, посети в Чикаго свой познат лекар и му занесе екземпляр на Голямата Книга. Книгата му направила силно впечатление и той ѝ казал: „Имам подходящ човек — една жена, моя пациентка.“

Каролина позвънила на Дороти и ѝ казала, че ще докара в Акрон жена за работа с програмата на АА. Както разказва за това Дороти, доктор Боб плеснал с ръце и казал: „При нас няма жени и ние няма да работим с тази жена.“ Но Каролина вече пътувала заедно със Силвия.

Силвия дошла и две седмици живяла у Дороти и Кларънс. „Доктор Боб си поговори с нея и се постара да охлади мъжете от АА, които само щом я видеха настойчиво напираха да работят с нея.“ — разказва Дороти.

По това време Силвия започнала да пие малки бели хапчета, за които казвала, че са захарин. Никой не подозирал защо ходи полюлявайки се, но в крайна сметка се наложило да наеме

медицинска сестра, която да се грижи за нея. След разговора си с Боб Силвия решила да остане да поживее в Акрон. Това предизвикало всеобщ шок, защото нейното присъствие заплашвало да разруши групата до основа. Но някой ѝ казал, че тя може да донесе огромна полза, ако се върне в Чикаго и помогне там да се организира работата по програмата.

Това убедило Силвия и членовете на АА я изпратили заедно с медицинската ѝ сестра на влака. Щом влакът тръгнал Силвия отишла във вагон-ресторанта и се напила. Но, когато изтрезняла и стигнала до Чикаго се свързала с Ърл.

През септември 1939 година Ърл написал в писмо до Ню Йорк, че в Чикаго е сформирана група на АА и ще се провеждат редовни сбирки. „Тук сме осем човека — заедно с трима нови, които скоро ще заминат за Акрон, — съобщавал той. — Силвия се върна в Еванстон и гори от желание да помогне за работата ни тук. Дали е приела напълно идеята на АА, не става много ясно, но е ясно, че ще работи за нея.”

Няколко седмици след това Ърл написал на Бил, че четирима лекари от някаква болница проявили силен интерес към работата с алкохолици. „Вече сме десет човека — три жени и седем мъже — и още пет неалкохолици в групата, — пише той. — Всички усилено работят с осем нови, които в последно време дойдоха при нас. Някои от тях се появиха благодарение на статията в *“Liberty”*.”

Интересно е да отбележим, че ако в Чикаго на дузина участници се паднали три жени, то в Акрон или Кливланд нямало нито една. Силвия и още една жена, която дошла заедно с мъжа си остават трезвени оттогава.

С помощта на своята секретарка-неалкохоличка, Грейс Калтис, Силвия организираща у дома си телефон на доверието. Когато излязла статията в *Saturday Evening Post*, през 1941 година, те наели едноетаен офис в Лупе*¹⁶, и Грейс започнала да насочва потока от нови желаещи в АА. Така се появил един от първите в АА местни центрове по обслужване. Много групи в радиус от няколко мили са признателни за своята поява именно на Чикагския Централен Офис — включително групите в Грин Бей, щата Медисън, в Милуоки, щата Уискънсин и в Минеаполис, щата Минесота.

Когато Арчи Т. дошъл в Акрон през 1938 година и се установил в семейството на Смит, той бил уверен, че никога няма да се върне обратно в Детройт, където репутацията му и финансовото му положение се равнявали на нула. След шест месеца той разбрал, че трябва да се върне обратно там, където бил натворил толкова много, за да „се срещне с натвореното лице в лице, а после да отнесе посланието на АА на онези, които искат да го чуят”.

Той мисли, че тази промяна се е случила с него благодарение на Анна Смит, и се позовава на случилото се, за да подчертае още веднъж нейното мъдро разбиране и търпение. В началото Анна изчакала, докато Арчи „намери всички отговори сам, — спомня си той, — а след това, докато започна да следвам онзи път, който очертаваха тези отговори.”

При всички положения пътят водел обратно към Детройт. Арчи бил все още болен, слаб и изплашен, когато се върнал. Опитвал да поправи нанесените от него вреди навсякъде, където можел и започнал да работи, за да се издържа, като доставял дрехите от химическото чистене с раздрънкания си автомобил в модните домове на своите бивши приятели в Гроси Пойнт. С помощта на неалкохоличката Сара Клейн той основал група на АА.

През октомври 1939 година Арчи дал шестминутно интервю в радиото, в което разказвал за своето възстановяване в АА. Радиостанцията се слушала в няколко града на Средния Запад и била първата в този район. След година Дороти пише: „Промените, настъпили у Арчи, неговата новопридобита увереност в себе си са просто чудесни”.

В самото начало на 1939 година Джек Д., един от нийоркските гълъбчета на Бил Уилсън, се сдобил с трезвеност и се върнал у дома в Кливланд. Малко по-късно заминал за Янгстоун на среща със свой стар приятел. Това бил Норман Уай, който почти напълно бил ослепял от фалшив алкохол, загубил жена си, семейството и работата.

„Живеех на партера в една кооперация и спях на матрак, разположен направо върху голия под, — разказва Норман през 1977 година. — Разбирах, че съм алкохолик, но на Джек му потрябваха цели два часа, за да ме убеди да призная, че съм безсилен пред алкохола. А после ми каза: „Хайде да се помолим за това”.

¹⁶ * the Loop — бизнес квартал в центъра на Чикаго ( ).

Виждате ли, заплатата му беше 150 000 долара на година, но е дошъл при мен, седнал е на моя матрак, прегърнал ме е през раменете и се моли заедно с мен, — казва Норман. — „Милосърдни Господи, ето ни тук, седим двама алкохолици и се молим за това алкохолът да не разрушава повече живота ни. С Твоята помощ, ние знаем, че ще успеем да го направим”.

Така влязох в АА. Все още нямаше сбирки на някое близко място. Но аз оставах трезвен и всичко, което казвах беше: „Благодаря Ти”, през цялото време, час след час. Когато бях трезвен вече осем седмици, ни помогнаха – на мен и още четирима души от Янгстоун да се срещнем и да се съберем заедно. Четиримата бяха изтрезнели в кливландската болница и болницата на Питсбърг — двама мъже и две жени. Те говореха нещо за Оксфордската Група и нещо за доктор Боб и Бил. И казваха молитвата „Отче Наш”.

„Те всички имаха работа, — разказва Норман. — Когато по-късно се срещнахме и поговорихме, един от мъжете се приближи към мен и ми каза: „Слушай какво ще ти кажа сяп прилеп, такъв. Ти нямаш никакво желание да останеш трезвен. Мисля, че единствената причина да си тук — това е желанието ти да се запознаеш с тези хора тук, за да изпросиш от тях някакви пари. Най-добре за теб ще бъде да се махаш отук и да вървиш по дяволите.”

Това беше първата ми сбирка на АА. Върнах се в мизерната си стаичка, легнах си и си казах: „Ще се напия и ще го убия този нещастник. Ще убия жена му, а после и него. Не. Няма да е така. Ще убия всичките нещастници от АА ”.

След това нещо ми каза: „Иди там и ходи редовно. И не приемай никаква материална помощ от никого от тях”.

И никога не съм приемал — нито за работата си, нито за пътуванията, когато трябваше да говоря на сбирки, нито за каквото и да е друго.”

През 1940 година Норман накрая получава работа, свързана с оказване на помощ на други слепи хора и започва да дава 10 % от заплатата си за поемане на разходи, свързани с пътувания за участия в сбирки в други населени места и други разходи на АА.

„Отидох на сбирка в Кралското училище през 1940 година — и там за първи път се срещнах с доктор Боб, — разказва Норман.

— Как стигнахте дотук, — попита ме доктор Боб.

— С автобуса.

— Ние ще ви закараме обратно.

— Не, не е нужно. Ще се прибера, както и дойдох.

— Вие сте дяволски независим, — каза ми той.

Беше много дружелюбен, но и много енергичен, — разказва Норман, който пет години след това отново си върнал жената и семейството. — Аз не можех да го видя и това ме правеше малко стеснителен и затворен.

Бил Уилсън беше мек и тих, — казва Норман. — Винаги съм усещал спокойствие и душевен покой в стаята, в която се намираще Бил. Но отвътре Бил беше двигателят на работата. А доктор Боб казваше: „Не се пилей. Отдай себе си на другите”.

Боб беше прекрасен човек. Той успяваше да ви върне към реалния живот, спускаше ви от небесата на земята. След това съм му разказвал истории, свързани с моята работа, а той се смееше от сърце. Жена му искаше да ме осиновят. Обикновено тя си говореше с мен, а докторът седяше до нас и ни слушаше.”

XIV.

Нито доктор Боб, нито сестра Игнатия си спомнят кога за първи път са заговорили за възможността в болницата Св. Томас да се лекуват алкохолици. Те обсъждали тази възможност дълго и доктор Боб се отнасял все по-сериозно към тази идея, особено след като положението в Градската болница започнало да се влошава.

„Ние често обсъждахме проблемите на алкохолизма и трагедиите, които произтичат в резултат на прекаленото пиене”, — разказва сестра Игнатия, говорейки и за това, че никога не е могла да разбере защо трябва да се отказва лечение на един алкохолик, който се намира пред делириум тременс, а да се приема друг, който е с пукната глава. И двамата са болни, и двамата се нуждаят от помощ.

Тя си спомня, че всичко, което са могли да направят за много пияния човек било да извикат полиция, защото в противен случай той би могъл сериозно да си навреди или да причини някаква катастрофа. Между другото, тя можела да назове пет човека, които били попадали в „невероятни катастрофи”, а след това станали членове на АА. Сред тях били двама от първите членове, Бил В. Х. и Дик С.

„Предполагам, че докторът доста е мислил върху това, — разказва сестра Игнатия. — Веднъж имаше катастрофа, при която пиян шофьор стана причина за сблъсък на три или четири коли. Някои от пострадалите бяха закарани в Градската болница, а други при нас и ми се струва, че именно тогава казах на доктора: „Не е ли тъжно, че за тези хора не можем да направим нищо да предизвикат катастрофа?”

Той ми отвърна: „Ние все пак се опитваме да помогнем на тези хора. Работим над една идея за това. Все още не сме стигнали далеч, но се опитваме”. Не помня точно какво ми каза още, но беше някакво съчетание между медицински и духовни практики.

След това, в един прекрасен ден за мое пълно изумление, доктор Боб ми разказа за своя собствен проблем с пианството. Трудно можех да му повярвам, защото не го бях виждала да се държи като пиан. Той ми разказа за своите първоначални контакти с Оксфордската група и за това, как след като свършело събранието им, той се оказвал с Библията в едната ръка и с чаша в другата. Той смяташе, че по волята на Провидението се е случило нещо знаменателно, а именно срещата му с Бил и ми описа онова, което беше успял да постигне от 1935 до 1938 година.”

Сестра Игнатия отчетливо си спомня деня, в който доктор Боб дошъл в болницата Св. Томас след като в Градската болница недвусмислено му заявили, че трябва „да търси друго място за убежище на своите тресящи се пациенти. Никога по-рано не бях виждала доктора в такова подтиснато настроение, както в този паметен ден. Първо помислих, че е болен, но после разбрах, че е обезкуражен.

Доктор Боб ми обясни какъв е проблемът, но аз се опасявах да приема този алкохолик, — разказва сестра Игнатия. — Малко преди това бях приела в болницата ни друг алкохолик, настанила го бях в отделението за обща медицинска помощ като получих от него обещание да не шуми и да не създава проблеми. На следващата сутрин отговорникът за нощната смяна ми каза доста откровено, че следващия път, когато приема човек с делириум тременс трябва да се подготвя да не спя цялата нощ, за да бягам след него по коридорите.

Естествено, този случай ме беше изплашил много и когато доктор Смит ме помоли да настаня в болницата неговия пациент, вътрешно се разтреперих. Но той ме увери, че сам ще проследи пациентът да не създава никакви проблеми и аз се съгласих да опитаме.

На следващата сутрин бях много доволна от себе си, защото не чух никакви сериозни забележки от отговорника за нощната смяна. После докторът слезе и ми каза: „Сестра, дали ще имате нещо против да настаним моя пациент в частна стая? При него трябва да дойдат няколко човека и те трябва да си поговорят с човека насаме.”

Казах му: „Докторе, та ние нямаме никакви свободни легла, а частните стаи са още по-малко, но ще опитам да направя каквото мога”. Минах по стаите, за да разбера кого ще изписват. Накрая ми хрумна идеята за „стаята с цветята”. Не бях сигурна дали вратата е достатъчно широка, за да внесем легло там, но слава Богу леглото влезе. Пациентът беше много доволен — защото, когато онези хора дойдоха и поговориха с него, той забрави за всичко друго на света.

Бях силно изненадана, когато видях хората, които дойдоха да говорят с него, — продължава сестра Игнатия. — Мислех си, че ще бъдат малко..., всъщност не знаех какво да очаквам. Но те се оказаха много приятни и възпитани хора. Не можех да повярвам, че са били алкохолици. После ги попитах за това и те ми отвърнаха, да, вярно е, ние бяхме алкохолици. Бяха четирима или петима. Поделяха си посещенията, за да не се събират едновременно всички заедно.

Докторът подробно ми обясни всичко за срока за пребиване в болницата и методите на лечение.”

Това се случило през август 1939 година. Доктор Боб не само не могъл да си спомни, каква е била политиката на болницата Св. Томас по това време, той даже не помнел дали ги е питал изобщо за това. От този ден чак до неговата смърт 4800 пациенти алкохолици били приети в Св. Томас и минали на лечение при него.

Доктор Боб и сестра Игнатия започнали да работят все повече заедно от есента на 1939 година, приемайки за лечение алкохолици в болницата Св. Томас. Но имало едно нещо, което безпокояло сестра Игнатия. Тясната връзка на Анонимни Алкохолици с Оксфордската група.

„По това време се опасявах, че можем да се окажем въввлечени в някаква религиозна секта”, — спомня си сестра Игнатия. Ето защо тя помолила скоро ръкоположения за свещеник Отец Винсент Хаас, да отиде на тяхно събрание и да си изясни какво се случва там.

Те се познавали едва от няколко дни, когато сестрата го помолила да поговори с един алкохолик, чиято съпруга била бременна. Той опитал, но след един час онзи човек го попитал: „Вие някога напивали ли сте се цяла седмица подред?”

„Не. Аз всъщност не пия”, — отвърнал младият свещеник.

„Тогава няма откъде да знаете това, за което се опитвате да ми говорите”, — заключил мъжът. „Елате да си поговорим отново след като сте пили цяла седмица.”

Скоро след това сестра Игнатия помолила Отец Хаас да ѝ каже дали знае нещо за алкохолизма. „Не, за съжаление”, — отвърнал той. Тогава тя го помолила да провери какво е това АА. „Тя беше Сестра и не можеше да отиде там”, — спомня си той.

За щастие, по онова време групата вече провеждала сбирките си в Кралската школа и Отец Хаас бил приятно удивен, когато посетил една сбирка. Той казал на сестра Игнатия, че ако АА продължи този курс, който следва, ще се превърне в едно от най-великите движения срещу алкохолизма.

След този отчет сестра Игнатия и доктор Боб започнали да разработват „специална програма за обслужване на пациенти алкохолици”. Те получили одобрение от страна на главата на католическата църковна община в Акрон, а също и от администратора на болница Св. Томас Преподобната Майка Клементина.

„Беше време, когато алкохолиците бяха тежко изпитание за нас, — разказва по-късно Преподобната Майка. — Ние се тревожихме да не скочат от прозореца или да не попаднат в някаква друга сериозна беда. Днес, благодарение на това лечение, нещата се промениха. Абсолютно очевидно е, че доктор Смит знае как да се грижи за тези пациенти.”

По това време сестра Игнатия намерила друга задача за Отец Хаас. „Капеланът на болницата не желаше да изслушва изповедите на пациентите алкохолици, защото не мислеше, че тяхното разкаяние е искрено, — спомня си той. — Сестра Игнатия тайно ми намираще някое тихо, уединено място, където можех да ги изслушам. Тя притежаваше огромна любов към Бог и към хората. Беше майка, сестра и приятел на наистина много хора.”

После на сестра Игнатия било възложено да завежда болничната програма за обслужване на алкохолиците в сътрудничество с доктор Боб. Също като акронската група на АА, програмата на болница Св. Томас се превърнала в пример за много други болници по цялата страна, а възможно е и по света.

„Отначало търсехме опипом верния път и се придвижвахме напред бавно и внимателно, — разказва сестра Игнатия. — Стараехме се да настаняваме тези пациенти отделно, за да могат да ги посещават членовете на АА. Скоро разбрахме, че те се чувстват доста по-добре в стаи с други подобни пациенти с по две или четири легла. Груповата терапия им помагаше да забравят себе си, докато помагаша на другите. Скоро разбираха, че да дават е много по-благородно от това да взимат; и че да помагат на другите — това е привилегия. Пациентът биваше толкова зает да помага на другите, че не му оставаше време да мисли за разпивки.”

С увеличаването на броя на алкохолиците в болницата, се увеличавала и големината на стаите за тях – до стаи с по осем легла. В единия край имало малка стаичка за почивка и кухня, оборудвани с удобни кресла, диван и кафе-бар. Коридорът служел за голяма стая за почивка и хол, където членовете на АА се срещали с пациентите.

Тези посещения се превръщали в продължителни дискусии на АА-ейците с пациентите, от 12 часа на обед до десет вечерта. Един от членовете на АА, който активно работил в болницата през четиридесетте години, си спомня, че средно по 12 души на ден идвали за тези беседи. По този начин за пет дни пациентът имал възможност да се срещне със 60, а понякога и със сто души и все някой от тях попадал в целта и успявал да го накара да се замисли.

На пациентите се разрешавало да се срещат само с членове на АА и никой от тях не бивал настаняван повторно за лечение. Тази практика изключвала възможността новите да се срещат с хора, които не са постигнали успех с програмата. Имало и други преимущества за пациентите алкохолици — медицински изследвания, редовна диета и редовен сън, а също и доктор за спешни случаи.

„От собствен опит разбрахме, че програмата не е успешна в онези болници, където хоспитализираха многократно пациентите алкохолици, — разказва сестра Игнатия. — Това създава атмосфера на песимизъм и безнадеждност.”

След години, обаче, ситуацията се променя. Един ветеран от района на Акрон разказва през 1977 година: „По-рано можехте да попаднете в АА-отделение само веднъж. Сега е възможно веднъж седмично. В онези дни, ако сестрата ви видеше да четете вестник... най-общо казано, тя излизаше от себе си. А ако се оплачехте, че няма какво да четете, тя ви отвръщаше, че не сте там, за да четете, а за да се поправите.”

Джо П. от Акрон, който бил приятел на доктор Боб и Дартмутски възпитаник, разказва, че подходът и начинът на мислене на местните членове на АА през четиридесетте бил подобен – ако нещо не ви е както трябва, то трябва да се говори именно за това, а не за спорт или политика.

„Бяхме група от девет човека и ходехме в болницата всеки ден, — разказва Джо. — Първо, ние мислехме, че намиращите се там вече са достигнали дъното и сами трябва да положат всички усилия, за да се възстановят. Второ, смятахме, че те трябва да са благодарни на хората, които са отделили от времето си, за да ги посетят и да разговарят с тях.

Доктор Боб мислеше, че ако се отнасяте сериозно към програмата, вие ще направите всичко възможно, за да се възползвате от предоставените ви възможности, — продължава Джо. — И той излизаше от себе си, ако не го правехте. Мисля, че беше негово решение пациенти да не се приемат повече от веднъж в болницата. Неотдавна се срещнах с един мъж, който съм настанявал в болница осем пъти, а той отново се оказа в състоянието, в което беше и преди.”

„Днес всичко е различно, — съгласява се Дан К., друг член на АА от Акрон. — Когато аз бях приет като пациент в болница Св. Томас, един ден видях един мъж да плаче.

— Защо плаче? — попитах сестрата.

— За Франклин, — отвърна ми тя.

— За кой Франклин?

— Франклин Рузвелт.

Президентът беше умрял, а аз не бях разбрал! Все пак в деня на инаугурацията на Хари Труман ни донесоха вестник, та узнахме новините.

Доктор Боб се занимаваше с основните обяснения в болницата — за това какво е АА, — казва Дан. — Той винаги наблягаше на принципите: „Ако пътуваш кротко, по-далеко ще стигнеш” и „Първо — най-важното”. Наричахме отделението основна тренировъчна база на Анонимни Алкохолици.

Боб казваше, че има сложен път и прост път. Сложният се състоеше в това само да посещаваш сбирките. А ако постъпиш за пет дни в болницата Св. Томас ти ще разговаряш с толкова много хора, с колкото не би разговарял и за шест месеца, ако си отвън.

Хора отвсякъде пристигаха в Св. Томас, — разказва Дан. — Веднъж там закачиха една карта на света. На нея бяха нарисувани червени линии, идващи от различни посоки към Св. Томас. „Искате да кажете, че тук идват хора от цял свят? — попита ме една жена. — Мисля, че си имаме достатъчно в Акрон, не са ни нужни повече.”

Той си спомня за един младеж, когото докарвали с частен самолет. „Моля ви, помолете се за мен”, — казал той на сестра Игнатия.

„Непременно ще се помоля, — отвърнала тя. — Но вие също се молете за себе си. Повече от всичко Господ желае да чуе гласа на блуден син.”

В следващите години отделението на АА било съединено посредством коридор с параклис, който пациентите можели да посещават по всяко време в болнични дрехи. „Какво може да е полезно за духовното, умствено и морално възстановяване на личността от пет или седем дни, прекарани на място, където преобладава духовната атмосфера?” — казвала сестра Игнатия.

Тя, естествено, отделяла много по-голямо внимание на духовното от много други. Смятала, че и доктор Боб споделя нейните възгледи по този въпрос. „Но имаше едно нещо, което дразнеше доктора, — разказва тя. — Хора, които се намираха в програмата от сравнително дълго време, а ходеха при него и му казваха: „Не разбирам духовната страна на програмата”. Чух го веднъж да отговаря: „Програмата няма духовна страна. Цялата програма е духовна”.

Струваше ми се, че подобни хора се стараят да избягат от Бог, — разказва сестра Игнатия. — Аз им казвах: „Всички ние сме деца на Бог. Той ни обича, иначе нямаше да сме тук сега. И ако сега започнем от това място и сега коленичим, вместо да размахваме ръце и юмруци и Го помолим за помощ...”

Макар сестра Игнатия да подчертавала важността на молитвата, тя знаела как да представи своите убеждения на различните хора. Например, историята на Морис, евреин, чийто спонсор бил полицай ирландец. Морис не се чувствал в свои води в Св. Томас. Както си спомня за това един член на АА от Акрон: „Един ден всички останали отидоха да се помолят в параклиса, а сестра Игнатия влязла при него и му казала: „Морис, а защо ти не застанеш на колене тук, до леглото и не се помолиш на Бог така, както Го разбираш?” След това и Морис, и неговата жена започнаха да я наричат светица.”

Независимо от това колко крехка била сестра Игнатия и колко силна физическа болка изпитвала от време на време, чувството ѝ за хумор никога не я напуснало. Веднъж един от бившите ѝ пациенти отишъл при нея и ѝ казал: „Сестра, днес е десетата годишнина на моята трезвеност.”

„Това е прекрасно, — отвърнала тя, — но не забравяйте, че ако все пак някога ви се наложи да ползвате нашите услуги отново - имаме пижами с вашия номер.”

Сестра Игнатия давала на всеки пациент при изписването му медальон на Пресветото сърце, и го молела да дойде и да ѝ го върне преди да изпие първата чаша. Понякога подарявала медальон с изображението на Свети Христофор, но предупреждавала пациента да не кара много бързо. „Медальонът губи своята сила при скорост над 50 мили в час”, — предупреждавала тя.

Сестра Игнатия си спомня доктор Боб като човек, въплъщение на „самата същност на професионалното достойнство. Имаше великолепно чувство за хумор и изключителен речник. Само с една кратка шеговита фраза или хапливо изречение, той поставяше такъв край на разговора, който не търпеше повече обсъждания или критики. Нямаше време за празни приказки и се стараше да изясни гледната си точка ясно и кратко.

„Доктор Боб винаги лично се интересуваше от всичко, което ставаше в отделението, — спомня си сестра Игнатия. — Той безвъзмездно посещаваше пациентите ежедневно, до момента, в който здравето му не се влоши.

Той преглеждаше повечето пациенти сам или преди постъпването им в болницата, или веднага след това. След сутрешната визитация понякога ми казваше: „Сестра, един шегаджия от горния етаж не желае да участва в програмата.” Тогава му разказвах за жената на този човек, за малкото му семейство, за това, че рискува да загуби работата си, ако не се поправи. Доктор Боб поклащаше глава и ми казваше: „Сестра, той просто още не е готов.” И докторът винаги се оказваше прав.

От опит разбрах, че няма смисъл да заставяме някого да приеме програмата, — казва сестра Игнатия. — Много от тези пациенти бяха за мен източник на огромна тревога. Те идваха със своите оплаквания, мними или не. Не исках да безпокоя излишно доктора, ето защо звънях на Анна. Нейните съвети бяха много ценни за мен. Спокойния ѝ, равен тон и съчувственото ѝ разбиране бяха за мен източник на сила. Тя винаги намираще правилния подход. Деликатно разказваше за проблема на доктора, а после ми се обаждаше по телефона с неговия отговор.

Аз не разбирах колко силно е страдал докторът, но по-късно той ми е казал, че често, когато си миел ръцете или се преобличал преди операция, дочувал как другите доктори си говорели: „Трябва да сте алкохолик, за да получите легло в тази болница”. Той продължавал да

си мие ръцете и се правел, че нищо не е чул. Боляло го от подобни подмятания, но мисля, че по-късно отношението му към това се промени.

Аз самата също имах доста трудности. Усещах скритото недоволство на лекарите, а даже и на медицинските сестри за това, че на неалкохолиците им е вече трудно да получат легло в болницата. Но се държах като сляпа, глуха и няма.”

Сестра Игнатия се стараела да помогне на своите пациенти да преразгледат вътрешните си ценности по повод на Четвърта Стъпка и им обяснявала, как да се справят с чувството си на негодувание и гняв. Тя вярвала в Девета Стъпка, в която се казва да се поправи причинената на другите вреда. Важността на тази Стъпка, смятала тя, през петдесетте години вече не се подчертавала така силно, както това се правело в ранния период. „Помня, как някои от тези първи пациенти се връщаха при мен след като се бяха постарали да поправят нанесените от самите тях вреди, — разказва тя. — Един от тях ми каза: „Знаете ли, имам едно прекрасно чувство. Струва ми се, че те станаха най-добрите ми приятели.”

Сестра Игнатия винаги се стараела да разбере какво може да направи, за да помири семействата. „Ако вината беше у мъжа, аз молах жена му да дойде в болницата ден преди да го изпишат. Обикновено тя ми казваше: „Аз просто не искам да го виждам. Приключих с този човек.”

Тогава аз я молах да дойде и да си поговори с мен. И че тя абсолютно не е задължена да се вижда с мъжа си. Казвах така: „Послушайте ме, вие сте изминали дълъг път с този човек. Може би си струва да опитате още един път заедно в програмата? Това не е просто процес на изтрезняване. Нямахте да заемаме така ценните места в тази болница, ако целта ни беше просто изтрезняването. За нас е много важно и ценно повечето от хората, които са се лекували тук и са приели програмата да нямат повече проблеми свързани с характера им. И сега като знаете всичко това, не бихте ли му дали още един шанс? Ако можете да го направите и да забравите миналото, аз ви уверявам, че ще срещнете именно мъжа, за когото се оженихте навремето.” В края на разговора казвах: „Разбираемо е, че не искате да го видите.” Често жената отвърщаше: „Да, но мисля, че и той не иска да ме види.” — „Ако искате, ще отида да го попитам. Почакайте минутка. Както двамата решите. Аз не искам да се замесвам в семейни спорове.”

След това отивах при мъжа и го притисках до стената: „Знаете ли кой в момента е в моя офис? Вашата жена. Но, разбира се, вие не искате да я видите, нали?” Мъжът казваше: „Срам ме е да говоря с нея.” — „Добре, но не искате ли да я видите? Може би тя ще се съгласи, ако поговоря с нея.”

Събирах ги заедно. Обикновено в началото седях заедно с тях в стаята, но когато усещах как леда започва да се топи, си измислях някаква работа и излизах, за да ги оставя насаме.”

Когато Анна умира през 1949 година, сестра Игнатия написала на доктор Боб писмо, в което си спомняла някои от нещата, през които им се наложило да преминат заедно.

На Рождество Боб отговорил в характерния си кратък, но много изразителен и проникновен стил: „Моя скъпа Сестра, — пишел той, — за мен е голямо щастие да съм благословен с приятелство така вярно и искрено, каквото е вашето. Вашата любов, преданост и доброта се проявяват така широко и всестранно, че аз дори не знам как да изразя своята благодарност. За цял един живот човек може да срещне само един или двама човека, които да приличат на вас. Позволете ми да изразя своята смирена благодарност за рядката привилегия да ви познавам. И нека Божията благословия бъде винаги с вас. С огромна любов, доктор Боб Смит.”

Някъде по това време доктор Боб за последен път посещава болницата, на Рождество 1949 година. В този ден сестра Игнатия свирила за него на орган и му показала прекрасните нови камбани, които сякаш казвали със звъна си, че критицизъм с десетилетна давност вече е заменен от пълно сътрудничество.

През 1952 година сестра Игнатия била преместена от болницата Св. Томас и назначена да ръководи отделението за алкохолици в Болницата на Милосърдието Св. Винсент в Кливланд. По нейно предложение то получило име и било тържествено открито като Розари Хол Солариум. Инициалите Р. Х. С., изсечени с ръкописен шрифт над вратата „напълно случайно”, били същите като на доктор Робърт Холбрук Смит.

Сестра Игнатия взела участие в лечението на много хиляди алкохолици през своя живот. Тя не само придобила знания в областта на алкохолизма, но също и професионален език, свързан с това — език, който не се различавал много от речника на доктор Боб.

През петдесетте години излязла сензационна статия в един кливландски вестник, която разказвала за сестра Игнатия и с какви думи посреща тя новите пациенти: „Някои от вас, момчета, без съмнение са започнали със скъпо уиски — възможно е, така и да са завършили. Но аз знам, че тук има много от вас, които са пробвали одеколон, спирт за разтривки, или „влакова катастрофа“¹⁷. Някои от вас, навярно са седели по цели дни в някой глупав бар, наполовина пияни, без пари или кредит, молейки се да се появи „приятел“, който да почерпи за компания.”

Когато сестра Игнатия умира през април 1966 година, всички си я спомняли с благодарност като очарователна, светла, дребничка жена, страстно желаеща само едно — да бъде смирена, предана и анонимна Сестра на Милосърдието.

„Тя не осъзнаваше своето величие и слава, — казал свещеникът на упокойната служба. — И колкото повече се старееше да скрива своята святост, толкова по-очевидна ставаше тя за другите.”

Вероятно, Бил е говорил за същото, когато сестра Игнатия го помолила да не споменава името ѝ във втората статия на Джак Александър във вечерното приложение на *Saturday Evening Post*. „За да станете анонимна, Сестра, ще ви се наложи малко да пийнете”, — казал Бил.

Любим цитат на сестра Игнатия бил пророческия парадокс, изложен в посланието на Апостола към езичниците: „Но Бог избра глупавите неща на света, за да посрами мъдрите; Бог избра също немощните неща на света, за да посрами силните; още и долните и презрените неща по света избра Бог, за да посрами оногова, който се големее, — за да не се хвали никоя плът пред Бог”.

---

¹⁷ * антифриз, процеден през ръжен хляб (.).

XV.

Кливландските членове на АА правели всичко, на което са способни, за да отнесат посланието до други хора, но, както разказва Дороти С. М.: „Ние използвахме метода на пробата и грешката и значителна част от този подход се падаше на грешката. Не оставяхме на мира нито един пияница. Помня как се бяхме захванали с един човек. Известно време оставаше трезвен, после се напиваше и изчезваше. Но ние го търсехме из целия щат Охайо, преброждахме затворите, намирахме го и го връщахме обратно. Бяхме захапали и не пускахме.

Смятах, че в Кливланд не трябва да има нито един пиян човек — а всъщност и в целия свят — щом като съществува АА. Ето защо кръстосвах улиците и предлагам на всяка книжарница Голямата Книга. Отидох в обществената библиотека и се опитах да ги накарам да си поръчат от книгата. Никой даже не ме изслушваше; гледаха ме като някаква странна птица.”

През октомври 1939 година Дороти написала на Рут Хок от Нюйоркския офис: „Док Смит ми каза вчера вечерта, че Бог, освен мен, разполага с още неколцина посланици, и че Той може да накара целия свят да заспи, а после да издигне слънцето на небето и без мен. Обожавам Док за точно тези му коментари. След това малко се поукротих — поне така мисля.”

По повод доктор Боб Рут написала на Дороти: „Странно е, че макар и да сме се срещали само веднъж, аз имам чувството, че той е един от най-добрите ми приятели.” В по-късните години Рут (по това време вече омъжена за един от членовете на АА от южен Охайо) си спомня, че доктор Боб бил човек, който проявявал огромна симпатия и интерес към хората, с които общувал, че в очите му горяло палаво пламъче и обичал да провокира младите.

„Да, имаше у него палаво пламъче, — съгласява се Смити, синът на доктор Боб. — И той много силно привличаше жените. Беше изключително любезен и умееше да ги поласкае. Те разбираха това и то много им харесваше.”

Имало още един лекар сред алкохолиците, който силно привличал вниманието на кливландските членове на АА. В писмо на Кларънс до Ханк П., написано след основаването на първата група, се разказвало как „момчета поеха доктора, и го следят внимателно. Като ястреби се опитват да го удържат, докато критичния период остане в миналото.” Той пишел за доктор Хари Н., който тогава бил трезвен едва от няколко седмици, а след това посветил огромна част от своето време на новите, докато те все още се намирали в болницата.

Благодарение на усилията на Една МакД., която била омъжена за един от членовете на АА, групата имала възможност да настанява пациенти в Кливландската болница Диакониса*¹⁸. Както разказва Ел Г. (адвокат, в чийто дом се провеждали първите сбирки на АА в Кливланд), Една била амбулаторна медицинска сестра, която обслужвала болните извън града и нейната работа ѝ давала възможност да общува с администрациите на много болници в страната.

Тя смятала, че доктор Китерер от болница Диакониса, опитен администратор, който имал свещенически сан, ще може по-добре от всеки друг да разбере нуждата на алкохолиците от подобна духовна програма, каквато е АА. Тя разчитала на неговата доброжелателност.

Надявайки се да получат места за алкохолици с право на посещение от членовете на АА в болницата Диакониса, доктор Боб и доктор Хари Н. „се впуснаха да обясняват на доктор Китерер идеята, — разказва Ел. — Но той получи отпор от съвета на попечителите. Най-накрая успя да убеди съвета, но медицинския персонал оставаше крайно скептичен по отношение на тази идея. Настанихме своя пръв пациент (барман) в края на май 1939 година.

Ние, обаче, започнахме да настаняваме своите пациенти алкохолици в болницата преди да обмислим как ще им плащаме сметките, — спомня си Ел. — През 1940 година вече дължахме някъде между 1200 и 1400 долара. Накрая успяхме да си върнем дълга, но събирахме средствата за него две или три години.”

Доктор Х. Н. не взимал пари от пациентите за своите услуги, но след няколко години друг лекар, член на АА заел неговото място и групите решили, че в сметката на всеки пациент трябва да се включва и допълнителна такса от 10 долара за неговите услуги. „Това предизвика обичайните спорове за професионализма в АА, които възникваха често и преминаваха бурно”, — разказва Ел.

¹⁸ * диакониса или дяконка — длъжност в женски манастир; жена-дякон ( ).

„След болницата Диакониса, през 1940 година и Болницата на Милосърдието Св. Винсент, същата, в която по-късно бе създаден Розари Хол започна да приема пациенти алкохолици и да ги настанява в отделни стаи. След време сестра Викторина организира там отделение”, — продължава Ел.

Освен работата с пациентите в различни болници, в Кливланд се случвали и други нови неща. През октомври 1939 година Дороти С. съобщила в Нюйоркския офис, че в Кливланд е започнал да работи комитет на седемте, състоящ се от петима мъже и две жени. Не само че това бил първият централен комитет, наричат го и първи пример за ротационен принцип, защото всеки месец един от мъжете и една от жените го напускали, а на мястото им се включвали нови хора по ред, съответстващ на периодите им на трезвеност.

Бил Уилсън отбеляза заслугата на Ел Г., първия председател, за въвеждането на принципа на ротация в АА и това станало през есента на 1939 година и когато се създавал по-формалния централен комитет. „Досега цялата дейност ръководеха най-опитните ветерани и ние по съвсем естествен начин смятахме, че така ще бъде винаги, — казва Бил. Но Ел беше по-възрастен от болшинството членове на АА, беше затрупан от семейни ангажименти, които му отнемаха много време и беше готов да предаде ръководството на офиса на друг. Така той въведе ротационния принцип.”

„Ние се срещаме веднъж месечно и решихме да открием офис, — разказва по-късно Кларънс. — До този момент разполагахме само с пощенска кутия и телефон.” Също така, той разказва, че комитетът бил организиран, за да координира дейностите, свързани с хоспитализацията и спонсорството.

„Това наистина работи, — съобщава Дороти в свое писмо до нюйоркския офис. — Те избират лидери, обсъждат нови тенденции, организират обществена дейност и готвят костюмиран бал за Хелоуин”, — пише тя.

Дали е оставало време за танци остава под въпрос, защото Кларънс планирал нещо по-сериозно. По някакъв начин — мненията тук се разминават — той успял да се срещне с репортер на кливландския вестник *Plain Dealer**¹⁹ и да го убеди да напише серия от статии за АА, които излезли от печат в края на октомври 1939 година.

Уорън К. (член на АА, който бил останал без пукната пара, но много се гордеел, че са го приели в кливландската група), казва за Кларънс: „Аз мисля, че той повече от всеки друг, поне тук при нас — виждаше огромни възможности за ръста на АА. Гореше от желание да се захване за работа. Както, впрочем и аз. Той искаше АА да се разраства и това да става навсякъде. И ми се струва, че Док подкрепяше този стремеж, защото знаеше, че програмата работи на принципа „лице в лице”, „от човек на човек”.

Кларънс доведе кореспондента на *Plain Dealer* на една от сбирките и го представи като алкохолик. В действителност той не беше такъв. Беше писател”, — разказва Уорън.

Но Дороти си спомня: „Кларънс използва появата на този репортер. Аз съм уверена, че той беше алкохолик. Идваше на сбирки в дома на Ел Г.”

В книгата „АА в зряла възраст” Бил нарича Елрик Б. Дейвис „задълбочен писател и журналист”.

Кларънс разказва, че довел Дейвис на сбирката. „Аз го убедих да напише серия статии за АА и му казах, че сам ще се запали по идеята, ако вложи в нея душата си. По онова време искаха да го изпратят в лудница и той съвсем затъваше.”

Как е било точно, никой не може да каже. С други думи, това несъответствие може да се обясни с битуващото в АА мнение, че всеки сам решава дали да се признае за алкохолик или не. Дори членовете на АА не винаги се съгласяват един с друг по този въпрос.

Независимо от това бил ли е Дейвис алкохолик или не, неговите статии предизвикват небивал ръст на АА в Кливланд. Серията от пет статии, по мнението на Бил, „известила на света за нов период от развитието на Анонимни Алкохолици — масово производство на трезвеност.”

Все едно предчувствайки този преломен момент, през септември Бил написал на доктор Боб писмо след една статия в списание *Liberty*: „Ние растем с плашеща скорост, но аз повече не се страхувам от големите числа.” След няколко седмици той му написал, че „натиска от новодошлите и запитванията са толкова големи, че бяхме принудени да превключим на режим

¹⁹ * plain dealer — откровен, прям, честен човек ( ).

„или приемайте всичко както е, или си вървете”, който, колкото и да е странно, работи по-добре от опитите ни да даваме всичко, винаги, навсякъде и на всички.”

Трябва да отбележим, че статиите в *Plain Dealer* давали толкова добро описание на АА, че с изключение на малки разлики в думите и фразите са актуални и днес, 40 години по-късно.

В първата статия Дейвис разказвал как „всеки четвъртък вечер от 40 до 50 човека се събират заедно за редовната си сбирка. Почти всяка събота те и техните семейства прекарват заедно вечерта, общуват помежду си и се подкрепят.

„Молбите за помощ, — пишел той, — се разглеждат от кливландски banker (вероятно, служител в банка, Бил Дж.), който е ръководител на местното АА или от бейзболист от висшата лига (Роли Х.), който отговаря за приема на новите в акронското АА.”

Дейвис също отбелязвал, че „макар повечето от акронските членове да членуват и в Оксфордската група, в Кливланд има и членове на АА, които са католици и евреи”. Той подчертавал факта, че АА се различава от църквата по това, че неговите членове могат да избират своя собствена концепция за „Бог, така както аз Го разбирам”.

В същото време Дороти С., въоръжена с Голямата Книга, отишла да се види с Преподобния Дилуърт Лаптън. „Мислех, че сега, когато сме се отделили от Акрон и повече не сме свързани с Оксфордската Група, доктор Лаптън ще се заинтересува от нас. Ето защо го посетих отново, разказах му, че вече нямаме връзка с Оксфордската Група и вежливо го поканих да дойде на наша сбирка.

Той прочете Голямата Книга и каза, че непременно ще го направи. Когато дойде, видяното му направи толкова голямо впечатление, че ми каза: „Дороти, обърнете се, моля ви, още веднъж към *Plain Dealer* и ги помолете да съобщят, че в следващата си проповед аз ще говоря за АА.”

„Това беше голям успех за АА. Доктор Лаптън беше много уважаван и известен протестантски свещеник в Кливланд и нещата, за които говореше в своите проповеди се чуваха от много хора, за тях се говореше.” — казва Дороти.

Както съобщава *Plain Dealer* в своя брой от 27 ноември 1939 година, доктор Лаптън изнася проповед под името „Господин Хикс и Анонимните Алкохолици”. Господин Хикс бил Кларънс, а проповедта по-късно се превърнала в брошура, която използвали дълги години в Кливланд.

В своята проповед доктор Лаптън отбелязал, че в АА има място за хора от всички вероизповедания, в съответствие с концепцията за Бог като за „Сила, по-могъща от нашата собствена”. Подобно отношение „съвсем не е лишено от гениалност”, — казва той.

Кларънс предвидил в някаква степен резултатите от подобна публичност и написал на Рут Хок в нийоркския офис, че ще ѝ изпраща всички отзиви за статиите, за да може тя да ги разпраща заедно с Голямата книга в писма, както правели след излизането на статията в *Liberty*.

„Смятам, че вие ще получите доста запитвания, защото адресът ви е посочен в първата статия, — написал Кларънс. — Отговорете на запитванията и насочвайте хората към нас. Изпращайте ми молбите за Кливланд, а за Акрон на доктор Смит. В самия вестник *Plain Dealer* също очакват силен отклик след петата статия. Обмисляме и други начини да огласим своята работа.”

Резултатите надвишили всички очаквания. Кливландската група била засипана от обаждания.

„От вестника ми препредаваха стотици имена, — разказва Кларънс. — От Ню Йорк - също. В понеделниците сутрин аз ги раздавах на членовете като някакъв мениджър по продажбите и им казвах да се свържат с тези хора и да ми съобщят резултатите в сряда. За щастие, по онова време никой от нас нямаше работа.

В продължение на шест или осем седмици спях по три-четири часа нощем, — спомня си той. — През деня се срещах с много пияници, а вечер пишех дълги писма на хора, които ни се бяха обадили от Айова, Индиана, Небраска и много други места. Това бяха десетки, стотици писма. Групата растеше и растеше. Хора от Кливланд организираха нови групи в Индиана, Кентъки, щат Ню Йорк, Калифорния, Илинойс”, — разказва той.

По спомените на Дороти: „Когато тези статии излязоха в Кливланд, ние се оказахме като под обсада. Телефонът ни не спираше да звъни цял месец и аз с нищо друго не можех да се занимавам – стоях на телефона и приемах обажданията и въпросите. Рут Хок ми изпрати списъци с имена на хора, които искаха да получат помощ незабавно. В Ню Йорк получавали

дори телеграми. Една от тях си спомням дословно: „Въпрос на живот или смърт. Обадете ми се веднага.”

Трябваше да се срещаме с хората, молеши за помощ, а имахме само 13 човека, които можехме да използваме, за да отговорят на молбите, свързани с Дванадесетте Стъпки. През първия месец имахме около 500 обаждания. Всеки ден звънях на тези 13 човека и им давах дълги списъци с имена на хора, с които трябваше да се срещнат. Как успявах да се справят, не знам. Но успявах да се свържат с хората си.

За две седмици сбирките ни се увеличиха примерно от 15 на 100 човека, — разказва Дороти. — Хората не успяваха да се свържат с мен по телефона, защото аз го използвах през цялото време и просто идвах и чуках на вратата.”

Статиите в *Plain Dealer* помогнали на АА да започне да работи в много градове и градчета из целия щат Охайо. Един пример за това е създаването на групата в Ащабул, на около 45 мили от Кливланд.

Като прочел статията във вестника, един алкохолик от Ащабул казал на жена си: „Отивам в Кливланд, за да разбера какво е това АА.” Както си спомня самият той по-късно: „Позвъних на посочения в статията телефонен номер и ми казаха на кой влак да се кача. На гарата ме посрещнаха петима души. Поканиха ме на обед, а аз нищичко не можех да сложа в устата си. Те си хапваха с апетит и разговаряха с мен.

Влакът ме върна в Ащабул в 4 часа следобед. От гарата до вкъщи минах покрай много барове, но не влязох никъде. На следващия ден се върнах обратно в Кливланд и постъпих в Кливландската болница, а хората идваха да ме посещават денонощно. Всички изглеждаха порядъчни и солидни. Бяха гладко избръснати, носеха добре изгладени костюми и аз попивах всичко, което ми кажеха.

След това отидох на сбирка в Кливланд. Всички, които ме познаваха преди, говореха зад гърба ми, че няма да издържа толкова време трезвен и ще се пропию. Но аз издържах. Първият, когото доведох беше мой племенник. След това започнахме да пътуваме двамата заедно до Кливланд. После намерихме още няколко човека и сформирахме група в Ащабул. Годината беше 1940.”

„По онова време нямахме друга литература, освен Голямата книга, — казва Дороти С. М., в свой по-късен разговор с Бил Уилсън. — Изпращахте ни по 10-15 книги в пратка. Мислехме, че ще ги продадем всичките, но някои хора не можеха да си позволят цената. Някои купуваха, но повечето не можеха.”

С ръста на АА започнали и болестите на растежа— и в Кливланд, и в Акрон. Очевидно, по това време доктор Боб и Кларънс се сблъскали с доста критики по свой адрес.

В дневника на Луис Уилсън с дата 3 октомври 1940 година е записано: „Видяхме се с Уилямсови от Акрон. Там при тях има някакви сериозни несъгласия и объркване.”

Същия месец Дороти пише на Рут Хок и Ханк П.: „Нещата тук се правят стремително и неистово. Трябва да съм на разположение през цялото време, за да се справям със спадовете на Док, Анна и Кларънс, когато понякога имат нужда да избягат за кратко от въртележката, сякаш разкъсани на части.

Известността, която получи Док (в писмото не се конкретизира — навярно става въпрос за статията в списание „ ”), силно възбуди Оксфордците, и, Боже, каква кал полетя, какви гръмове и мълнии се посипаха! Док и Анна се скриха у нас в събота вечерта. И двамата изглеждаха толкова съсипани и състарени, това ужасно ме натъжи. Ето защо положих големи усилия да доведе Бил тук. Мисля, че Док има голяма нужда от него, за да възстанови своя душевен мир. Док изглежда мрачен и безсилен. Толкова се радвам, че Бил идва!

Акронската група практически умря и нашите успешни сбирки тук, в Кливланд, предизвикаха бурна реакция там, — продължава Дороти, — миналата седмица бяхме около 80 човека (и вярвайте ми, Ханк, ние не брояхме скалповете ликувайки), а очакваме още 100 човека тази седмица.

Неколцина киселици притиснаха Кларънс до стената миналата вечер, обвинявайки го доста недвусмислено в „платена известност, доходи от книгата, лъжи” и други глупости. Обидно е, защото това са хора, на които той лично е помогнал. Но затова пък каква възможност за растеж му дава всичко това!”

Освен този пример за оптимистична философия „ако не посееш — няма да пожънеш“ от ранните години на АА, Дороти също отбелязва, че молбите за помощ продължават да се увеличават, че все повече здравомислещи хора се интересуват от АА и че участниците в програмата денонощно работят с новите.

Както казва за това Кларънс: „Когато се появи първата статия в *Plain Dealer*, сякаш някой разбуни кошерата. Тя не беше литературен шедевър, но имаше потресаващ ефект. Някой ми каза веднъж:

— Този репортер се кани да публикува имената ни във вестника!

— Няма, — отвърнах аз, — той е един от нас - пияница.

— Може и да пияница, но е и журналист, също така.

И изобщо някои не искаха да чуят нищо, бяха против статиите”, — разказва Кларънс.

Спомняйки си за тези събития след много години, Уорън К. казва: „Беше дяволско време, когато излязоха тези статии. Док много се терзаеше от някои последвали ги реакции. Но, разбира се, това беше най-великото нещо, правено дотогава за АА.

В АА сякаш се спусна лавина. И тази лавина продължаваше да расте. Бяхме подтиснати от тези статии в *Plain Dealer*. Мислехме, че Кларънс го е направил за пари и гласувахме за изключването му от групата. Той взе своите поддръжници и заедно сформираха нова група.”

На 10 ноември Кларънс пише до Ню Йорк, че, започвайки от тази седмица в Кливланд ще заработят три групи на АА и „се надявам, че още две ще започнат да работят в началото на следващата година. В момента имаме около 60 активни членове на АА и още примерно 15–20 човека, с които работим. Разделянето на по-малки групи ще доведе до увеличаване на броя им стремително през следващите месец или два.”

Премълчавайки за своите проблеми с кливландското АА, Кларънс споменава, че Оксфордската Група „прави и невъзможното, за да се сдобие с популярност. Само осем човека са пробиха от началото на нашата дейност преди шест месеца досега, — казва той. — Смятаме, че да натоварим новодошлите веднага с работа е отличен шанс да им дадем възможност да действат самостоятелно и да им вдъхнем оптимизъм.

Публичността пробудила интерес от страна на духовници, лекари, медицински работници, благотворителни организации, бизнесмени и женски клубове. Мисля, че сега е най-подходящото време Бил да дойде и го очакваме утре с нетърпение.”

Кларънс продължавал да работи. Заедно със свои приятели организирали Групата на Бартън, която се събирала в дома на Т. И. Бартън, състоятелен неалкохолик. (Това било доста преди Генералната Конференция по Обслужване на АА да се обяви против практиката да се дават за имена на групите имената на конкретни хора, независимо дали са членове или не на АА, дали са живи или мъртви.)

След една седмица Уорън организира група в западната част на Кливланд. По-късно тя добила известност като групата Овощна градина. „Бил съм на сбирки и на двете групи, — разказва Уорън. — В източната част на града бяхме около 40 души — отгледани от едно малко ядро. А в западната част бяхме 22 човека — резултат от обажданията, които правехме сами.”

На 16 ноември Луис е написала в своя дневник: „Пътувахме за сбирка в Кливланд. Поразителна сбирка. Изказаха се Кларънс, Джек (вероятно, Джек Д. от Ню Йорк, един от момчетата на Бил) и Бил. След това с Бил посетихме и втора сбирка. Запознахме се с мистър Лаптън, унитарен пастор, който смята да изнесе проповед на 26 ноември, а също и с Елрик Дейвис, който написа статиите в *Plain Dealer*.”

Що се отнася до позицията на Бил по повод разкола в Кливланд, Бил демонстративно не отдал предпочитанията си на никого. Той посетил всички сбирки на всички групи.

През декември Кларънс пише на Рут: „Тук кипи усилена работа и не смятаме да спираме. Имаме 90 членове, разпределени в три групи, а също и много нови, с които сега работим. Зимата ще е гореща за момчетата и момичетата.”

Имало още едно важно постижение, което не е описано в ранните спомени за АА. На 12 декември 1939 година Кларънс пише на Рут Хок, че *Matt Talbot Wagon Club**²⁰ има вече 88 членове и че „там се върши удивителна работа”. „Фургоните” се занимавали със събиране на стари мебели – поправяли ги, обновявали ги и ги продавали. Както казва Кларънс, „те се

²⁰ * Matt Talbot Wagon Club — Клуб на фургоните на Мат Талбот (.)

запалиха за идеята след статиите в _____ и *Plain Dealer*. Ние много работим с тях. Безполезно е да ги хоспитализираме или да ги настаняваме по домовете. Всички те са бродяги, бездомници, отхвърлени от обществото хора. Сега успешно работят за трезвеност девет човека от тях. Те използват нашите материали и се стараят да следват нашия пример, както това е възможно за тяхното положение и според техните сили.”

Wagon Club не бил АА, но между двете организации имало сътрудничество, те използвали материалите и опита на АА. Във всеки случай това било първият опит на АА да обхване алкохолиците извън категорията на средната класа, към която принадлежало болшинството от първите алкохолици, членове на Оксфордската Група.

„Ние вече сме повече от сто души, — продължавал Кларънс. — И трите групи растат постоянно и бързо. Мисля, че е дошло времето да сформираме още една група. Имаме изключителен успех. За последните два месеца само четирима се пробиха, включвам и новите в това число. Но и те вече са наред.”

По-късно Бил пише: „Ние, ветераните от Ню Йорк и Акрон, се отнасяхме към този фантастичен феномен с дълбоко опасение. Не ни ли трябваша на нас, ветераните, цели четири години, пълни с неизброими неуспехи, за да се сдобием с едва 100 стабилно възстановили се алкохолици? А там, в Кливланд, ние виждахме как около 20 членове на АА, самите те не особено опитни, изведнъж се сблъскват със стотици новодошли... Как успяваха да се справят с това? Не знаехме.

Но след една година ние вече _____, — спомня си Бил, — защото по това време в Кливланд вече имаше около 30 групи и неколкостотин членове на АА. Болестите на растежа и проблемите в групите бяха плашещи, но никакви спорове за дреболии не можеха да задушат масовата нужда от трезвеност. Да, резултатите в Кливланд бяха от най-добрите. Техните успехи бяха толкова големи, а членството в АА на други места толкова слабо, че много АА-ейци от Кливланд действително мислят, че АА се е появило именно там.”

Бил завършва: „Кливландските пионери доказаха три важни неща: ценността на личното спонсорство, ползата от Голямата книга на АА за въвеждане на новите в идеите на програмата, и, накрая, този най-важен факт, че АА, когато новината за съществуването му действително се разпространи, ще може стремително да израсне до невиджани размери.”

XVI.

Много малко е известно за раздялата между АА Акрон и Оксфордската група от писмени източници. Доктор Боб също никога не се е разпростирал по този въпрос, спазвайки правилото „бъди внимателен с език, който може да греша и да се заблуждава”. Никой от хората давали интервю за тази книга не може да си спомни да е чул и един пряк коментар за това от доктор Боб, освен, че у Т. Хенри е станало много тясно.

Очевидно е, че разколът зрее от дълго време и когато действително се случил, е трудно с увереност да говорим за конкретните обстоятелства около него.

Когато Бил пристигнал в Акрон в средата на ноември, неговата цел, преди всичко, била да помогне на Док, макар и да не са останали свидетелства за какво точно са разговаряли двамата. Днес някои членове на АА от Акрон твърдят, че Бил е посъветвал Док да се отдели. Други смятат, че той е съветвал Боб да остане с Оксфордската група.

Някои са на мнение, че когато се отнасяло до въпроси, свързани с движението, доктор Боб бил малко авторитарен. Бил, обратно на това, обикновено бил склонен открито да излага своите идеи пред всички за одобрение. „Това не му беше присъщо, — казва Луис, — но той се заставяше да го прави.” Други са свидетели на това как Бил е можел да бъде много настоятелен, когато смятал някой въпрос за важен за АА; можел да направи наистина много, за да убеди хората във важността и необходимостта от определени стъпки.

По това време, според мнението на Джон и Елджи Р., „Всички организационни въпроси се решаваха в кулоарите. Боб и Анна прескачаха до Ню Йорк, за да поговорят с Бил и се връщаха с решение. Но обикновено редовите членове не научаваха за това.

Бил и доктор Боб не желаели да привличат излишно внимание към тези неща. Може би са смятали, че ще бъде по-добре, ако колкото се може по-малко хора са въввлечени в определен проблем, за да не се вдига излишен шум и да не се губи време в напразни спорове.

„Вземете за пример самото име АА, — казва Джон. — То не се харесваше на хората в Акрон и те бяха против него. Уоли Г. казваше: „Ей, що за име е това АА? Ние искаме да се наричаме „Свети Яков”. Но Док си знаеше, че името ще е АА.”

„С Бил вече го бяха обмислили”, — казва Елджи.

„Разбира се, — продължава Джон. — Те бяха решили как да го нарекат още преди ние да разберем. После Уоли разбра колко безполезен е спора щом вече двамата са решили за името. Бедният, едва не се поболя от огорчение! Но той беше точен човек.”

Елджи казва: „Док и Бил гледаха да не се замесват в разни спорове. Оставяха на другите да кръстосват шпаги. Но всичко накрая се случваше по начина, по който двамата го бяха замислили. Когато обявиха решението си, останалите го приемаха, точка. А в същото време, останалите членове на АА смятаха, че трябва да изразят своето мнение и можеха да спорят до забрава.”

Един от ветераните отбелязва, че в Акрон величаели Бил като го наричали „човекът в сивия фланелен костюм”, но Елджи разказва: „Няма да забравя деня, когато го видях за първи път. На сбирката Бил седеше точно зад мен. Обърнах се назад, той беше кръстосал крак връз крак, а на подметката на едната му обувка имаше дупка.

Той винаги беше много сдържан. Никога не говореше твърде дълго, когато имаше много хора в групата. Имаше толкова много работа, толкова много срещи с различни хора, че винаги говореше само по работа. Убеден беше, че няма време за седене, ненужни спорове и преливане от пусто в празно. Той не идваше тук за това. В Ню Йорк вече беше спорено и той разчиташе Док да е изгладил нещата при нас до идването му. Мисля, че Боб, Бил, Анна и Луис бяха много близки. Те отлично се разбираха”, — спомня си Елджи.

„Разбираха се винаги и във всичко, — продължава Джон. — Помня, че за първи път срещнах Бил и Луис в дома на Док. На следващия ден случайно срещнах Луис на улицата и тя ме позна. Аз предложих: „Да влезем някъде и да пийнем?” Тя се втренчи в мен и се обърна да върви. Тогава казах: „Да пийнем по едно кафе.” Тя се върна, влязохме в едно заведение и изпихме по чаша кафе, а аз научих малко повече за нея. Мисля, че беше изключително мила жена.”

- ( )

По това време Бил се намирал в много добро положение —уважавали го и го слушали в Акрон и Кливланд, поне толкова, колкото и самия доктор Боб. За да се убедим в това е достатъчно да прочетем писмата на Кларънс и другите ветерани от началото на четиридесетте години от този район с молби да ги посъветва за нещо, да дойде да погостува или да окаже морална подкрепа. Бил може и да е имал своите проблеми в Ню Йорк, но в Акрон и Кливланд това нямало значение – там бил уважаван от всички „старейшина”. Боб, независимо, че бил по-възрастен от всички, бил просто едно от момчетата.

Каквито и да са били съветите на Бил към Док по повод Оксфордската група, Боб Е. мисли, че жените са изиграли огромна роля за окончателната раздяла. Това мнение не е много далеко от истината. Всички жени смятали себе си за членове на АА и много говорели на тази тема. Освен това, Анна винаги защитавала доктор Боб, който, без съмнение, е поемал не малко удари по това време. Спомнете си какво е казал на Смити: че неговата майка, макар и срамежлива по природа е можела да надмогне себе си и да направи всичко необходимо, ако смята, че някой заплашва семейството ѝ или принципите на АА.

„Книгата не се хареса на Хенриета Сиберлинг, — разказва Боб Е., който става член на акронската група в началото на 1937 година. — Тя дори се скара с Анна по този повод. След това Кларас Уилямс и Анна започнаха някакъв спор. За какво, така и не разбрах.

Бурни обсъждания между тях тримата имало и по телефона. Това бил тристранен конфликт между Кларас, Хенриета и Анна. Последната дума била на жените, а Док, естествено, застанал на страната на Анна.

По това време Док заминал за Ню Йорк, за да се види с Бил, който през декември 1939 година му написал: „Благодаря ти за посещението, а също и за твоите костюми. Не знам какво щях да правя без тях.” И нито дума за това за какво са си говорили! (Едва ли са можели да предвидят, че един ден АА ще започне да създава свой архив.)

Вероятно, именно след тази визита, доктор Боб отишъл да си поговори с Т. Хенри Уилямс, който два месеца след това разказал за разговора им в писмо до Бил. Отбелязвайки, че „всички момчета са навършили отдавна 21 години”, Т. Хенри съобщава на Бил: „Не мога да ги задържа тук. Дойде Боб и ми каза, че момчетата са недоволни и смятат, че се отнасяме към тях недружелюбно и поддържа настоятелно желанието им да се събират другаде. Също така иска от мен аз да съобщя, че те са свободни да отидат, където пожелаят. Нима смяташ, че можем да ги изгоним след всичко, което направихме заедно? Нашата врата е отворена за тях и ние обичаме всеки един от тях, ще се радваме да ги видим отново.”

Джон и Елджи Р. си спомнят как е било взето решението за раздялата: „В онази вечер имаше сбирка, — разказва Джон, на когото винаги се удава да намери добри думи за всеки човек, за когото говори. — Никога не бях чувал двама души да разговарят по начина, по който го правеха тогава доктор Боб и Т. Хенри. Те говореха за доверие, хвалеха и се превъзнасяха един друг. Всеки подчертаваше заслугите на другия. И двамата имаха право да го правят.

Но беше тежко време за групата, — продължава Джон. — Много от нас обичаха Т. Хенри. И не знаехме как да постъпим – да се махаме или не.”

„Имаше гласуване на последната сбирка, — разказва Елджи. — Тези, които искаха до останат с Т. Хенри — о’кей. Онези, които смятаха да последват Док — о’кей. Така се разделиха. Но спореха за това месец или дори повече.”

Сред онези, които останали били Лойд Т., който бил спонсор на Кларънс и Бил Дж. Други, включително бейзболния играч Роли Х., останали за известно време, но после променили решението си.

„Хенриета Сиберлинг каза на доктор Боб, че това е най-голямата грешка, която е правил някога”, — разказва Елджи и си спомня нейните думи: „Как можа? Ще съжаляваш за това.”

„Боб и Анна просто си тръгнаха, — продължава Елджи. — Вече нямаше какво да се каже. Никога не можах да разбера защо Хенриета изпадна в такава силна ярост.” (Макар по-късно Хенриета да застава на страната на АА, дълго време след раздялата тя не работи активно в Акрон. Скоро се мести в Ню Йорк, където остава до смъртта си през 1979 година.)

„Док ми каза: „У нас няма достатъчно място — но какво пък, ще се събираме у дома”, — спомня си Елджи. — Беше през ноември или декември, помня, че в дневната стоеше коледно дръвче.”

Няма никакви писмени сведения как е преминала първата сбирка след разрива. След години в една статия в *Grapevine* се споменава, че я е водил доктор Боб, който „сложил крак върху пръчката на един стол в дневната, нарекъл себе си алкохолик и започнал да чете Проповедта от Планината.”

На втория ден от новата 1940 година доктор Боб написал на Бил: „Ние вече се отърсихме от оковите на Оксфордската Група” (подбор на думи, който добре показва неговото отношение) и се събираме при мен у дома. В сряда в моята малка къща се бяхме събрали 74 човека, но скоро се надяваме да получим зала.”

Кларънс С. написал три дни по-късно: „Посетих две от сбирките у доктор Смит, които се провеждат в дома му след раздялата ни с Оксфордската група. Всички сбирки там са много добре посещавани и са много вдъхновяващи.

Док водеше сбирката и никога досега не съм го чувал да говори толкова добре, не съм го виждал така добре да изглежда и да се чувства. Забелязвам огромна положителна промяна откакто се магнахме от Уилямсови. Сега Док говори авторитетно и компетентно и не се старее „да ходи на пръсти” и, по мое мнение, изглежда подмладен с десет години.”

„Не съм абсолютно уверен, но ми се струва, че имахме две сбирки там, — разказва Джон Р. — Ако можехте да видите къщата на Док! Гостната им беше малка, желаещите да бъдат на сбирката – наистина много. Беше ни доста тясно там.”

Домът на семейство Смит бил действително малък да побере толкова много хора. След няколко сбирки Уоли Г. се договорил за помещение с Кралското училище, в което учела дъщеря му. Така се родили вечерите в сряда на групата в Кралското училище.

На 14 май 1940 година доктор Боб пише на Бил за този паметен ден: „Скъпи Уили: знам, че си твърде зает, за да очаквам голямо количество кореспонденция, но все пак ми напиши как вървят нещата при теб. Вероятно помниш, че миналата неделя се навършиха пет години от деня, в който се срещнахме за първи път в дома на Хенриета. Аз няма да забравя никога този ден, макар да е възможно ти, по някаква случайност, да си го забравил. Винаги ще съм ти благодарен и се радвам, че получих в дар възможността да предавам благата вест нататък.”

От 1940 година, годината, от която групата започва да се събира в Кралското училище, тя започва да си изработва конкретен стил, който става образец за провеждането на сбирки в този район. Ветераните си спомнят, че първите сбирки са приличали, с много малки разлики, на днешните.

В онези времена не било прието председателят или секретарят да представят спикера. В средата на четиридесетте години се смятало, че гръмките титли и пищните представяния могат да завъртят главата на алкохолика. Когато идвал моментът, спикерът излизал напред, изчаквал всички да утихнат и се представял сам. Откривал сбирката с молитва по свой собствен избор и след това за около пет минути задавал „насоката” на сбирката. Обикновено тя била свързана с определена тема — сюжет от „ ” или някакъв стих от Библията. След това молел останалите участници да направят свои коментари.

Алекс М. (който постъпва в групата през 1939 година) си спомня как са започнали да събират регулярни вноски за заплащане на наема на помещението и разходите по обслужването в Кралското училище. До този момент нямало необходимост от това. „Нямахме пари, — казва той, — шепя монети в джоба беше всичко за повечето от нас.” Предаването на шапката за събирането на пари за разходите в крайна сметка довело до появата на традицията, известна като секретарско прекъсване, по време на което се правят различни съобщения. В други акронски групи днес секретарят прочита списък със съобщения за сбирки, годишнини и юбилеи, а също за спикъри, които ще се изказват на сбирки в други групи.

„В началото нямаше никакво лекомислие, — казва Боб Е. — Всеки от нас имаше чувство за хумор, но за всички ни възстановяването беше въпрос на живот и смърт. Нямаше дори аплодисменти. На сбирките това се смяташе за неуместно.”

Норман У. (слепият АА-еец от Янгстоун, щата Охайо) се съгласява с това и цитира доктор Боб: „Не ме аплодирайте. Не аплодирайте никого от алкохолиците.” Много често доктор Боб с жест молел участниците да седнат, ако те започвали да го аплодират на крака.

„На всички ни се искаше да го вдигнем на пиедестал, а на мен и досега ми се иска, — казва Джон С. от Кошъкътн, щата Охайо през 1977 година (Джон е АА-еец от 1940 година). — Но той никога не се поставяше на никакъв пиедестал. Мога да ви го гарантирам!”

Отец Дж. Ф. Галахър, който работел със сестра Игнатия, казва: „Трудно е да говориш за доктор Смит без да го възхваляваш. Когато беше жив, той се надсмиваше над това. И сега ми се струва, че макар и мъртъв, продължава да се смее.

Много пъти съм седял редом с него на масата на изказващите се и виждах как се мръщи, ако някой го представя прекалено пишно”, — разказва отец Галахър.

Много от председателстващите, стараяйки се да са на висотата на положението и отговорността, представяли доктор Боб като „великия основател на най-забележителното, най-въздействащото и активно движение за всички времена и народи”, и така нататък. Веднъж, по време на едно подобно изказване, доктор Боб прошепнал: „Този човек определено отнема твърде много място и твърде много време.”

Отношението на доктор Боб към високопарния стил и оваците били свързани с неговите усилия да постигне смирение — „качество, с което повечето от нас не са много надарени”.

Както сам казвал „това не трябва да е лъжливото смирение на Дикенсовия Юрая Хийп... Тук говоря за отношението на всеки от нас към Небесния Отец”.

„Христос е казал: „Сам по себе си аз съм нищо — моята сила ми дава Моя Отец на небесата”. Ако Той е говорел така, — питал доктор Боб, — какво да кажем за нас? Вие казвахте ли това? Аз казвах ли го? Не. Това е именно нещото, което ние никога не казвахме. Вместо това казвахме: „Вижте ме, хора. Аз съм велик и неподражаем, нали?” Нямахме смирение, нямахме ни най-малка идея за това, че получаваме нещо от своя Небесен Отец.

Не смятам, че имам право да изпитвам някаква гордост от факта, че съм изтрезнял, — казвал той. — Успях да го направя единствено по волята на Бог. И единствено мога да изпитвам благодарност, че Той ми даде възможност за това... Ако моята сила идва от Него, то кой съм аз, че да се хваля с това?”

На своето бюро доктор Боб бил сложил табелка, на която било написано едно определение за смирение: „Постоянен покой в сърцето. Това означава да не се поддаваме на тревоги и вълнения. Това означава да не бъдем раздразнителни или сърдити, зли или недоволни; да не се учудваме на нищо, което се прави за нас и да разбираме, че нищо не е направено против нас. Това означава да оставаме спокойни и когато никой не ни хвали, и когато ни ругаят или презират, да имаме благословен дом в душата си, където можем да влезем, да затворим вратата и тайничко да коленичим пред своя Баща, и да добием покой - като в дълбоко море на спокойствието, извън което бушуват бедите и тревогите.”

Характерът на доктор Боб, без съмнение, имал силно влияние върху стила на провеждане на местните сбирки. Според мнението на Боб Е. от Акрон, едно от съществените различия между Акрон и Ню Йорк, и Акрон и Кливланд било това, че „по това време на сбирките ние не разказвахме истории за своите пиянски изпълнения. Нямаше необходимост от това. Спонсорът на всеки от нас и доктор Боб знаеха подробностите. Честно казано, ние смятахме, че нашето минало си е наша работа и не засяга никого. Ние вече знаехме какво е да си пиян. А това, което наистина искахме да разберем беше какво е да си трезвен.”

Бил предпочитал всеки АА-ец да си признае, че е алкохолик и да разкаже за това как е станал алкохолик, — казва Боб Е. — И тази идея привличаше хората, а движението растеше.

Когато започна този нов начин за провеждане на сбирките, а именно да си признаеш, че си алкохолик, на нас ни отне доста време да свикнем с него, — разказва Боб Е. — Спомням си една сбирка в Кралското училище. Бяха дошли хора от Кливланд. Те непрекъснато ръкопляскаха и създаваха много шум. Това ни се струваше странно и обидно. Но постепенно се променяхме, благодарение на настойчивото влияние на Бил. Това не ни харесваше много, особено, когато някои хора, увлечени в разказа за пиянството си, го превръщаха в някаква сензация.”

Всички си спомнят, че доктор Боб и Анна имали „постоянни” места — доста назад в стаята, а Анна седяла до пътеката. „Влизях и знаех къде е седнал Бил В. Х., и къде ще седнат Уоли Г., Етел М. и доктор Боб, когато дойдат — казва един от ветераните. (Етел и Роло М., стават членове на АА през 1941 година.) — Всеки от нас си имаше място. На никой не му хрумваше да заеме мястото на друг.”

Изказващите се не се събирали по-рано. Норман У. си спомня как веднъж доктор Боб казал на един от момчетата:

— Джордж, днес е твой ред.

— Но аз не съм подготвен, — отговорил Джордж.

— А необходимо ли ти беше да си подготвен, когато се напиваше, — попитал доктор Боб. — Хайде, ставай и говори.

Повечето ветерани си спомнят, че доктор Боб обикновено правел коментари на всяка сбирка — не защото водещия го молел за това, той сам го искал. „Бяха кратки и винаги по темата”, — казва един от тях. Джон Р. разказва, че е слушал последното изказване на доктор Боб в Кливланд и че там нямало и дума, която да противоречи на нещата, които доктор Боб обикновено говорел в Кралското училище.

Всички отбелязват, че с изключение на изказването в Детройт през 1948 година, доктор Боб говорел много кратко. Често цитирали неговите и на Анна думи: „Ако говорите повече от 15 минути, ще започнете да се повтаряте”, — или: „Ако за 15 минути не си успял, то значи е невъзможно да достигнеш до душата на този човек.”

Една история разказва, че когато поканили доктор Боб да се изкаже на една сбирка извън Акрон, той станал и казал, че най-великите речи в света са кратки. И дал за пример Проповедта на планината и речта на Абрахам Линкълн при откриването на Гетисбъргското гробище, които траели не повече от пет минути. „Имайки това предвид, — казал той, — аз също смятам да произнеса кратка реч. Всъщност, аз вече я произнесох.”

И седнал.

„Той се изказваше много спокойно и неговите изказвания носеха огромно удоволствие, — казва Ед Б., акронски ветеран. — Понякога можеше да подскаже нещо само с едно движение на ръката, но като цяло малко жестикулираше. И винаги обличаше костюм и вратовръзка за сбирка. Когато идваше на сбирка на АА, той беше просто един от алкохолиците. Не беше доктор или нещо такова.”

В своите коментари „той винаги намираше нещо важно в това, за което говореше изказващия се, — спомня си Ед. — Правеше го, за да окуражи човека. Никога не говореше много за своето собствено пиянство.”

Ед също отбелязва, че доктор Боб се изказвал на много сбирки в района: „Когато имахме някакъв юбилей, искахме доктор Боб да присъства на него и той никога не ни отказваше.” Ед смята, че нежеланието на доктор Боб да се изказва на големи събрания може да се обясни с това, че той не обичал да го смятат за важна личност, бил много скромен човек.

Макар забележките на доктор Боб обичайно да били доброжелателни, Дан К. (един от многобройните пациенти на Док в болница Св. Томас) отбелязва, че ако мислел, че някой човек е нечестен, той му го казвал направо. „А ако беше на сбирка и някой използваше вулгарен език, доктор Боб казвал: „Имате много хубави мисли, млади човече, но ще е много по-полезно, ако малко ги поизчистите.”

„И още нещо, — спомня си Дан. — Когато ме помолиха да се изкажа за първи път, аз отвърнах, че смятам, че трябва да се изкажат само ветераните. Док каза: „Дан, твоето изказване ще бъде много полезно за тези „двукостюмници”^{*21}. При нас по онова време имаше много богати хора и ние ги наричахме „двукостюмници”.

Оскар У., член на АА от Кливланд, който бил на 29 години, когато за първи път отишъл в АА, си спомня, как се изказал за първи път на сбирка и как един от ветераните му казал: „Докато си нов трябва да си извадиш тапите от ушите и да си ги напъхаш в устата. Седни и слушай!” След това станал доктор Боб и казал на Оскар: „Правилно, синко, слушай. Но наблюдавай също, какво , а не само какво говори.”

„След като постоях в АА няколко месеца, — продължава Оскар, — аз написах заявление за излизането си от АА и го връчих на доктор Боб. Той го прочете и не се засмя. После ме погледна и ми каза: „Ти правеше всичко правилно, за какво е това?” После ми предложи да отида в хотел Мейфлауър, да си купя бутилка уиски, да изпия няколко големи, а след това да затворя бутилката с капачката. „Ако успееш да останеш там след това два дена без да изпиеш повече нищо, тогава действително не сме ти нужни”, — ми каза. Аз си помислих: „Няма да им се намерят толкова бутилки, че да ми стигнат за тези два дена”. Но не го казах на глас.

„Ще ти кажа какво ще направим. Ще оставим малко овес в торбата и малко слама в конюшната за теб, защото съм дяволски убеден, че ти ще се върнеш”.

Оказа се прав. След шест месеца аз се върнах.

През 1941 година, когато излезе статията на Джак Александър (в *Saturday Evening Post*) , аз работех със 17 новодошли, — продължава Оскар. — Помагах им с наема на жилището, носех им храна и въглища и им помагах да си намерят работа. Но всички те се пробиха.

Отидох в Акрон и се оплаках на доктор Боб, който ми отвърна, че всичко, което съм направил е за мен и че са ми направили голяма услуга.

— Но аз помагам.

— Не, — каза той. — Тези хора ти показват какво ще ти се случи, ако се напиеш. Така те са тези, които ти правят услуга. А когато са трезви, ти показват как работи програмата. И в единия, и в другия случай те ти правят услуга.”

Ето още един цитат по повод подобни опити за удовлетворяване на личната суета, който Ърни Г. втори приписва на доктор Боб: „Има два вида хора, които можем да срещнем в програмата АА — тези, които я правят и тези, които не я правят.”

„Доктор Боб казваше, че всеки е длъжен сам да поеме отговорността за себе си, — спомня си Оскар, — и че от време на време трябва да се погледнем отстрани, да се посмеем над себе си, а след това сами да си помогнем.

Беше забележителен съветник. Казваше: „Хайде да се видим, да поговорим и да разберем можем ли да оправим нещата”, — без значение дали проблемът ти беше личен или се отнасяше до групата.

Бил Уилсън никога не даваше конкретен отговор. Той обикновено ви пишеше писмо дълго няколко страници и трябваше да го прочетете два пъти, за да разберете какво имаше предвид. И там се изказваха само предположения и съвети. Той никога не даваше заповеди. Боб също не заповядваше. Ние идвахме на глутница от Кливланд, зли като дяволи по някакъв повод.

²¹ * В годините на Голямата Депресия да имаш два костюма се смятало за голям разкош ( ).

Съветвахме се с Боб и когато ставаше време да си тръгнем обратно, всичко вече беше наред и ние просто забравяхме, че сме били толкова ядосани.”

Има сериозен проблем, когато трябва да се уточни някоя забележка, за която се предполага, че е направена от доктор Боб. Казвал ли е нещо подобно в действителност? Или хората помнят онова, което им се иска да си спомнят? Рут Г., жена на Ърни втори, признава: „Възможно е да си спомням колко настойчиво Док подчертаваше важноста на духовната част, защото именно това е било нещото, което съм искала наистина да чуя.”

Джо П., който идва в АА през 1942 година, отбелязва, че „нещата, за които говореше доктор Боб, ставаха толкова разбираеми и близки. Всички, които водят сбирки ги използват. Има и други, които постоянно повтарят неща, които според тях е казал доктор Боб, макар аз да , че той не е казал подобни работи. Понякога хората използват израза: „В този случай доктор Боб казваше...”, за да придадат малко повече важност на това, което се канят да кажат.

Много неща доктор Боб определено е казвал, а много други е силно вероятно да са негови думи, защото звучат в неговия стил. Но с изключения на израза „прави го просто” е трудно да се каже с точност какво е говорел. Различните хора са го виждали по различен начин. Но независимо от гледната точка, всички са виждали следното —едновременно сериозен и ироничен, земен и духовен, открит и срамежлив, дружелюбен и надменен мъж.

Тук искаме да отбележим, че доктор Боб държал на принципа „прави го просто”, който да се прилага в програмата на АА. В септемврийски брой от 1948 година в списание *Grapevine*, той пише:

„В този вид, в който в крайна сметка са изложени и се предлагат, Дванадесетте Стъпки са прости като звучене и разбираеми като смисъл. При това те са изпълними за всеки, който има искрено желание да получи и запази трезвеността си. Резултатите го потвърждават. Тяхната простота и изпълнимост са такива, че не се изискват никакви специални пояснения или уточнения.

С времето става все по-ясно, че нивото на хармония, което можем да достигнем в живота си е пряко свързано с нашите искрени усилия да ги следваме буквално, с помощта на Висша Сила, на границата на възможностите си.”

Доктор Боб, чието образование в Академията в Сейнт Джонсбъри, а след това и в Дартмут включвало 12 години изучаване на древногръцки, а също и 9 години латински, пишел в много по-официален стил, отколкото говорел. Неговата статия в *Grapevine* продължава:

„Днес в АА няма шиболети*. Ние не сме обвързани в мрежата на определена религиозна доктрина. Никой от нас не може да бъде захвърлен в мрака, защото е различен. Нашата организация — това са многото гледни точки и преките забрани, такива каквито са в 10-те Божи заповеди, ако се приложат в АА силно ще ни дразнят.”

Кое то означава: „В АА няма задължителни неща.”

Още една своя мисъл доктор Боб излага абсолютно просто: „Първата чаша ще ви надвие.” По думите на Джон Р., той често повтарял това.

Вдовицата на един от ветераните си спомня как доктор Боб се изказвал на сбирките, държейки Библия под мишница и казвал, че отговорите се намират в тази книга, ако ги потърсите, защото от времената на Стария Завет хората не са се променили и са имали същите, като и в нашия век, болки и преживявания.

Ако беше днес сред нас, доктор Боб би казал същото и за първите членове на АА — че те по нищо не са се различавали от сегашните, че са имали същите проблеми.

Доктор Боб подарил тази Библия на групата в Кралското училище и до днес тя се слага на масата по време на сбирки. На първата си страница е надписана така: „Надеждата на групата от Кралското училище — за чиято трезвеност става въпрос — е в това, че тази Книга никога не е преставала да бъде източник на мъдрост, благодарност, смирение и наставление, както Ги е възплътил в живота Създателят.” И подпис: „Доктор Боб Смит”.

Един от първите членове на АА от Чикаго пише, че те обикновено си служели с някое изящно иносказание, като например „Младежът горе”, за да не изплашат или да не предизвикат неприязън у агностиците, които идвали в програмата. „Доктор Боб беше първият от познатите ми лидери на групи, който се обръщаше към Бог просто и без показност. Той цитираше Проповедта на Планината като текст, който съдържа основната духовна философия на АА.”

Ед Б. си спомня, че доктор Боб обичал да разказва истории на сбирките, с които пояснявал определени моменти. Това приличало на начина, по който се използват притчите в Библията.

„Той винаги подчертаваше, че да си на сбирка е само по себе си част от духовното ти пробуждане и че не е задължително то да дойде при вас мигновено, като проблясък на мълния, — спомня си Ед. — И подкрепяше своята идея с хумор като разказваше историята за полицаия, който осветил с едно фенерче двойка, която правела любов в парка. „Всичко е наред, — казал мъжа, — ние сме женени.” — „Извинете ме, — отвърнал полицаия, — не знаех, че това е жена ви.” — „И аз не го знаех, докато не ни осветихте с това фенерче”, — отвърнал мъжът.”

Ед събрал цяла колекция с истории за доктор Боб.

„Разказваше една история на „АА-ейците под чехъл”, които идваха, за да са далеко от жените си. Някакъв фермер завел човек при лекаря в кабинета му: „Разбирате ли, докторе, изстрелях шепа сачми в зет ми.” — Докторът казва: „Не ви ли е срам да стреляте по зет си?” — „Но, докторе, той не ми беше зет, не стрелях по него.”

И още една. Знаете как говорехме за Бог, който никога не ни забравя? Доктора имаше история и за това. Един човек разказва на друг за бедите и проблемите, в които вечно попада неговият син и другият казва: „Знаеш ли, Джим, ако това беше мой син, аз щях да го изгоня от къщи.” — Първият човек отговаря: „Ако беше твой син и аз бих го изгонил.” Тази история той ни разказваше, за да подчертае, че Бог не ни гони, защото сме неговите деца. Ако си отидем от Него, това е по собствена воля.

А ето нещо за това, че получавате от АА само това, което сте вложили. Док разказваше за фермер, който попитал един младеж дали не иска да поработи за събирането на реколтата. „Колко ще ми платиш?” — попитал младежът. „Ще ти платя толкова, колкото струваш”, — отвърнал фермерът. „Не, благодаря, — казал младежът, — няма да работя за жълти стотинки.”

По думите на Ед, доктор Боб пояснявал необходимостта от молитва като разказвал историята за камилите в кервана, които вечер падат на колене и хората свалят товара от гърба им. Сутринта пак падат на колене и хората отново ги товарят. „Същото е и с молитвата, — казал доктор Боб. — Ние заставаме на колене вечер, за да свалим товара от раменете си. А на сутринта, когато отново коленичим, Бог ни дава товара, който е по силите ни да понесем в този ден.”

„Помня една история, която той често повтаряше, — казва Ед. — Тя беше за едно момченце, което си опарило ръката. Докторът я намазал с мехлем и я бинтовал. Когато свалил превръзката, ръката се била възстановила. Момченцето му казало: „Докторе, вие сте удивителен. Можете да излекувате всичко, нали?” — „Не, това не е моя работа, — отвърнал докторът, — аз само мажа раната с мехлем. Господ я лекува.”

И последната: Една жена позвънила и попитала: „Вие ли сте този доктор Боб, който помага на алкохолиците?” Когато той потвърдил, тя го помолила да ѝ изпрати две шишенца от лекарството „Анонимни Алкохолици” за болния ѝ мъж. „А не мислите ли, че и едно шишенце ще ви е достатъчно?”, — попитал той. „О, не, — отвърнала жената, — мъжът ми е в болница. Ще му трябват две.”

Джуд О., който дошъл в АА през 1939 година, си спомня: „Ако някой от алкохолиците се окажеше близо до Акрон, се стараеше да се срещне с Боб Смит. Имаше една група, която всяка сряда идваше от Янгстоун, независимо от това, дали вали дъжд или грее слънце, — разказва Джуд. — Те посещаваха сбирката, пиеха кафе и се връщаха обратно. Това беше практика при членовете на АА от другите градове, поне докато не укрепнат достатъчно, за да създадат свои групи.”

От всички тези истории става ясно, че доктор Боб е бил винаги открит за срещи и разговори с АА-ейци — у дома, в своя кабинет или на сбирки на АА. „Но той можеше да бъде и непредсказуем, — казва Ед. — Имах един младеж, който дойде в Акрон специално, за да се срещне с доктор Боб. Заведох го в кабинета му. В този момент докторът разговаряше с една двойка и единственото, което направи беше да стисне ръката на моя човек, а после си продължи разговора с хората. Разбрах колко се разочарова момчето. Но след сбирката, когато пиехме кафе, Док седна до него, прегърна го през раменете и започнаха да си говорят. Момчето не спря да се хвали с това и да го разказва чак докато не се прибрахме в хотела.”

XVIII.

След сбирките на групата в Кралското училище в Акрон членовете на АА слизали долу, в училищното барче, за да изпият по едно кафе с понички. Тук било царството на жените. Ето какво разказва за това Оскар: „Поверяхме им миенето на посудата, правенето на кафе, организацията на пикници и други подобни мероприятия.”

След почивката малка група от АА-ейци обикновено се събирала в Кеслер Донат Кафе, така както го правели след сбирките в дома на Т. Хенри Уилямс. Там си поръчвали още кафе и продължавали разговорите, които често продължавали до късна нощ. С времето тези „сбирки след сбирките” станали такава традиция в АА по цял свят, каквато станала и Молитвата за Душевен Покой.

„В началото на тази традиция именно съпругите вършеха цялата работа, — казва мисис М. (жена на Алекс), — защото мъжете ни по това време бяха на сбирка. Сега много мъже също работят в кухнята.

В миналото жените сядаха от едната страна, а мъжете от другата. Сега нещата са се подобрили, жените седят редом с мъжете на сбирките.

Ние правехме много вкусни десерти и всичко възможно, за да поглесим нашите мъже и да помогнем сбирките да са успешни. Печехме юбилейни торти за нашите съпрузи (на сбирките в Равена, щат Охайо). За Алекс готова торта? Аз ще му изпека. Но всеки месец те купуваха прекрасно украсена торта за всеки юбиляр.”

Практически всички се съгласяват, че времето за кафе било част от сбирките, а за него отговаряла Анна. „Тя обикаляше масите и представяше гостите, — разказва Дороти О. (жена на Джуд). — Казваше на новите съпруги, че всички сме в една лодка, че всички сме приятели и че тя ще направи за нас всичко по силите си.”

„Анна винаги отделяше особено внимание на новите, — казва Дан К. — Щом ви забележеше, след сбирката идваше до вашата маса и се представяше. „Радвам се да приветствам вас и очарователната ви съпруга в Анонимни Алкохолици. Надяваме се, че ще идвате при нас.” Тя разказваше накратко за АА, а после, ако имаше и друг новодошъл, отиваше при него.”

Отношението на Анна към новодошлите било и легендарно, и феноменално — тя се грижела за тях повече отколкото някои членове на АА.

„Точно преди нашата първа новогодишна вечеринка някой беше подарил на Анна три нови рокли, а аз никога не я бях виждала да облича друго освен черната рокля, която си имаше”, — спомня си Дороти С. М. в разговор с Бил Уилсън.

„На Рождество брат ми ми подари нова рокля, първата нова рокля, която получавах от години. И ето, двете с Анна обсъждаме новогодишната вечеринка и по някое време аз я попитах: „Имаш три нови рокли. Коя смяташ да облечеш?”

Тя ме погледна и каза: „Знаеш ли, Дороти, има нови хора при нас, които, навярно, си нямат нищичко – не мога да си позволя да съм с нова рокля”. И тя дойде на празненството със старата си черна рокля.

Анна, с привичната си деликатност, правеше много. Аз малко се страхувах от нея, но в същото време и много я обичах. Тя ми поднасяше урока си така, че чак когато се връщах в Кливланд разбирах какво е имала предвид.

Вълнувах се много за своите приятели и винаги, когато сбирката приключеше се впусках в дълги разговори с тях. Една вечер Анна ме повика. „Дороти, всички тези хора са много мили с теб, нали? Провървя ти, имаш много приятели”. Разбира се, аз напълно се съгласих с това. „Не мислиш ли, че можеш да предадеш малко от тази доброта и на някой друг? Виж, там в ъгъла има една нова жена, седи сама и с нея никога не разговаря.”

Това е едно от нещата, които се старая да не забравям. Именно новите са тези, които най-много се нуждаят от внимание. Наистина да се постарая, така че да се почувстват добре дошли — това е начинът, по който мога да опитам да изразя своята благодарност.

Помнете, че Анна наричаше всички ни по име, нали? — пита Дороти Бил Уилсън. — Тя помнеше всеки един. Помнеше имената на децата ни. Това беше израз на удивителното внимание, което тя проявяваше към всеки. Даже, когато вече беше почти сляпа, в самия си край,

тя се приближаваше към хората и дори да не можеше да различи кой седи пред нея, ги разпознаваше по гласовете и можеше да си спомни всичко за тях.

Понякога Анна събираше дрехи за тези, които нямаха. Имах едно лятно палто и ми се налагаше да го нося и като зимно. Анна отпра кожената яка от някакво старо палто и го приши към моето – стана страхотно зимно палто. После дойде лятото, тя ми помогна да махнем кожената яка и да зашием бяла якичка. Правеше подобни неща за всички.

И Луис също, — казва Дороти на Бил. — Помня, когато с Луис идвахте в Акрон, а още преди да пристигнете, новината за това вече се знаеше и всички се събирахме да ви чакаме. Луис сядаше и кърпеше някой твой костюм или палто. Като че ли през цялото време тя нещо шиеше и поправяше, за да можеш да излезеш пред хората спретнат.”

Ролята на съпругите била изключително важна в първите години на АА. Няма да е преувеличено, ако кажем, че без тях АА не би просъществувало.

Първо, много често съпругите били тези, които търсели помощ за своите мъже, както постъпила и Анна, когато влязла в Оксфордската Група. Освен това, те помагали в организацията на сбирките, отваряли домовете си за възстановяващите се алкохолици, правели Дванадесета Стъпка и смятали себе си за част от АА едва ли не в по-голяма степен, отколкото мъжете им. Те можели да останат в сенките, за което Анна съветвала Хенриета Д. (жената на Бил, АА-ец номер три), но тяхното влияние било много силно.

„Сбирките действително бяха отворени. Те настояваха за това, — казва Ърни Г. втори. — Док не вярваше в закритите сбирки. Той ми казваше: „Вземи и Рут. Ако ти не го направиш, аз ще дойда и ще я доведа.” Той настояваше за това. И беше хубаво, защото Рут мислеше, че аз съм най-пропадналият пияница на света. Но когато дойде на няколко от сбирките, разбра, че има надежда.”

„Казах му, че почувствах присъствието на Бог на сбирката по-силно, отколкото съм го усещала на кое да е друго място, на което съм била, — казва Рут. — „Това е за нас, — казах му, — нека да растем заедно”. Ние решихме така и го превърнахме в делото на своя живот — да изживеем живота си на основата на духовните аспекти на програмата Анонимни Алкохолици.”

„Когато участвах в общото дело, съпругите много по-добре разбираха какво се случваше, — разказва жената на Алекс М. — Жените бяха готови да целуват земята, по която стъпваша мъжете им, само заради едната благодарност от промененото им поведение. Сега те виждаха перспектива, защото мъжете им най-после започваха да се държат по начина, по който трябваше да го направят от самото начало. Беше времето на Голямата депресия и ние трябваше да запазим семействата си, независимо дали ни харесваше. Трябваше нещо да ядем и да храним децата си.

Съпругите бяха готови да направят всичко по силите си, за да бъдат сбирките и групата на АА успешни. Три от нас се бяхме заели с кухнята и приготвихме всичко сами четири или пет години, докато не получихме допълнително помощ. Но нито веднъж за това време не си и помислихме да помолим някого от мъжете свърши нещо с нас.”

Дороти О. (жена на Джуд) си спомня как „двете с още една жена звъняхме на всички, за да се убедим, че АА-ейци ще навещат пациентите в болниците. Това не беше оставено на случайността. После отивахме на сбирка, за да помогнем и там.”

Елджи Р., която тогава е била едва 26 годишна, е била по-пряма и независима от другите жени и си спомня, че когато мъжът ѝ излязъл от болницата, тя максимално настойчиво преследвала доктор Боб, за да ѝ каже „мога ли с нещо да съм полезна. Обикновено оставах с Анна, когато доктор Боб пътуваше за сбирки извън Акрон. Тя не беше достатъчно здрава, за да го следва във всяко от тези пътувания, много се уморяваше. Правех и бележници с адреси. Нямахме офис и ползвахме моя телефон. А това беше денонощна работа. Телефонът не спираше да звъни!

Особеното в АА в онези дни беше това, че вие попадахте в множество невероятни ситуации, — продължава Елджи. — Никога не знаехте какво ви очаква. Просто правехте всичко по силите си.”

Например, един мъж, който беше на хапчета, живеел у Джон и Елджи. Той през цялото време ставал от леглото и се доближавал до вратата. И казвал (без да се обръща към някого конкретно): „Добър ден, какво искате?” После се прибирал в стаята си и пак си лягал. „Бях уплашена до смърт, — казва Елджи. — Попитах Док какво да правим, ами ако той се побърка? „Не знам, — казал Док, — да почакаме и ще видим.”

Веднъж трябваше да отида при моя лекар. Взех този човек с мен, защото не можех да го оставя сам. Моят доктор се отнасяше към АА с интерес, но когато му казах за този тип, той ми отвърна: „Боже мой, но такава жена, каквато сте Вие, не трябва да прави подобни неща.” Този мъж живя у нас десет дена. Доколкото зная, той остана трезвен.

Бях много активна, докато веднъж не се изказах на една сбирка, — разказва Елджи. — Не помня каква беше темата, но след изказването ми един АА-ец стана и каза: „Защо говорите за това? Вие не сте алкохолик. Защо не се занимавате с вашите си работи?”

Тогава си помислих: „Това е добра идея. Така и ще направя.” Спрях да работя. Разбрах, че там има достатъчно алкохолици, които да се занимават с тези неща. Те нямаха нужда от моите дребни услуги. Попитах Джон дали му помагам като се занимавам с делата на АА. И когато ми отвърна „Не.”, аз разбрах, че е просто глупаво да продължавам да правя всичко това, защото го правех заради него.”

Решението на Елджи било индивидуално и лично, но то отразява постепенната обща промяна на отношението на самите алкохолици към себе си.

В Акрон, в най-ранния период, алкохолиците почти нямали думата. Жените им ги водели на сбирки, а сбирките се водели от участници в Оксфордската Група. Мъжете се дразнели от това, но търпели. Когато АА се отделило от Оксфордската Група, поведението на съпругите, както вече видяхме, също помогнало за това разделяне.

По-късно, особено, когато в АА започнали да идват самотни мъже и жени-алкохолички се появили известни търкания. В резултат започнали да се провеждат „закрити сбирки” само за алкохолици и „открити сбирки”, на които на жени-неалкохолички не се разрешавало да се изказват. Впоследствие ситуацията малко се променила и бил въведен компромис, наречен „открити дискуссионни сбирки”, където били поканени и съпруги и други неалкохолици. „Когато се появили програмите Ал-Анон и Алатин си помислих, че идеята е забележителна” — казва Елджи.

Семейните групи Ал-Анон придобили днешната си форма през 1951 година, макар „семейни групи”, състоящи се от роднини на членовете на АА, да се развивали и в предишните години. Скоро те се превърнали в източник на помощ за жените и другите близки хора както на пиещите алкохолици, така и на трезвите в АА. Отговор на специалните нужди на подрастващите от семействата на алкохолици станало създаването на програмата Алатин през 1957 година като част от Ал-Анон. И двете движения използват програмата на АА с малки изменения, но са напълно независими от АА.

„Днес си мисля какво облекчение беше за мен, че можех да посещавам програмата, — казва Елджи. — Тя заемаше много от моето време и затова участвах там. Исках да помагам. Не мога да кажа, че това беше широко разпространено. Бяхме две или три жени, които правехме това.

Доктор Боб казваше, че когато дойдете в програмата и вашият мъж пие, вие сте в същото положение, в каквото е и той - също толкова луда, колкото е и той, — казва Елджи, — и трябва да mine много време, докато трезво погледнете на случващото се.

Също така казваше, че мъжът няма да може да изтрезнее, ако жена му не го поддържа в това. И семейството няма да просъществува, ако и двамата не работят за това. Така казваше той. Нищо сложно. Просто малко практическа психология.”

XIX. Ма

Както видяхме, ранните АА-ейци били основно бели, представители на средната класа и мъже. Съществували и определени изисквания за членство — вяра в Бог, процедура за признание и съответствие с правилата и принципите на Оксфордската Група — в допълнение към желанието (честно и искрено) да спрат да пият.

Всички тези изисквания можем да обобщим като кажем, че вие е трябвало да имате вяра преди да станете участник в програмата. Фактът, че някои участници мислели за това по различен начин — както това е отразено в по-нататъшното схващане в АА: „Аз дойдох; Аз дойдох, за да; Аз дойдох, за да повярвам” — лежал в самата основа на конфликта между членовете на АА и Оксфордската Група. По-късно този конфликт продължил в АА между създателите на правила и техните нарушители.

Трябвало нещо да се случи за първи път - един се появил на сбирка подпийнал и „надушвачите” започнали да го гонят, когато друг казал: „Нека остане. Може пък нещо да му влезе в главата.” („Надушвачи”, както обяснява един от първите АА-ейци, наричали „хората, които стояха на вратата и проверяваха дали не мирише на алкохол този, който влиза на сбирка.”)

И когато този пианица по някаква необяснима причина успял да стане също толкова трезвен, колкото станали и онези, които били лежали в болница и били посещавани там от десетина АА-ейци, отпаднало още едно правило. В крайна сметка пионерите на АА нарушили толкова много от своите собствени правила, че правила на практика не останали!

По това време първите членове на АА започнали да се свързват и с хора, които или били различни, или се чувствали различни. През 1939 година в АА започнало да преобладава отношението, което е обобщено в предисловието към Голямата Книга така: „Единствено условие за членство в АА е желанието да се спре пиенето.”

Повечето участници в АА искали да привличат хора в програмата, а не да ги отблъскват от нея. Това означавало да се преодолеят присъщите на много хора предразсъдъци и да се пресекат доста социални, религиозни, расови и национални граници в името на това да бъде отнесено посланието за трезвеност до всички, които имат нужда от помощ, без значение къде се намират. Това означавало също, че е необходимо да се преодолеят същите тези предразсъдъци и за да се приеме помощта. И това забележително постижение на АА като движение ни дава основание да кажем, че повечето негови членове са правели много повече от това да служат формално на идеята.

Както показва дискусиата по повод Третата Традиция в книгата „Дванадесет Стъпки и Дванадесет Традиции”, имало е голямо опасение по отношение на алкохолиците, които имали някои различия и не приличали на останалите. През втората година от съществуването на АА групата дошъл мъж, който казал, че е „жертва на още по-лошо от алкохолизма пристрастяване”.

Ветеранът в групата провел конфиденциален разговор с двама от другите членове. Те обсъдили „проблемите, които този странен алкохолик можел да предизвика”, а също и гледната точка, според която е може би по-добре „да се пожертва един в името на мнозинството”. Накрая ветеранът казал: „Истината е, че се боим за своята репутация.” И тогава задал въпроса, който често си задавал: „А какво би казал за това Създателя?” Отговор не бил необходим.

Писмата, написани от Бил през 1938 и 1939 години, хвърлят повече светлина върху този случай, защото там се намеква, че този ветеран бил доктор Боб. Преразказвайки този случай през 1969 година, Бил потвърждава това и споменава по име доктор Боб.

Въпреки това, доктор Боб проявявал доста по-малка увереност след първите сериозни неприятности с едно доста проблемно малцинство в АА – жените- алкохолички!

Ние вече посочихме няколко примера за неговото дълбоко смущение при мисълта, че в акронската група ще влязат жени. „Той не знаеше, какво да прави с тях”, — казва Смити. Други споделят, че доктор Боб мислел, че програмата няма да работи за жени. Въпреки това, той се е опитвал да помогне на някои от тях.

Бил си спомня за „взривовете”, които избухвали по повод „извънбрачните връзки” и появата на жените-алкохолички на сбирки. „Цялата група започваше да се вълнува, а някои дори се напиваха, — разказва той. — Притеснявахме се за репутацията на АА и за оцеляването му.”

Жените-алкохолички трябвало да преодоляват двойния стандарт, който бил много по-осезаем в 30-те години, отколкото е днес — мнението, че порядъчните жени не се напиват. Това било сериозна пречка за тези жени да си признаят, че са безсилни пред алкохола и да бъдат допуснати в АА.

Жените, които постъпили в Акронската група в нейните първи дни, имали достойни, да не кажем изключителни препоръки. Джейн била омъжена за вице-президента на голяма металургична компания, а Силвия била привлекателна богата наследница. Доколкото знаем, „Лил“ така и не събрала смелост сама да посети някоя сбирка.

Нито една жена не откликнала на статиите в *Plain Dealer*, а първата, която дошла след това, по спомените на Уорън К., била изгонена от АА от съпругите. „Беше толкова лоша, че те не я пускаха в домовете си”, — казва той.

Но тази жена все пак постигнала трезвеност, по спомените на Кларънс С. Тя започнала да работи с деца, а после се преместила във Флорида, където спечелила доста пари от сделки с недвижими имоти. Но, заради първия отказ, тя никога повече не се е обръщала към АА.

Доктор Боб винаги се съгласявал да поговори с малкото жени, които идвали при него, а след това обикновено ги пращал при Анна и онези съпруги, които се съгласявали да работят с тях.

Елджи смята, че Анна е изиграла огромна роля за промяната на неговото първоначално скептично отношение. „Док обикновено поклащаше глава и казваше: „Мисля, че е по-добре да работя с мъже, защото жените... Не съм уверен. Не зная.”

Анна отвърщаше: „Хайде да опитаме и да видим.” Тя бе убедена, че ако не опиташ, няма как да разбереш. Док се безпокоеше от това, че повечето жени-алкохолички идваха с етикета „нимфоманка”. Повечето съпруги отказваха да си имат работа с тях, а мъжете гледаха накриво, защото се страхуваха, че могат да попаднат в някаква ситуация. Ето защо на жените-алкохолички се гледаше като на проблем. Никой не искаше да работи с тях.

Но аз си казвах: „Защо не? Каква толкова е разликата? И те са пияници като мъжете.”

Рут Т. от Толедо била още една жена с положение, която дошла в АА, след като нейният баща и адвокатът ѝ се свързали с акронската група през пролетта на 1939 година.

Док помолил Елджи да я вземе при тях къщи, „което беше смешно, — както го коментира Елджи, — защото с мъжа ми бяхме женени само от една година и живеехме в малка къща в не най-добрата част на града. Не знаех нищо за тази жена, нито за нейното минало. Поканих я у дома, погрижих се да ѝ е удобно и разговаряхме. Стана ми жал за нея. Ходехме заедно на сбирки. Работехме с нея и мислех, че тя разбира всичко.

После дошло време Рут да се върне у дома, но съдът не ѝ разрешил да се намира сама в къщата с децата си, ако там няма и още някой, който да следи за поведението ѝ. Тогава Док казал: „Виж, Елджи, ти нямаш деца. Мисля, че и Джон ще е съгласен. Защо не заминеш с нея? Децата ще могат да се прибират от училище в къщи, а ти ще им помогнеш да се подготвят за летен лагер.”

И Елджи заминала с Рут за седмица. „През уикенда дойдоха Боб, Анна, Роланд и Дороти Дж. да ни посетят и останаха. Говорихме, че ще е хубаво, ако се сформира група на АА в Толедо и Док каза на Рут, че тя ще може да се справи с това. Когато тя разбра, че ѝ се доверяват да направи нещо такова, сякаш излезе от вцепенението си, стана ѝ интересно да продължи напред. Не зная колко дълго е останала трезвена. Но знам, че там беше сформирана група и имаше редовни сбирки.”

По мнението на Елджи идеята, че мъже трябва да помагат на мъже, а жените на жени се появила в АА като средство за самосъхранение, доста преди опита да покаже, че е добра. Единственият проблем бил, че в АА имало твърде малко жени, които да работят с новите жени. Ето защо съпругите продължили да се занимават с това. През ноември 1940 година, например, Дороти С. написала, че работят с две жени и се опитват да организират действително анонимна група за тях.

И, накрая, Етел и Роло М. дошли в програмата заедно, през май 1941 година. Джон и Елджи приели обаждането и заминали да си поговорят с тази двойка.

Както разказвала Етел на една сбирка след няколко години, преди обаждането тя споделила с някакъв мъж в бара, че обмисля да се обърне към АА. „Той ми каза: „Сестро, ако не ти е

спешно, помисли си добре преди да идеш там. Те викат в хор и се търкалят по пода. Но аз знам за тях и мога да ти помогна да се свържеш.”

Излишно е да казваме, че след този разговор Етел обмисляла дали да се обади още доста дълго. „После една жена в бара ми каза, че нейният мъж е член на АА и може да ми помогне. Той и още няколко други дойдоха и си поговориха с нас двамата с Роло.”

„Тя тежеше почти 140 кг, — разказва Елджи, — а нейният мъж, Роло, беше слабичък, нисичък, около два пъти по-малък от нея — около 155 см висок. Бяха весели и шумни, като Мат и Джеф*²² и през цялото време си подаваха реплики. Джон им зададе няколко въпроса, а после им дадохме възможност да разкажат нещо за себе си и да поспорят, — продължава Елджи. — След това си тръгнахме, но казахме, че ако поискат, ще се върнем. По онова време вече знаехме, че ако хората не са готови да приемат АА, то няма смисъл да си губим времето.

Док обикновено казваше: „Ако са готови, работете с тях. Ако все още не са готови, не се притеснявайте да си тръгнете, защото независимо от всичко те ще продължават да пият.”

„На първата ми сбирка вече познавах някои от хората, — разказва Етел. — Почувствах се приета и заобиколена от обич веднага. Помня, че Анабела Г. каза: „Разбрах, че вие също пиете.” — “Да, — отвърнах, — именно затова съм тук.” В действителност си мислех, че съпругите ще ме гледат отвисоко, но това беше само в началото. Станах много близка с Хенриета Д.”

„Етел и Роло работеха заедно като екип и това беше безопасно, — казва Елджи. — Всичко се чувстваха спокойно. Но всяка жена, която идваше сама, беше като сигнал за опасност за съпругите. Те се страхуваха много за семействата си.”

„Да, ние не се доверявахме на жените, които бяха в началото на възстановяването си”, — казва Ема К. (която по-късно се грижи за доктор Боб по време на последната му болест). „Мисля, че гледахме на тях отвисоко и не им се доверявахме, защото бяхме научени, че „почтените дами не правят така”. Жените трябваше да преодоляват много повече трудности, отколкото мъжете. Сега мисля, че в АА има толкова жени, колкото и мъже.” (През 1978 година, когато се провеждаше този разговор с Ема, това беше така, но само в някои от по-големите градове. Всъщност жените тогава бяха около една трета от мъжете, но съотношението бързо се променяше.)

„Етел беше много активна още от самото начало, — спомня си Ема, — а след това, когато Роло почина, АА се превърна в смисъла на живота ѝ. Тя стана спонсор на много жени, които дойдоха в АА през следващите години.”

По спомените на Оскар У., „имаше още една жена, с телосложение на футболист и каскет на главата. Ако тя ви беше спонсор и се напиехте, получаваште един хубав шамар. После тя ви казваше, че ако не изтрезнеете, ще има и още.”

Даже сестра Игнатия смятала, че е трудно да се разбере, как „порядъчна” девойка може да има проблем с пиянството, по мнението на Анна С. „Тя познаваше майка ми, баща ми и цялото ми семейство доста преди да се появи АА. Когато разбра, че участвам в програмата, каза:

— Как това се случи с теб, та ти имаш забележително семейство? Не може да бъде!

— Не се ли радваш, че съм тук? Или искаш да се върна там, където бях? — отвърнах аз.

— О, не, в никакъв случай.

Но още дълги години тя казваше на всички, че не може да си представи, аз съм станала алкохолик.”

Ви С., която дошла в програмата в Кливланд със своя мъж Фреди през 1941 година си спомня, че всеки път, когато видела да разговарят две жени, ѝ се струвало, че те говорят за нея: „срам ме беше, че бях пияница. От притеснение не можех дори да си отворя устата. Можех да поздравя, но това беше всичко, което можех да кажа. Други познати жени в АА тогава няха. От съпругите се страхувах ужасно, почти до смърт. Мисля, че те наистина се опитваха да ме приемат, но аз бях изключително необщителна.

Веднъж се реших да се изкажа, — казва Ви, — и да благодаря на Кларънс за това, че позволи на жени да членуват в АА. Работата е там, че тогава не знаех, че те не са ме искали там.

---

²² * Мат и Джеф — герои на много популярен в онези години комикс, единият малък, другият висок. (.).

Казвах ми, че не съм достатъчно възрастна, достатъчно пила и че нямам нужда от програмата. Тяхното предложение беше, ако програмата помогне на Фреди, да ме приемат.

После организирахме женска група. Никога не бях се изказвала публично, освен там и то чак, след като направих пет години трезвеност. Една вечер отидохме в Акрон. Фреди, както винаги стана и започна да разказва каква пияница съм била. Доктор Боб седеше в единия край на стаята, а Пол С. в другия. И двамата станаха, почти едновременно и казаха: „Фред, позволи на Ви сама да разкаже собствената си история.”

Засрамах се ужасно. Дори не знам какво съм казала. После споделих с доктор Боб, че аз през цялото време мисля за нещата, които действително е трябвало да кажа. „Не се тревожи, — отвърна ми той, — и при мен е така.”

Бил Д. (член на АА номер три) обикновено ходел на всички сбирки. Фред го попитал защо и Бил отвърнал: „Знаеш ли, Фред, това е нещото, което ми помага да остана трезвен”. „Тогава решихме, че ако е необходимо, то е необходимо и на...”

За да получите известна представа за опасностите, свързани с жените, ето как Оскар У. си спомня за първия мъж, който загинал при изпълнение на Дванадесета Стъпка.

„Той отишъл при нея, когато мъжът ѝ тръгнал на работа, — разказва Оскар. — Съседите го видели и разказали на мъжа ѝ. Една вечер мъжът се скрил в храстите около къщата, за да го причака и когато АА-еецът дошъл, за да закара жената на сбирка, мъжът го прострелял. Това се случило в северната част на щата Ню Йорк, и, казват, че там са нарекли група на името на загиналия член на АА.

В Кливланд откриха пансион за жените, защото не можеха да ги настаняват в болница, — продължава Оскар. — До този момент ги настаняваха по домовете, но след известно време започнаха да се нуждаят от повече места. Наеха къща с два апартамента и една медицинска сестра от АА се премести да живее там с мъжа си.

Съседите виждаха, че там идват и си отиват много жени. Някои от тях — явно пияни. И един ден извикаха полиция, която дойде и ги намери всичките по нощници. Представете си, как разказвате на дежурния сержант, че им помагате да постигнат трезвеност. А той ви гледа и се подхилва.”

Постепенно ситуацията се променила. „Започнаха да се стараят да направят за вас повече, ако сте жена”, — разказва Поли Ф. Л., която дошла в чикагското АА през 1943 година, а по-късно започнала работа в Централния Обслужващ Офис на АА в Ню Йорк. „Мъжете казваха: „Ако една жена може да остане трезва, значи и аз ще мога.” Усещах известна подозрителност от страна на съпругите, но те се държаха приятелски с мен. Много от тях дори ме молеха да поговоря с мъжете им да направят каквото трябва.”

Пег С., която дошла в АА в средата на 40-те години казва, че „жените в АА правеха всичко по силите си, за да са добри и да ми помогнат. Една вечер бях на сбирка и две други жени от АА седяха зад мен. Едната каза на другата: „Бъди дяволски внимателна как се държиш със съпругите. Те си мислят, че може би ти си онази същата кокетка, с която са гуляели мъжете им.” Помислих върху тези думи малко, а после се обърнах и казах: „Не, вие грешите. Може би има и такива съпруги, но аз нито веднъж не съм ги срещала тук.”

Сформирането на първата негърска група в Кливланд станало покрай жените; ето как почти едновременно се оформили две малцинства в АА. „Една нощ в три часа ни позвъни по телефона една чернокожа жена. Тя работела в нощен клуб и животът ѝ започнал да я отвращава, — разказва Оскар У. — Отдох да се срещна с нея, четох ѝ от Голямата Книга и разговаряхме. Изведнъж се появи някакъв младеж, подгони ме по стълбите и започна да ме замеря с бутилки.

След един ден същата жена ми позвъни и каза, че до този момент е останала трезвена и иска да разбере какво да прави по-нататък. Заведох я в групата в Лейк Шор. Казаха, че може да постъпи в АА, но трябва да посещава друга група. Независимо от либералните ни схващания, ние все още не можехме да приемем една негърка, — признава Оскар. Седяхме в хола и разговаряхме, към нас се бяха присъединили още двама, но дойде секретарят и каза, че трябва да си тръгнем. Тя беше единствената чернокожа жена, ето защо трябваше да организираме група за нея.

Сформирахме групата в негърския квартал, на Чедър Авеню и новината за „някакви луди хора, които помагат да се откажеш от алкохола” много бързо се разчу. Намерихме ѝ работа, но тя не я харесваше, защото не печелеше колкото преди.

Шофьорът на едно известно семейство беше един от първите, които се включиха в групата. После дойдоха още двама, трима и скоро групата наброяваше около 15 човека. По това време аз вече мислех, че групата е достатъчно напреднала, за да работят сами и без мен. И ето в един прекрасен ден шофьорът дойде на сбирка с голям Ролс Ройс. Той отвори задната врата на автомобила и оттам слезе бял мъж. И двамата влязоха вътре, а шофьорът представи на групата новия ѝ член – своя бос.”

Независимо от това, че „тогава имахме предубеждения”, Оскар си спомня априлския брой на Кливландския (издание за новите неща в АА) от 1945 година, в който пишело: „Ние, белите, ако проповядваме братска любов, трябва да я прилагаме и на практика. И ако негри се обръщат към нас за помощ и указване на пътя, е наш Християнски дълг да им дадем най-доброто, което притежаваме, разбирайки, че това е една човешка душа, която лежи в ръцете ни и че можем както да ѝ помогнем така и да я погубим.”

Кларънс С. си спомня, как работели с едно друго малцинство — това на отхвърлените и достигналите самото дъно. През 1942 година членове на АА отишли в един приют на Армията на Спасението и започнали да разговарят с хора, които не им казвали нищо в отговор. Накрая един мъж, който бил нещо като техен лидер задал въпрос. Отговорът като че ли го удовлетворил и той задал още един въпрос. „Това беше началото и нещата потръгнаха”, — спомня си Оскар.

„Направихме договорка с Армията на Спасението да използваме някои от техните стаи, — разказва Оскар У. — Отначало се опитвахме да примамим мъжете там с кафе и понички, но те не искаха да участват. Тогава измислихме една хитрост. Стояхме наоколо с джобове, пълни с дребни стотинки. Те идваха и просеха по пет цента за чаша кафе или десет цента да си платят за приюта. „Казвайте честно, — отвръщахме ние, — ви трябват парите?” — Те отговаряха: „Трябват ни да си купим пиячка от Смоуки Джо”, — и ние им давахме.

Тогава плъзнаха слухове за някакви баламурници, които нищо не дават за храна или нощувка, но дават малко, ако им поискаш за пиене. Започнаха да ни се доверяват и лека-полека трима от цитаделата*²³ постъпиха в АА. Така се получи, че първи изтрезня синът на една двойка, която работеше в Армията на Спасението и те решиха, че вършим нещо прекрасно.

Започнаха да ни подкрепят напълно и ни отделиха 40 легла. Единствен начин да получи такова легло за един бездомник беше, ако си намери спонсор в АА. За тях се грижеха лекар и стоматолог, имаха храна и подслон за цели 90 дни. Някои от тях дори работеха, но нямаха покрив над главите си.

Членовете на АА сами разрушиха постигнатото там, когато дойдоха, за да поучават сътрудниците как да си гледат работата. В крайна сметка не постигнахме успех сред много от тези хора”, — казва Оскар.

Още едно малцинство в АА били онези, които не знаели английски. В началото на 1940 година Дороти С. отбелязва в писмо до Ню Йоркския офис, че са разбрали как двама мексиканци от западната част на Кливланд „поправили” алкохолик в Мексико.

Един от мексиканците в Кливланд бил Дик П. Той бил първият испаноговорящ АА-еец, а също и първият от хората, които се опитали да предадат посланието на АА отвъд южната граница на страната. По онова време Дик бил нелегално в Съединените Щати. Той дошъл в програмата на АА през 1940 година, след като историята на Роли Х. била публикувана в Кливландския *Plain Dealer*. През 1963 година, вече много години след като емигрантския статус на Дик се променил и той получил гражданство, станал мениджър в Кливландския Централен Офис.

Дик си спомня своето първо идване в АА: „Хари Р. дойде при мен и ми каза, че мога да посещавам групата в Орчард Гроув, ако спра да лъжа, да крада и да пия. Аз обещах и оставах трезвен ден след ден. Тогава започнах да посещавам други мексиканци, които мислех, че се нуждаят от АА. Нямах нищо освен моите собствени думи, ето защо жена ми реши да преведе няколко страници от Голямата Книга. Тя продължи да превежда и след известно време предложи да я преведе цялата. Работата беше завършена през 1946 година. Когато получих първите бройки ги занесох в Ню Йорк и ги подарих на Бил.”

И по-рано Дик бил носил в Мексико литература, която давал на свещениците и социалните работници. „В Мексико направихме сбирка, вестниците малко помогнаха, но нищо кой знае

²³ * Офисите на Армията на Спасението са наричани „цитадели”, а сътрудниците — „офицери” ( ).

какво не излезе от това, — разказва той. — В крайна сметка, група в Мексико беше сформирана от една американка, чийто мъж се преместил да работи там.”

Друго малцинство били инвалидите. Норман У., слепият член на АА, уредил да се преведе Голямата Книга на Брайлова азбука през 1940 година и я разпространил из Кливландските библиотеки. „Бяхме 19 човека инвалиди”, — разказва той.

Най-странното било това, че самият Норман така и не прочел книгата. „Аз не съм прочел и една дума в АА, — казва той. — Не ви е нужно да четете. Не са ви нужни всичките тези брошури, които издаваха. Можете да се научите да живеете в тази програма, просто като се научите да мислите.

АА е прекрасно нещо, което трябва да разбираш и да прилагаш, — казва Норман, — но към целия си живот. Длъжни сте да живеете по този начин и навън. Ако видите, че някой има проблеми, помогнете му, без значение какъв е той. Това е АА.”

•

•

Благодарение на едно събитие от май 1940 година в Кливланд, АА получава още по-голяма известност. Събитието било свързано със защитника на местния бейзболен отбор „Индиънс“ Роли Х., който на една бейзболна среща хванал невъзможен удар от Боб Фелер.

Роли бил в АА вече от година и оставал трезвен. Покрай спортния му подвиг историята с членството му в АА станала достояние на печата и се превърнала в сензация не само в Кливланд и Охайо, но и във всички спортни страници на вестниците по цялата страна.

Безразсъдния Роли, както го наричали някога. Роли, който палел коли, всявал ужас във влака, но, също така, макар и пьян, хванал топка, хвърлена от кулата на Кливландската гара (той повторил това изпълнение и след като изтрезнял), през април 1939 година бил пред изгонване от професионалната лига, когато един ден доктор Боб позвънил на Джон Р.

Ето как си го спомня Джон: „Док ми каза: „Ти единствен от всички нас знаеш нещо за бейзбола. Има ли играч, който се казва Роли Х.?” Отвърнах: „Да, разбира се. Той е защитник на кливландския „Индиънс”. — „Наистина? — каза Док. — Какво пък, някой го е довел при нас и сега е настанен в болницата. Иди и си поговори с него.”

Забравих под какво измислено име го бяха настанили, — продължава Джон, — но спортния коментатор на *Beacon Journal* се ядоса като дявол, че Док отказваше да му каже. После изписаха Роли от болницата и той започна да идва при Т. Хенри. Той беше един от нас, които минахме през всичко.

Бяхме се събрали там една вечер и Роли каза: „Знаете, че нямам нищо против всичко това. Но когато пътувам, мога да взема със себе си малко багаж, а Библията не се събира в ръчната ми чанта.”

През онова лято Роли ни даваше билети за бейзболни мачове и Анна, Док, Елджи и аз ходехме, за да се срещнем с него след мача и да го поздравим. Когато Роли изтрезня, жена му отслабна, започна да се гримира и, ох, как изглеждаше вече! Мисля, че преди това тя ядеше, за да си успокоява нервите.”

Кларънс С. си спомня, че Роли, който имал малък открит спортен автомобил Пакард нов модел, пожелал да се присъедини към един от пикниците на АА и попитал как да ги открие. „Просто иди в парка и се огледай за няколко коли, които изглеждат като склад за отпадъци и ще ни намериш, — обяснили му. — Знаеш ли, ние измислихме автомобили без стъпала под вратите”, — казал Кларънс.

Друг път един съотборник предложил на Роли да изпие едно.

— Не, благодаря, — отвърнал той.

— Какъв ти е проблемът? — попитал съиграчът му. — Страхуваш се да изглеждаш като идиот ли?

— Да, — отговорил Роли. — Така че изпий го ти заради мен, и се направи на пълен идиот.

Когато акронското АА се отделя от Оксфордската Група, Роли за известно време останал с Т. Хенри. Ето защо когато през 1940 година станала известна историята с неговия алкохолизъм, на Оксфордската група била приписана заслугата за това. Този път, обаче, Роли нарушил мълчанието си и казал, не, заслугата за моята трезвеност е на Анонимни Алкохолици.

Освен, че неговата история привлякла в АА стотици нови членове, тя е и първото нарушаване на анонимността в национален мащаб. Това предизвикало известно безпокойство сред членовете на АА, но, честно казано, Роли не може да бъде винен за това.

По-късно, коментирайки онова, което според него било основна разлика между Оксфордската Група и АА, Роли казал: „Знаете ли, ако някой започне да ми дава съвети за бейзбола, аз мога да разбера дали този човек някога е играл и ако не е, нямаше да му обърна никакво внимание. Същото е и с алкохола.”

Един от хората, които постигнали трезвеност в резултат на тази история, бил търговецът от Толедо, Дюк П. Неговият шеф прочел информацията и извикал Дюк и жена му Кети за разговор. Казал му: „Дюк, мисля, че това АА ще бъде полезно за теб, защото звучи вярно от

психологическа гледна точка и разумно от религиозна. Ще дойдат двама мъже да си поговорят с теб. Прави всичко, което ти кажат. Ако поискат да отидеш с тях в Акрон, за да прекарате уикенда заедно, отивай. Аз ще ти покрия разходите.”

Мъжете, които дошли били Чарлз („Си Джей”) К. и Еди Б., които през лятото на 1939 година се намирали в щатската лудница в Толедо по свое собствено желание, когато им показали ръкопис на Голямата Книга. Прочетеното им направило толкова силно впечатление, че те се изписали от лечебницата за душевноболни и се преместили да живеят в Акрон. След това бащата на „Си Джей” му казал, че ще поеме всичките му разходи, ако не се връща в Толедо.

Както разказва Ърни Г. втори, АА в Толедо се появило доста по-рано: „Когато дойдох в АА през май 1939 година, там имаше един младеж, който беше излязъл от болница, — разказва Ърни. — Той така и не постигна трезвеност, но имаше ръкопис на книгата и я беше взел със себе си в Толедо, а там го приеха в болница отново. Ето как Уолтър С. я е получил.”

Така или иначе, „Си Джей” е трябвало да получи разрешение от баща си, за да се върне в Толедо и да поговори с Дюк. Кети, която през цялото време, докато даваше интервюто си 38 години след тези събития триеше сълзите си, си спомня, че тогава си мислела: „Каква глупост правиш, момиче, като пускаш мъжа си чак в Акрон с двама, които са излезли от лудницата!?”

„Уредиха да ме настанят в градската болница с диагноза „остър гастрит”, — разказва Дюк, отбелязвайки мимоходом, че в онези дни легло в болницата струвало по-малко от легло в хотел. — Вечерта отидох в дома на Уоли Г. Бях поразен — там седяха десетина души, които се наричаха един друг пияници и алкохолици и не се обиждаха от това. Уоли имаше сиви коси с металически блясък и той приличаше на президента Уорън Хардинг. Струваше ми се, че той не може да има никакви проблеми. Макар и да беше уволнен от W.P.A. (W.P.A. — Администрация по заетостта, била Федерална програма, която търсела работа на безработните, организирана по време на Депресията през 30-те години).

На сутринта при мен дойде не кой да е, а самият доктор Боб! Той излъчваше очарование, любов и доверие — всички качества, които аз не притежавах. Каза ми: „Дюк, всичко ще бъде наред!” — И аз разбрах, че всичко ще бъде наред.

След като той си тръгна в душата ми се възцари покой. Страхът си отиде. Нямах търпение да видя Кети и да ѝ разкажа всичко. И когато това стана след няколко дни, тя разбра, че не я лъжа — за първи път от много време.

Следващия понеделник Кети дойде с мен в Янгстоун, щата Охайо, — продължава Дюк. — Когато пристигнахме се настанихме в хотела и аз излязох, за да се запозная с Нийл К., с когото имахме уговорка. Той ни покани на вечеря. Когато се върнах в хотела и казах на Кети, тя започна да плаче. „За какво мога да си говоря аз с жена му? — попита ме. — Ние не познаваме тези хора.” — „Трябва да отидем”, — отвърнах. „Но ние не сме правили нищо подобно досега, — каза ми тя. — Дори не сме представени.” — „Това е новият стил на живот”, — обясних аз.

И разбира се, нямаше и пет минути от нашето пристигане в дома им, когато вече започнахме да се наричаме по имена. Аз дори направих Дванадесета Стъпка в онази вечер. Доведоха нов човек и седнахме на верандата. Той беше нервен и превъзбуден и аз започнах да си говоря с него — аз, 36-часовия „ветеран”! Той каза: „На вас ви е добре, вие се познавате отдавна.” Той не можа да повярва, че за тези хора аз бях същия непознат, какъвто беше и той.”

Подобно на други членове на АА от Янгстоун и други градове на Охайо, в сряда вечер Дюк и Кети пътували от Толедо за Акрон, за да участват в сбирките в Кралското училище. „За пет минути, говорейки от своето място, доктор Боб успяваше да ни предаде такъв заряд вдъхновение, който да ни държи до следващия път.

А след сбирката, в Кеслер Донат Кафе, ние се стараехме да седнем по-близо до доктор Боб. Той обичаше да разказва истории. Ако имаше някакъв сленг, с който да замени определена дума или израз, го използваше. Беше изключително интересно да го слушаш. Хартиения долар наричаше жабешка кожа, например. А когато му задавахте въпрос свързан с бъдещето, той обикновено казваше: „Защо ме питаш това? Аз не съм оракул”. Ние прекарвахме много време там.

Док успяваше да направи живота приятен и интересен, — продължава Дюк. — Беше като баща, като любим чичо и обичаше всички. Но особено обичаше Бил Уилсън.

Много се тревожеше за Бил. „На мен всичко ми е наред, — казваше той, — от време на време правя операции. Трябва да направим нещо за Бил”. А Бил казвал: „На мен всичко ми е

наред, но трябва да направим нещо за Смит”. Между тези мъже имаше огромно разбирателство и взаимна обич, както между Давид и Йонатан. Толкова е хубаво като погледна назад към миналото да си спомня всичко това.

Анна ни даваше чувство за стабилност, — разказва Дюк. — Тя винаги казваше правилните неща. В нейно присъствие вие просто не можехте да се ядосате или да се разсърдите на никого. Тя винаги казваше, че за да разберем какво чувства другия трябва да извървим поне миля, обути в неговите обувки.”

„Помня, че ме съветваше да не се удивявам, ако Дюк започне да пие отново, — разказва Кети. — „Защо мислиш, че това ще се случи?” — попитах я аз. „Той все още не е изпитал всички проблеми, през които са минали другите — отвърна Анна. — Той не е имал истински проблеми.” — „Аз пък мисля, че той постоянно си има проблеми и това продължава вече много дълго време” — казах аз.”

Дюк повече никога не пи. След няколко месеца, през септември 1940 година, той и другите АА-ейци от Толедо си организирали собствена група. Дюк си спомня, че на първата сбирка в голямата къща на Рут били 13 души. Осем от тях – алкохолици. Сред участниците били Рут и Ърни Г., които скоро се били завърнали от Акрон. Дори сбирката била отложена с една седмица, за да могат те да присъстват на нея.

Ърни си спомня, как доктор Боб казал тогава: „Толкова се радвам, че отивате в Толедо, защото там им е нужна помощ.” И добавя: „А Анна ни посъветва да отделяме по-голямо внимание на духовната страна на сбирките и ще успеем.

В събота пътувахме до Акрон, за да се видим с доктор Боб. Обсъждахме всичко, което ни се случваше и ако имахме проблеми той се молеше за това. „Опирайте се на духовността, — казваше той. — Ако разчитате на принципите, а не на личности, ако сте активни и споделяте своята програма с други хора, тя ще работи”. Той още казваше: „Алкохолът прави всички еднакви, ето защо АА прави хората равни.”

По спомените на Дюк, имало един младеж, Чат М., който също бил в болницата на щата. Чат взимал пациенти от доктор Кайзер в болницата, подписвал някакъв документ, че ще ги върне и ги водел на сбирка в Толедо. „Така при нас постоянно идваха нови хора и това продължи до декември 1940 година, — разказва Дюк. — Направо от лудницата.”

Групата в Толедо се събирала в дома на Рут Т. до януари, а след това наели зала за 10 долара на месец. „Собственикът беше много доволен да даде залата си точно на нас, защото той много уважаваше атлетическите асоциации, — разказва Дюк. — „Имам си правило, — каза ни той. — не позволявам в залата да се употребяват силни напитки. Нямам нищо против по някоя бира от време на време, но напълно забранявам концентратите.” И трябва да ви кажа, че той така и не разбра, че АА не означава тлетическа социация.

Кети беше нашият пръв касиер, защото имаше възражения член на АА да събира парите.” — продължава Дюк. Той също така отдава дължимото на жена си и за въведения от нея „24-часов план за добрини”:

„Това беше свързано с една двойка, която се намираще в такъв конфликт, че във въздуха прехвърчаха електрически заряди. Кети каза на мъжа: „Ти даде обещание да останеш трезвен 24 часа. Добре, а какво ще кажеш да ни обещаеш, че ще обичаш Грейс за 24 часа?” После тя предложи същото и на Грейс. На следващата сбирка в петък, двойката дойде и бяха хванати за ръце.

Имахме тогава един мъж на име Боб, когото доведоха в програмата точно, когато бил на път да направи нещо фатално. Няколко дни след като дойде, Боб тръгнал да прави Дванадесета Стъпка с Уолтър С. Потенциален нов член ги изслушал и казал: „Всичко, което казвате е много интересно, но аз не мисля, че е за мен. Обаче имам една приятелка, чийто брат действително може да има нужда от вашата помощ.”

— Кой е този човек? — попитал Боб.

— Не зная как се казва, но сестра му се казва Едит М.

— Ама, чакай малко, това е сестра, — казал Боб, който току-що бил посъветван да направи Дванадесета Стъпка върху себе си!

Първото място за хоспитализация, организирано от АА-ейците в Толедо, се оказа отделението по акушерство в Женската и Детска болница, — разказва Дюк, добавяйки, че това било единственото място, където успели да вкарат един от новите. — Извеждаха го от тежък

запой като му даваха по 30 грама уиски на всеки пет часа. След известно време, когато той поискал следващата си доза, сестрата му казала: „Мистър Б., а не искате ли да обърнете поне някакво внимание на това, което тези хора ви говорят? Хайде да опитаме, дали няма да можете да издържите без следващата си порция”. След този разговор той не сложил повече и капка в устата си.

Настана болезнения момент, когато вече бяхме станали толкова много, че се наложи да създадем повече групи, — разказва Дюк. — Един младеж даже се напи заради това. „Вие смятате да се разделите”, — каза той. Но това не беше раздяла, това беше разпространение. Имахме план, поделихме си парите и организирахме сбирки по териториален принцип. Това не беше разкол, породен от негодувание или обида, макар и обиди да имаше. Когато ние (Дюк и Кети) си тръгнахме от Толедо на Пасха през 1942 година, там вече имаше няколко групи.

Ние отидохме и за първата сбирка на АА в Янгстоун. Казвам „ние”, защото всички местни организации си помагаша. Сбирката се провеждаше в гостната на Нийл К. Доктор Боб водеше и като се подпираше на полицата над камината просто разговаряше с нас.”

Пътуващите търговци от онова време също играели важна роля за разпространението на мълвата за АА извън пределите на Кливланд и Акрон. Те спирани в малки градчета по своя път, за да поговорят с потенциални участници или „самотни вълци”, чиито имена научавали по различни начини — често от АА-ейците от Ню Йорк.

Живеейки в Толедо, Ърни Г. втори помагал да се организира работата на няколко групи в западно Охайо и южен Мичиган, помагал и Дж. Д. Х., който вложил немалко сили по време на своите пътувания по работа.

Книгата „Анонимни Алкохолици” излязла от печат три години след като Дж. Д. постъпил в акронската група. „След като книгата излезе, - казва той, - аз взимах два или три екземпляра от нея в колата си. Ако някоя група нямаше книгата, им давах една бройка, а също и няколко брошури — или пък знаех кой е секретар в някоя съседна група и уговарях да се срещнат. Понякога попадах на вълк единак. Понякога се налагаше да измина 30 или 40 мили извън маршрута си, за да попадна в градче с 400 жители и да се видя с човека, чието име бях получил в офиса.”

Дж. Д. разказва за своя приятел, Дохърти С., „който създаде в Индиана повече групи от всеки друг. Веднъж той свърза самотник от едно малко градче със самотник от друго и ги покани на закуска в неделя. Трябваше да отида там в събота вечерта, но загубих половината нощ, за да се добера дотам. Беше тежко пътуване, трябваше да сменям много влакове. Обратно пътувах оттам около половин ден, за да стигна у дома. Трябваша ми 10 часа, за да измина 160 мили. Но това беше много интересен опит.”

Понякога било повече от интересно. „Отидох да посетя една група, за чието сформирание бях помогнал по време на бизнес пътуванията си, — разказва Оскар У., — и там видях четирима свещеници, седнали на първия ред. Казах: „Не е ли забележително това? Имаме четирима свещеника в АА”.

Един от тях стана и каза: „Ние не сме свещеници-пияници. Ние сме приемната комисия на АА и сме тук, за да определим кой е достоен да бъде член.”

Един от най-известните първи пътуващи търговци извън Кливланд бил Ървин М., който продавал венециански щори на големите универсални магазини в дълбокия Юг. „Ървин тежеше 115 килограма, беше плен със сили и работеше с удоволствие”, — пише Бил Уилсън, отбелязвайки в същото време, че „перспективата да приемем Ървин в качеството на мисионер малко ни плашеше.”

Бил съставен дълъг списък с имената на потенциални участници в АА, които живеели на неговата територия, който му дали с неохота, защото той бил „нарушил всички правила на внимание и благоразумие по отношение на новите”. Той отивал при всеки един и работел с него и правел това денонощно. Освен това им пишел писма и успял да ги накара да започнат кореспонденция помежду си. „Той пропътува цялата територия надлъж и нашир, — пише Бил, — и, или основа, или инициира създаването на много първични групи.”

Лари Дж. бил новинар, който се преместил в Хюстън, щата Тексас от Кливланд. Там той написал серия от шест статии за АА за хюстънския *Press*. Статиите представлявали извадки от Голямата Книга. Един от тези, които се свързали с Лари след излизането на статиите бил Рой У.,

който станал първият тексасец, съумял да постигне трезвеност и да остане. Това било началото на АА в Тексас.

По-късно Рой отишъл в армията и докато частта му била разположена в базата в Тампа, щата Флорида, организирал първата група на западното крайбрежие на Флорида. Друг АА-ец от Хюстън се преместил да живее в Маями и станал един от пионерите на АА там.

С годините пътешестващите АА-ейци продължавали да пътуват за сбирки на групите в различните градове, носели послания и литература, помагали да се установяват връзки между секретарите на групите, споделяли своя опит и давали инструкции, когато това било необходимо. В тези нови групи пътуващите АА-ейци ставали свидетели на същите болести на растежа, през които минали членовете на АА в Акрон и Кливланд и често реално можели да помогнат, благодарение на опита си, за да се ускори развитието и да се преодолее началния етап. Оказало се, че групите на АА, така както и членовете на АА, не винаги трябва да се учат единствено от своя собствен опит. Те можели да се научат и да израснат и като използват опита на други.

XXI.

Начинът на провеждане на сбирките в Кливланд се променил и вече не бил същия като в Акрон. „Ние откривахме сбирката с четене на молитва на глас, — разказва Кларънс. — Спикерът, който се избираше четири седмици предварително, говореше в продължение на 45 минути и закриваше сбирката с молитвата „Отче Наш“.

После отново откривахме сбирката и преминавахме към неофициални коментари, въпроси и други. Като цяло сбирката можеше да продължи от час и половина до два часа. По време на първата част не разрешавахме да се пуши, но по време на неофициалната втора част всеки можеше да запали.

Проблемът е, — казва Кларънс, — че днес към това се отнасят доста лекомислено. Смятам, че малко дисциплина е все пак необходима. Мисля, че АА беше много по-ефективно в онези дни. Данните от Кливланд показват, че 93 процента от тези, които идваха при нас никога повече не се пробиваха. Когато разбрах колко хора в АА днес имат пробиви, бях потресен. Сега нещата са някак разхлабени. Всеки може да скита както си иска.”

Уорън К., също един от първите кливландски АА-ейци се изказва за АА малко по-оптимистично, когато взимат интервю от него през 1977 година. „Мисля, че програмата си остана същата, — казва той. — Принципите са същите; Стъпките, правилата и шансовете са същите. Ако правите това, за което пише в Голямата Книга, тогава правите същата програма, която съществуваше, когато дойдох в нея през 1939 година.

Сега в АА има повече хора, които идват и си отиват, — казва той. — Но това е разбираемо, защото станахме много повече. Хората, които искаха да останат трезви тогава, правеха онова, на което ги учеше програмата. И днес хората, които искат да останат трезви, правят това, на което ги учи програмата. Единствената разлика е в това, че днес вече не познавам всеки един, който участва в програмата.

Много важно е това, че днес в програмата влизат хора, които са загубили всичко до цент, загубили са жените и децата си. В първите дни не беше така. Нямахме много пари, но повечето от мъжете имахме семейства.

Друга разлика е в това, че днес в програмата има много млади хора. Например, моят син влезе в програмата, когато беше на 31 години. Аз дойдох, когато бях на 38. Тези седем години дават огромно предимство.

Аз влязох на 38 години, — разказва Уорън. — Сега съм на 76. Когато останете трезви в тази програма така дълго като мен, на вас гледат по друг начин и искат да чуят всичко, което ще кажете, независимо дали е важно или не. Възможно е, новите АА-ейци да могат да ви кажат нещо много по-важно, но хората се впечатляват от една толкова дълга трезвеност.”

През септември 1940 година, от Кливланд съобщили на Бил Уилсън, че освен техните собствени 6 групи, които събирали общо 400–500 участници, в щата Охайо сбирки се провеждат също в Акрон, Толедо, Янгстоун, Дейтън, Равена, Устър и Кантон.

Дороти С., жената на Кларънс, направила запитване за възможността да се отпечата указател, в който не се споменават истинските имена, а само псевдоними или условни имена, „за да се знае къде има хора”, а също предложила да издават вестник, който да се разпространява в групите и „който ще направи хората по-близки”. До този момент АА-ейците в Охайо просто четели писмата от Бил на сбирките, а Бил четял писмата от Акрон и Кливланд на сбирките в Ню Йорк.

Действащ алкохолик, и даже такъв, който е пил скоро, не бил добре дошъл на първите сбирки в Кливланд. През септември 1940 година Кларънс пише на Бил, че „някои групи не разрешават на алкохолика да присъства на сбирка, ако не е минал през хоспитализация и с него не са говорили минимум 10 човека”. Кларънс отбелязва, че по това време те са имали „определени договорки” с три болници и две лечебници и там непрекъснато постъпвали за хоспитализация между 10 и 15 човека.

През януари 1941 година изискванията били малко опростени. Кларънс пише, че „в повечето групи” се изисква или хоспитализация, или разговор с поне пет АА-ейци, или разрешение от комитета, за да може новият да присъства на първата си сбирка.

В Янгстоун било прието две семейни двойки да посетят кандидата преди първата му сбирка. Мъжът беседвал с мъжа и разказвал за АА, а жената разговаряла с неговата жена. „Така те вече знаеха за какво става дума още преди да дойдат в АА”, — казва Норман У.

„Всяка група си има своите особености. — пише Кларънс. — Общата идея е да подготвим човека и да му предоставим едно добро разбиране за целите и принципите на АА преди да дойде на сбирка. Това в голяма степен позволява да се избегнат неприятностите, които възникват в случаите, когато някой подпийнал се появи на сбирката.”

„Ако на сбирка дойде някой пиян, трима-четирима от членовете го извеждаха извън залата и разговаряха с него.” — си спомня друг от първите членове на АА.

„На сбирките в Кливланд не се разрешаваше да присъстват странични хора, но се позволяваше да присъстват семействата, — разказва Уорън К. — В някои групи на семействата се разрешаваше да присъстват на първата част, но след това им казвахме: „Ще бъдат ли така любезни жените да изчакат отвън, докато премине втората част на сбирката?” Една от първите жени, постъпили в АА, дори помислила, че става дума за нея.

Както се отбелязва в предишната глава, статусът на жените в днешното АА е забележимо променен. Но някои други от ранните правила на кливландските групи — такива като клубове за членовете на АА и анонимността на участниците — и до днес са сходни.

„Имахме също няколко клуба, — разказва Уорън К., — но те се превърнаха в клубове за игра на покер и не се задържаха дълго. Не смятахме тези клубове за нещо правилно и не бяхме съгласни със създаването им. Но всяка група беше независима. Всяка имаше свой секретар и представители.

Що се касае до анонимността, знаехме кои сме. Ние живеехме заедно. Канехме се на гости, организирахме си празненства и пикници. Кливландската група имаше имената, адресите и телефонните номера на всички свои членове, — разказва Уорън. — Помня, че доктор Боб казваше: „Ако стана и се нарека доктор Боб С., то хората, които имат нужда от помощ трудно ще се свържат с мен.”

Уорън си спомня: „Доктор Боб казваше, че има два начина да се наруши Традицията на анонимността: (1) да съобщиш своето име на публично събитие, например, в пресата или по радиото; (2) да бъдеш толкова анонимен, че към теб да не могат да се обърнат други алкохолици.”

В статия за списанието „Грейпвайн” от февруари 1969 година Д. С. от Сан Матео, Калифорния, пише, че доктор Боб коментирал Единадесетата Традиция така:

„Доколкото нашата Традиция на анонимността точно определя нивото, през което минава тази граница, за всеки, който може да чете и разбира английски език, трябва да е ясно, че запазването на анонимността на каквото и да е друго ниво определено е нарушение на тази Традиция.

Член на АА, който крие личността си от друг член на АА, използвайки само своите инициали или прозвище, нарушава Традицията в същата степен, в която го прави и члена на АА, който дава разрешение името му да се появи в пресата във връзка с въпроси, свързани с АА.

Първото е запазване на анонимността ниво преса, радио и кино, а последното — запазване на анонимността ниво преса, радио и кино — а Традицията определя, че ние трябва да запазваме анонимността си ниво преса, радио и кино.”

Ърни Г. от Толедо, говорейки за това какво мисли за засиленото спазване на анонимността днес в сравнение с първите години, разказва: „Една вечер тъкмо си тръгнах от сбирка в Джаксън, щата Мичиган. Преди да се кача в колата всички започнаха да идват и да се представят: „Аз съм Джо”, „Аз съм Пит”. А един младеж ми каза: „Лек път! Ако възникнат някакви проблеми по пътя, звъни ми.” После казах на мъжа, с когото бяхме: „Знаеш ли какво си мисля, да предположим, че наистина възникнат проблеми по пътя към дома. Как ще съобщим за това на някого от тези хора? Ние не знаем ничия фамилия. Как да им намерим телефонните номера в указателя?” Дяволите го взели, някои така далеко отиваха с тази анонимност, че ставаха смешни. Имах един бележник (вероятно, един от онези малки бележници с адреси, съставяни от първите АА-ейци или от жените им), в който бяха записани сто имена на първите участници — имена и фамилии — техните телефони и адреси.”

Възгледите на самия доктор Боб по въпросите с анонимността били ясни, според спомените на Джо П. от Акрон (випусник на Дартмут). „Макар да не беше в традициите на АА в средата

на 1940-те години да се изказваме пред друг, освен пред алкохолици по въпросите на АА, няколко членове организираха неофициален комитет за информиране на обществеността, който влезе във връзка с клубовете Ротари и Киванис в целия щат. Разбира се, отначало трябваше да получим разрешение от доктор Боб. Той казваше, че вие не трябва да нарушавате своята анонимност в пресата или по радиото, но няма да успеете да постигнете много, ако хората не знаят за вашето членство в АА. Как щеше да знае някой алкохолик, който иска да реши проблема си да се обърне към вас, ако не се знае кой сте? Той беше твърдо убеден, че вие трябва да кажете на хората от своето обкръжение, че сте член на АА и смяташе за свой дълг да ви напомни за това всеки път, когато се видехте.”

Огромното уважение, което повечето местни групи на АА изпитвали към мнението на доктор Боб и към самия него, било официално изразено през есента на 1941 година. Кларънс С. и другите кливландци решили да организират Ден на доктор Смит, който трябвало да се състои от част за изказвания и общуване между участниците през целия следобед и официална вечеря в края. Кларънс поканил Бил като подчертал, че „на Док ще му достави голямо удоволствие да се види с теб”. И още той написал: „Аз пътувах скоро до Акрон и откровено казано, съм много изплашен от състоянието на Док. Той не е в най-добрата си форма и трябва да избягва излишни вълнения. В неговото положение това е много трудно. Док е изключително съвестен човек и се старее да не му личи колко се уморява. Но, мисля, че трябва да се постареем да го освободим от разни дреболии, доколкото е възможно. Много хора не си дават сметка, че Док вече не е младеж и продължават да го дърпат от всички посоки.”

Билетите за организираната вечеря и останалите мероприятия стрували 1 долар и 35 цента — и не се изисква голямо въображение за тези, които някога са работили в комитет по организация на тържества, да си представят, че някои членове се оплаквали, че това им е скъпо.

В крайна сметка 900 члена на АА и членове на техните семейства взели участие в това мероприятие. Сред изказващите се били доктор Боб, Бил Уилсън, Бил Д. и Хенриета Сиберлинг. И, както си спомня Дюк П., те събрали пари, за да подарят на Док Военен Бон (облигация) на стойност 75 долара. Членовете на групата от Толедо допълнително събрали още пари, за да поемат влаковия билет на Бил от Кливланд до Толедо и обратно, за да може да ги посети. „Нямахме пари, за да платим за хотел за Бил, ето защо той остана да ни гостува у дома, — разказва Дюк. — Други членове на АА дойдоха също у нас вечерта и ние прекарахме нощта в разговори.”

Съснотателите на АА не приемали с голям възторг подаръците и друга финансова помощ. През 1942 година в Кливланд тръгнал слух, че Ню Йоркския офис и Голямата Книга са някаква форма на рекет. Слуховете се основавали на това, че от продажбата им се получавал определен доход.

Кларънс С. разказва, че не е знаел, че някой от двамата съснотатели Бил Уилсън или доктор Боб са получавали доход от продажбите, до деня, в който „не посрещнах Бил на гарата, когато той дойде за отбелязването на Деня на Док Смит.

Тогава той ми каза за това, — казва Кларънс. — Бях шокиран. Мислех, че този труд е бил положен от любов. Бил не даде никакви обяснения за това. Хората в Ню Йорк са знаели за това и той е предполагал, че доктор Боб е казал също и на АА-ейците в Акрон.

Бил искаше да разкаже за това в Кливланд — не за доктор Боб, а само за себе си, — продължава Кларънс. — Искаше да разясни този въпрос. Но аз му казах: „Сега не е моментът” и че аз ще се заема с този въпрос, когато сметна, че е подходящо.”

Скоро след това Кларънс имал сериозен спор с доктор Боб, който „в някаква степен влоши нашите отношения. Аз много го уважавах и бях разочарован, — казва Кларънс. — Анна много преживяваше всичко това. Това беше едно от нещата, които ми се иска да не се бяха случвали, но се случи.”

Навярно щеше да бъде по-добре, ако Бил беше последвал своята интуиция и беше поговорил с кливландските членове на АА веднага след пристигането си на тема доходи от книгата. Независимо, че Кларънс го уверил, че ще се погрижи за всичко, някой започнал да разпространява слухове. Няма нужда да казваме, че слуховете са били силно преувеличени.

Желаейки да изяснят ситуацията някои кливландски АА-ейци организирали обед за доктор Боб и Бил, на който им дали думата по този въпрос. След обема, на който имало малко хора, на „почетните гости” било предложено да обсъдят тези неща с председателите или секретарите на

всички местни групи, в присъствието на адвокат и лицензиран счетоводител на закрито събрание. Членовете на АА казали, че според слуховете, Бил и Боб получават фантастични доходи от книгата и през 1941 година двамата са взели по 64 000 долара.

В действителност Бил получавал по 25 долара на седмица от продажбата на книгата. Допълнително към това, двамата, той и доктор Боб получавали още по 30 долара седмично, благодарение на даренията на богати не-членове на АА, които били настроени приятелски към АА. (Седма Традиция на АА — за самообезпечаването, както на групите, така и на АА като цяло — още не съществувала и се появила чак след четири години). Отчетите показват, че общо доктор Боб получил 1000 долара за 1941 година; както се оказало, даже тези 30 долара не пристигали всяка седмица.

Бил просто „случайно“ бил донесъл на този обед сертифициран одиторски отчет за всички финансови операции на АА от самото начало на движението. Оторизираният одитор на комитета по разследване прочел документа на глас и потвърдил неговата валидност. И на двамата, Бил и доктор Боб, били поднесени извинения.

Присъстващите представители на групите обещали, че ще направят всичко възможно, за да спрат разпространението на тези слухове, но така и не успели, по мнение на Бил. Разговорът за допълнителни доходи продължавал много години.

Печалната ирония в тази история е в това, че в началото на 1941 година доктор Боб писал до Фонда на Алкохолиците (Попечителския Съвет на АА), че смята идеята за получаване на доходи от книгата за „неблагодарна“ и че книгата трябва да бъде „собственост на фонда на 100 процента“. Бил се придържал към същата позиция, макар и да не бил против идеята за доходи от продажбата на книгата; той дарил на фонда своите акции в компанията, която била създадена за издаването на книгата — но при условие, че доктор Боб и Анна ще получават доход от продажбата в продължение на целия си живот.

Всеки от съоснователите, очевидно се безпокоял (и имал основания за това) за финансовото положение на другия. Първата реакция на доктор Боб била, че Бил има по-голяма нужда от него от доходи. Но неговите собствени доходи силно се клатели, защото по-голямата част от времето си той отдавал безвъзмездно на пациентите алкохолици и членовете на АА. Какъвто и оптимист да е бил в отделни моменти, той е имал семейство, за което е трябвало да се грижи. Ето защо нежеланието на доктор Боб да получава пари отстъпило под влиянието на реалността.

В действителност, разговорът за „доходите“ имал по-скоро академичен характер и така е и до днес. Сумите, получени от тази категория доходи, отивали основно за поддръжката на главния офис. Но в края на 1942 година продажбите на Голямата Книга се покачили и всеки съосновател получил по 875 долара от доходите от книгата за тази година — сума, която била много далеко от измислените 32 000 долара за всеки.

XXII.

Както показва ситуацията с получаването на допълнителни доходи, отношението на членовете на АА към съоснователите се променило. Благоговението към тях вече не било толкова голямо, повечето членове изпитвали любов и благодарност, но се срещали и прояви на враждебност и подозрителност. Подобна свобода на мненията напълно подхожда на едно общество, основано на равенството — общество, в което един пияница може свободно да разговаря с друг.

Нито доктор Боб, нито Бил някога са искали за тях да се говори друго, освен онова, което те действително представлявали — обикновени алкохолици и обикновени хора.

През 1942 година Бил вече не се радвал на онази любов и уважение от Кларънс и неговата група в Кливланд, както в първите дни. В следващите години имало сблъсъци по въпросите свързани с финансите, политиката, Генералната Конференция по Обслужването на АА и по други поводи. Критиката била насочена повече към Бил, отколкото към Боб.

„Хората в Ню Йорк решиха, че те ще са главни и ние ревнувахме, — казва Оскар У. — Боб не беше такъв. Той имаше чудесен характер. Не знам откъде се появи тази наша враждебност. Кларънс не обичаше Бил и му се сърдеше, а аз повтарях неговото мнение, — разказва Оскар. — Ако нещо лошо идваше от Ню Йорк, аз обвинявах Бил. Имах нужда някого да обвиня.

В Акрон повечето от нас не обичахме всичките тези молитви, — казва Оскар. — Достатъчно ни беше в Оксфордската Група. Аз и до днес не обичам молитвите в АА. Не обичам Молитвата за Душевен Покой. Ню Йорк я въведе и ние негодувахме по този повод. Мислехме, че искат да се върнат назад към Оксфордската Група.

Искаха да ме изгонят от АА заради това, че не харесвах молитвата. Тогава Бил им написа, че в такъв случай ще им се наложи да изгонят от АА всички, защото всички си приличаме.”

Не можем да твърдим, че и доктор Боб не е имал своите злостни критици. „Него и го обичаха и не го обичаха, — казва един АА-ец. — Някои смятаха, че той недостатъчно признава заслугите на Хенриета Сиберлинг или на Оксфордската Група; други — че е твърде консервативен и твърде строг — и че само щом отидете при него, той започва да ви наставлява, което си беше точно така. А ако искахте да го видите, трябваше да отидете при .”

„Той не се правеше на политик, — казва Ед Б. — Не искаше да обижда нито една от групите. Имахме един младеж, Сам С., с когото вечно имахме проблеми. Той организира своя собствена група и помоли доктор Боб да говори на откриването ѝ. Изпратихме Ед М., за да помоли доктор Боб да не ходи. Не знам какво точно Боб му е казал, но е било нещо като: „Тези хора организират група, за да помогнат на други алкохолици. Помолиха ме да отида и ще отида. Отивам не заради Сам. Отивам заради хората, които са там.”

Той никога не се интересуваше от сплетните, — разказва Ед. — Някои ходеха при него, за да му ги разкажат, а той им отвръщаше: „Преди да ми разкажете нещо за този човек, го доведете тук заедно с вас”. Спираше опитите за интригантство много бързо.”

„Доктор Боб беше най-толерантния човек от всички хора, които някога съм познавал и аз не вярвам да се е отнасял враждебно към когото и да било, — казва Лавел К. — Не пестеше похвалите си и не бързаше с порицанието. Винаги можеше да намери оправдание за някоя неуместна постъпка.”

Хенриета Д. (жена на член на АА номер три) си спомня как доктор Боб казвал: „Ако спикерът не казва точно онова, което по ваше мнение, трябва да каже, не го критикувайте. Може би, той казва именно онова, което иска да чуе човекът зад вас.”

Но „хората не сме светци”. Понякога доктор Боб можел да бъде упорит или догматичен и обичал да поспори по един или друг повод. „Трябва да ви кажа, че той беше много упорит мъж, — казва Джон Р. — Ако и двамата имахте различно мнение, той беше правият – не вие.”

Фактът, че доктор Боб бил „неподатлив” и понякога изразявал своите мисли грубовато и прямо, както и това, че понякога представял програмата на АА на принципа „приемете всичко както си е, ако ли не, си вървете” — вероятно е изиграло не малка роля за оформянето на впечатлението за нетърпимост и упорство. В действителност, той не винаги бил открит за новите идеи, но бил готов да се промени и притежавал ненаситно любопитство.

Търпението не се отдавало лесно на доктор Боб. „Чувал съм го да казва колко му е трудно да бъде търпелив, — казва Смити, — че това не е присъщо на характера му и изисква големи усилия. Той беше наследил това качество от майка си и трябваше много да работи върху него.”

Както казва за това самия доктор Боб: „Още едно нещо, което се оказа много трудно за мен (и, възможно е, и до днес да не съм на висота в това), това е търпението. Не всички имаме склонност към различно мислене. Това е една от причините, заради която на хората така трудно се удава духовната страна. Те не твърде много да знаят за духовността, например, от опасения, че ще научат колко са слаби. Но е много важно да разберем, че трябва да си изработим търпимост към мнението на другите. Мисля, че днес съм по-търпелив, отколкото бях някога, но това все още не е достатъчно. Ако нечие мнение не съвпада с моето, съм готов да направя някой заядлив коментар. Правил съм го много пъти, за голямо мое съжаление. После, след време, съм разбрал, че този човек е знаел по темата повече от мен. И щеше да е било много по-добре, ако си бях държал устата затворена.”

В юлския брой на списание Грейпвайн от 1944 година, доктор Боб пише за търпението:

„Търпението се проявява по различни начини: като проявяваме доброта и грижа в отношенията с мъжа или жената, правещи своите първи крачки по пътя на духовността; разбиране към онези, които не са били щастливци като нас по отношение на образованието си; симпатия към онези, чиито религиозни възгледи ни се струват твърде различни от нашите.

Във връзка с това, — продължава той, — си представям едно колело със спици. Всички започваме от външната окръжност и стигаме до същността по един от многото пътища. Да кажем, че една спица е по-добра от другата, ще бъде вярно само в смисъла на това, че тя е приспособена по-добре към нас лично. Човешката природа е такава, че без някакво ниво на търпимост всеки от нас, може би, ще е склонен да повярва, че именно той е намерил най-хубавата, или, навярно, най-кратката спица. Без известна търпимост ние рискуваме да станем ограничени и високомерни — което, разбира се, няма да е от полза за човека, на когото се опитваме да помогнем и може да се окаже болезнено и оскърбително за другите. Никой от нас не се стреми да направи нещо, което може да изплаши и отблъсне другия — и снизходителното отношение може силно да забави този процес.

Търпимостта дава като съпътстващо качество по-голяма свобода отколкото склонността да се разделяме заради предрасъдъците си и упоритото придържане към някакво мнение. С други думи търпимостта помага да разширим възгледите и разбиранията си, което е много важно — и е по правило предпоставка за успех във всяка област на нашите търсения, независимо дали са научни или духовни.

Това са само няколко причини, поради които всеки от нас трябва да се опитва да развива своята търпимост.”

Имало хора, у които първата среща с доктор Боб е предизвиквала негативна реакция, но които са променяли отношението си, колкото по-добре са го опознавали.

Ед Б. бил един от тях. Той постъпил в АА, но после си отишъл и започнал да експериментира. Един ден се събудил и открил, че се намира в някаква стая в мазето на малка местна болница.

Той си спомня как доктор Боб „дойде да се види с мен и ме попита: „Какво стана, Ед?”

„Не знам, Док. Някакси се оказах в бара, но не помня, как съм попаднал там.”

Спомням си как той стана от стола и ме посочи с пръст: „Чакай малко, — каза ми той. — Преди да продължим има едно условие — и то е важно условие — честността. А ти нямаш и капка честност към самия себе си.

Никой не те е принуждавал да влезеш в този бар. Отишъл си по своя воля, поръчал си питие и, естествено, си го изпил. Ето защо не ми казвай, че не знаеш как си се озовал там. Сега лежиш тук и заемаш легло, от което някой друг може да се нуждае повече, отколкото ти. И ми отнемаш време, което мога да оползотворя по-добре отколкото да седя тук и да разговарям с теб. На твое място щях да си тръгна отгук и да отида да се напия и да пия, докато не реша какво наистина искам. По мое мнение, ти си просто негодник!”

Аз се вбесих. Помислих си: „Ако в АА всичките са такива, те никога няма да имат успех”. Още същата вечер аз позвъних на жена ми и я помолих да ме вземе от болницата. Това беше през август 1944 година и в онази вечер пих за последен път в живота си.

Разбира се, на първата сбирка, на която отидох след това, сметнах за свой дълг да благодаря на Док, че дойде да ме види в болницата, — казва Ед. — Той много се зарадва като ме видя. „Не ми благодари, защото като помагам на теб, аз помагам на себе си, — каза ми той. — Иска ми се и ти да правиш така за някой друг.”

След това мое второ „пътешествие” ние станахме много добри приятели, защото, когато изтрезнях, разбрах, че Док ми е сторил много по-голямо добро като ме изпрати по дяволите тогава, отколкото ако беше проявил съчувствие към мен. Той го знаеше. Знаеше кога се нуждаете от съчувствие и го проявяваше, но знаеше и кога се нуждаете от силно разтърсване и ви разтърсваше.”

Алекс М. се съгласява с това: „Доктор Боб не беше твърде търпелив с онези, които се пробиваха, но това не им позволяваше да се отпускат. Ако това беше необходимо, можеше да ви каже и нещо по-грубо. Ако някой започваше да се прави на много умен, той веднага го поставяше на мястото му. Но беше много състрадателен.”

Отношенията на Дан В. с доктор Боб също не били много гладки в началото. „Нашата първа среща не беше много приятелска, — спомня си той, — защото в болницата си бях донесъл няколко списания в едно куфарче. Искаше да научи откъде съм ги взел.

Тогава не знаех кой е той и му казах, че съм си ги купил и съм си ги донесъл. „Тук, — каза ми той, — се разрешава само литература, която има отношение към Анонимни Алкохолици. Ако не ви харесва това, което изискваме, моля, това легло е много ценно за някой, който наистина има нужда от него.”

Джон С. (АА-еец от Акрон, дошъл в програмата през 1940 година) си спомня: „Той ме посочи с показалец — а показалецът му беше един дълъг и само кожа и кости — и каза: „Ти искаш да направиш нещо за своето пиянство, нали?”

Беше такъв пряк и решителен, знаете ли. Попита ме: „Имаш ли пари?” Трябваша за книгата. Не знаех кой е и какво иска. Помислих, че продава книги, нещо от този род.

След това той дойде при мен, когато бях започнал да чета книгата. Задаваше ми много въпроси. Като че ли учителят ми във втори клас беше влязъл и ме изпитваше. И беше добре, ако успеете да намерите някакви отговори.

Попита ме как смятам да подхожда към Стъпките. „Още сега ще започна, времето е не по-малко подходящо от всяко друго”, — отвърнах аз. Това беше признание пред Бог, пред самия себе си и пред друг човек. Така беше. (Очевидно, Джон е достигнал веднага до Пета Стъпка.)

По това време — януари 1940 година — той не ви караше да ставате от леглото, да коленичите и да се молите. Не мисля, че ако го беше направил щеше много да ми хареса.”

Даже Джон Р. не бил особено предразположен към Док при първото им запознанство. „Когато дойде у дома и започна да разказва, че от три и половина години не е пил нито веднъж, го гледах и право да ви кажа, много се съмнявах! Казах му: „Днес при мен дойде един мъж със сива коса. Знаете ли кой е той?” — Док се засмя и каза, че това е бил Бил Д. „Дали не можете да го попитате няма ли да дойде пак, за да си поговорим още? Той му се обади и Бил веднага дойде.”

Разбира се, доктор Боб не постигал успех със всички свои „гълъбчета”.

„Запознах се с доктор Боб през 1942 или 43 година, — спомня си Брус М. — Един мой приятел, също лекар, ме заведе при него. Стана много приятелски разговор. За съжаление трябва да кажа, че това беше много безполезно за мен. Доктор Боб беше много любезен в типичния за жител на Върмонт стил — беше кратък и говореше по същество, не разтягаше локуми.

Разказа ми, че той и няколко негови приятели са създали програма, с чиято помощ хора, които имат проблем с пиянството могат да получат помощ, ако го искат. След това ми разказа някои неща от собствения си опит, едно от които живо си спомням —когато още пиел му се случвало вечер преди да заспи да оставя голяма чаша, пълна с уиски на нощното си шкафче. Сутрин, щом се събудел, преди още да стане от леглото, протягал ръка, взимал чашата и изпивал уискито. Моята реакция беше, че е пиел твърде много уиски. Аз обикновено пиех уискито в малки чашки и си ги оставях на бюрото.

Той ми разказа за болницата, но малко неясно ми обясни какво точно ще правя там, освен, че ще мога да лежа в леглото, да медитирам и да чета Библията, от което си направих извод, че не само много е пил, но очевидно е леко мръднал и, вероятно е религиозен фанатик.

Когато му отказах, той продължи да се държи любезно с мен, — спомня си Брус. — Каза ми: „Млади човече, не мисля, че вие сте готов за това, което ви предлагаме”. И си спомням, че тогава и аз си казах: „И аз си мисля, че въобще не съм готов!” Той идваше при вас само веднъж, после не ви досаждаше. Не бях го виждал след тази наша първа среща, чак докато през 1945 година не постъпих в АА в Кантон (щата Охайо).”

Хенри У., АА-еец от Кливланд, присъствал на голяма сбирка в Акрон през 1949 година, където слушал изказванията не само на доктор Боб, но също на Бил Уилсън, Бил Д. и сестра Игнатия. След това си заминал и се напил.

„През 1950 година, когато аз най-накрая изтрезнях, — разказва Хенри, — доктор Боб ми каза: „Младо човече, запазете своя ентузиазъм. Той ще ви помогне да преодолее това”. Аз му разказах: „След като миналата година бях в Акрон и слушах вас, Бил Уилсън, Бил Д. и сестра Игнатия, аз си заминах и се напих”.

Доктор Боб просто се засмя и отвърна: „Какво пък, Бил беше мой спонсор и аз също си тръгнах и се напих след първия си разговор с него.”

„Ние не бяхме приятели в обичайния смисъл на тази дума, — казва Брус М. — Боб ми се струваше твърде затворен. Но оттогава съм срещал и други хора от Върмонт, всички бяха същите. Те бяха много съдържани и някак неохотно влизаха в разговор. Не обичаха да приказват твърде много.

Тази недостъпност вероятно беше резултат от моето възприемане на нещата, — продължава Брус, — защото аз съм много стеснителен. После разбрах, че той разговаряше с хората и обичаше да го прави. След това добре опознах и Бил Уилсън, но никога не съм и помислял, че имам право да разговарям с тях така, все едно сме приятели – изпитвах твърде голям респект.”

„С него беше леко да се разговаря, — казва Джон Р. за доктор Боб. — По онова време аз се занимавах и с търговия на дребно с бижутерия и прекарвах много време в Дартмут и в различни градове от другите щати на Нова Англия. Всичко, което ви трябваше, за да спечелите Док, беше да споменете Дартмут. Имах и фризьорски салон на Уест Ексчейндж. Док идваше сутрин буквално за няколко минутки. После влизаше в съседната врата — в магазина за месо на Ед М., стоеше малко и там и се качваше на колата и продължаваше за града. Понякога идваше отново и вечерта.”

Елджи казва: „В началото Док разговаряше с всички. Той работеше страшно много. Но дойде момент, в който толкова много хора искаха да се срещнат с него, че той физически нямаше възможност да разговаря с всеки един от тях. Започна да използва посредници. Например, изпращаше някого при мен, звънеше на Анабела Г., или, ако Дороти С. беше в града се обръщаше и към нея. Правеше всичко по силите си да намали напрежението, защото дойде момент, в който не можеше да се справя сам с всичко. Знаете какви са хората — всеки настоява да му се обърне внимание, натискът върху Док никога не отслабваше. Мисля, че да изпраща хора и при нас беше някаква форма на самозащита, благодарение на която той можеше да свърши изключително много неща, защото силите му не бяха безгранични.”

Говорейки за доктор Боб и Анна, Дороти С. М. разказва: „Те обичаха всички и домът им беше винаги пълен с хора. Приличаше на Централна Гара. Понякога двамата идваха у дома, за да отдушнат от голямото напрежение — хората, които се стичаха към тях като пълноводна река. Винаги се радвах да ги видя и се гордеех с това, че са ми приятели.”

XXIII.

Финансовото положение на доктор Боб се подобрило през 40-те години. „Заедно с ръста на движението АА и количеството на членовете му, татковата практика също растеше, — разказва Смити. — Той си възвърна миналото уважение в местното общество и сега го уважаваха както заради таланта му на хирург, така и заради работата, която с Бил вършеха в АА.

Той беше изключително сериозен, когато се отнасяше до работата му и с всички сили се стремеше да изпълнява своя лекарски дълг, — казва Смити. — Беше много компетентен и постоянно се стремеше да усвоява новостите в медицинската наука. Не мисля, че той някога е губил своите идеали или се е усъмнявал в своите принципи. Идеалите му бяха много важни за него, беше верен на Хипократовата клетва и съм го чувал да се възмушава от лекари, които правеха ненужни операции, заради допълнителните доходи, макар и никога да не е споменавал конкретни имена, дори в тесен семеен кръг.”

Дороти О. (жена на Джуд), която отново започнала да работи като медицинска сестра в началото на Втората Световна война, казва: „Мога да си представя онези времена, когато той не е имал толкова пациенти, колкото му се е искало, но когато се запознахме, доктор Боб имаше добра практика. Беше много зает по време на войната, защото като възрастен човек не подлежеше на мобилизация, за разлика от много други млади колеги. Помнеше дните, в които съм дежурна и винаги идваше да се видим. Когато ставаше дума за пациентите, той говореше професионално и сухо. В останалото време ние просто приятелски разговаряхме.”

„Беше изключително сериозен в усилията си да помогне на движението на АА да се разрасне, — разказва Смити. — Стараеше се да прави всичко по силите си, макар и да имаше неща, които не обичаше — да се изказва пред големи групи хора, например. Мисля, че това не се дължеше на някаква нервност, породена от сценична треска, а по-скоро на това, че не искаше да го възприемат като важна персона. Беше много принципен по отношение на програмата на АА. Стараеше се най-добре да изпълнява всяко решение, взето в интерес на групата и да изключва личните си амбиции. Беше възхитен, когато това се получаваше. Не спираше да се удивлява, че толкова много хора търсеха неговото лично участие, защото смяташе, че е само оръдие в ръцете на Бога и не заслужава никаква благодарност за личните си постижения.”

Ако говорим за приоритетите на доктор Боб, то без съмнение, АА-ейците от Акрон са били за него на първо място. „АА беше главното в живота му, — разказва Джон С. — Веднъж отидохме в кабинета му с още един от мъжете. Там имаше четирима или петима пациенти. Щом ни видя, ни каза: „Влизайте, момчета. По дяволите, мога да говоря с хората с болни задници тук всеки ден, но рядко ми се удава да поговоря в този кабинет с АА-ейци.”

Кабинетът му бил отворен и за съпругите на членовете на АА. Една жена разказва как отишла при него, за да се оплаче колко ѝ е тежко от пианството на своя мъж. „Не го притискайте, — ми каза той. — Не трябва да го притискате, да му натяквате или да го заставяте нещо да прави. Трябва да повярвате в него.”

В същото време домът на доктор Боб оставал открит за всички, които се нуждаели от неговия съвет или от съвета на Анна. „Ходех при тях всеки път, когато пристигах в Акрон за почивните дни, — казва Алекс М. — Не се чувствах много добре, докато бродех по Мейн Стрит, правейки покупки. Там беше много оживено. Можехте да чуete от улицата музикалните автомати, пуснати в баровете. Мислех си: „Ох, каква разпивка мога да си направя!” Ясно се чуваха смеховете на хората вътре. Влизах в един грил-бар да обядвам. Когато ми станеше много тежко да гледам бутилките, наредени зад бара, тичах право в къщата на Док.

Той ми казваше: „Стой по-далеко от това място. Нямам нищо, което да не можеш да си купиш от другаде, било то храна, цигари или кока-кола.”

Спомняйки си за своето собствено пагубно пътуване в Атлантик Сити и експеримента на Бил, когато държали на бюфета бутилка с алкохол, за да докажат, че той вече не ги съблазнява, доктор Боб препоръчвал да се избягват нетрезвите места, доколкото това е възможно. „Вие не молите Господ да не ви въвежда в изкушение, само за да се обърнете след молитвата и да отидете право там”, — казвал той.

„Винаги можехте да отидете при него и винаги получаваште взаимност, — разказва Алекс. — Беше му достатъчно само да ви погледне, за да разбере, че нещо ви е разтърсило. Още при

ръкостискането той ми казваше: „Нещо те безпокои.” — Отвърщах: „Да. И в това число.” Казвах така, защото имах трудности с разбирането на духовността на програмата. „Ще се опитам да те улесня, — казваше ми той. — Опитай да намериш своя собствен Бог, как както го разбираш.”

Много разговаряхме, макар и да не исках да му отнемам твърде голяма част от времето – не бях единственият, който имаше нужда от него. Беше пример за всички и трябваше да знае всички отговори. И ги знаеше! За каквото и да го попитахте, той винаги имаше отговор. Но той не беше Бог. Той беше човек. Обикновен човек във всичко. Много човечен човек.”

Дан К. си спомня, че след пет или шест години било същото: „Отивах в къщата на Адмор Авеню 855 и сяхах на стълбите. Док и Анна излизаха да ме посрещнат. Казвах: „Ще поседя тук.” — А доктор Боб ме поглеждаше и ме питаше: „Какво се е случило, Дан? Какви са трудностите днес?” — Можеше да прочете всичко по лицето ми. Бях млад и да се справям с проблемите ми беше трудно.

„Знаеш ли, Дан, — казваше ми той, — много хора, които идват в АА не разбират правилно лозунга „направи го просто”, но аз се надявам, че ти го разбираш добре. Лозунгът не означава, че трябва просто да си седиш, да не ходиш на сбирки и да чакаш другите да се потрудят, за да проработи програмата за теб. Той не означава, че и животът ти ще стане лек без пиенето. „Направи го просто” означава, че ти трябва да изпълняваш програмата постепенно, ден за ден, стъпка след стъпка.

Той също ми казваше, че преди да се опитам да стана честен пред своя спонсор, трябва да се науча да бъда честен с „онзи тип в стъклото”. Не разбирах какво иска да ми каже с това „онзи тип в стъклото”. Тогава той ми обясни, че това е човекът в огледалото: „Когато сутрин се бръснеш пред огледалото, бъди честен с човека, който те гледа оттам.”

Доктор Боб разказвал, че и на него не винаги му се получавало „да го прави просто”: „Сутрин, когато ставам и отпускам краката си на студения под, аз знам, че през целия ден ще се боря с желанието си да изпия едно питие. Знаеш ли, Дан, имаше периоди в началото на Анонимни Алкохолици, когато като минех покрай някой бар, аз трябваше да отбия някъде встрани и да се помоля.”

Когато се случеше някои от ветераните да не ме приемат заради това, че съм млад, — продължава Дан, — той ми казваше, че те завиждат на моята младост и съжаляват, че не са обърнали внимание на проблема си, когато са били млади като мен.

Доктор Боб и Анна ме возеха с колата си на сбирки около половин година, защото няхах книжка. Обикновено звънях на доктор Боб и казвах: „Имам спикер за общото събрание*²⁴. Ще имате ли нещо против, ако той дойде да поговори с вас?” — „Защо не, Дан?” — Той никога не ми отказваше.”

Да се видиш с доктор Боб не било трудно и той не отказвал на членовете на АА, докато не го повалила сериозната болест и той вече не можел да се среща с никого.

„Той беше просто забележителен човек, — казва Маделин В., в един от най-топлите и живи спомени за него. — Не беше от онези, които лесно завързват разговор. Казвах му: „Здравейте, доктор Боб”, и всичко, което казваше в отговор беше: „Привет.”

Но той ми беше много близък. Аз познавах и Бил. Все очаквах двамата да влязат и да попитат: „Къде е Маделин? Къде е Маделин?” — А аз съм си там.

Боб ми казваше: „Остани открита и честна. Ти си толкова непосредствена. Бъди самата себе си. А ако ти потрябва помощ, можеш да дойдеш тук, в АА. Готови сме да споделим нашата програма с теб.”

Анна беше очарователен човек. Много я харесвах. Идваше и сядаше до мен. Казваше ми: „Иска ми се да приседна до Маделин.” Ако имаше някой до мен, тя го молеше: „Извинете, бих искала да седна до Маделин.”

Никога не говорех много, само ми казвах: „Ако искаш да получиш помощ, трябва само да помолиш.” И още: „Не можем да ти казваме какво да правиш, но можем да ти помогнем.” Ако бяхте на сбирка, нямаше нужда да се притеснявате как ще се приберете после. Казвах ми: „За теб е нужно само да се добереш до сбирката, а ние ще се погрижим за това да се върнеш у дома.”

---

²⁴ * Общоградска сбирка, която се провежда веднъж месечно ( ).

Някои от ветераните казваха: „Елате на сбирка, ще се запознаете с Маделин. Тя ще ви стисне ръката.” А аз това и правех. Стисках им ръка и казвах: „Много се радвам, че дойдохте. Благодаря на Господ за това. Надявам се, че ще ви хареса при нас.”

И още, сестра Игнатия. Тя ми беше скъпа приятелка. Когато я канеха някъде, тя ме молеше да отида с нея. Ако се стеснявах, хората ми казваха: „Нима не разбирате, че Сестрата иска да отидете с нея. Ако не отидете, може и тя да не отиде. Радваме се, че тя се съгласи да дойде, и да доведе и вас.”

Дойдох в АА, когато бях на 40 години. Спрях да пия и никога не съм имала пробиви. Благодаря на Бог за това. И никога не съм притискала хората с програмата на АА. Доктор Боб винаги ми казваше: „Маделин, каквото и да правиш, с когото и да разговаряш, не го натискай.” — „Да го натискам? — отвърщах аз. — Аз никого не натискам.”

Тогава той започваше да се смее: „Не ги натискай. Просто им разкажи как ти си се оказала в АА, как си благодарна за това и как са се променили нещата за теб. Разказвай за себе си. А после кажи: „Ако ви е нужна помощ, ако искате такава помощ, елате в АА.”

Не трябваше аз да ходя при него, ако ми трябваше помощ. Между другото, всеки път, когато той идваше в Св. Томас, силно се провикваше: „Къде е Маделин? Къде, по дяволите, е Маделин? Какво, няма ли я днес?” Можеше да съм в кухнята и да помагам там на младите момичета или на някое друго място, но щом го чуех, започвах да викам: „Защо съм ви? Какво мога да направя аз за вас? Вие самият можете всичко”. Той ми даваше някой смешен съвет и се заливахме в смях. А другите казваха: „Е, намериха се Боб и Маделин.”

Всичко беше като на шега, — разказва Маделин, която през 1977 година живее в красив Дом за възрастни хора в предградие на Акрон, където, по нейните думи, „няма никакво пиянство, а има само хубави хора”. — Никога не съм и помисляла да се карам с него. Бях благодарна, и съм благодарна и до днес — за помощта, която получих от групата и доктор Боб, и Бил Уилсън, и Етел М. (жената на Роло). Етел беше едно възрастно момиче със страхотна душа. Аз ѝ помогнах да създаде женска група в АА.

Имах прекрасен мъж. Бяхме толкова щастливи. Той ме возеше до сбирката и ми казваше: „Маделин, дръж курса и за нищо не се тревожи.” Когато пиех, не бях истински добра жена. Станах такава, когато влязох в АА.

Да, когато пристигнех в Кралското училище, всички започваха да викат: „Старата Маделин е тук”. Аз ги питах: „Какво се заяждате, как така стара?” А те казваха: „Само се шегуваме, да се посмеем”.

Не съм се виждала с никого от тях, откакто дойдох в Дома за възрастни. Ако видите някого от тях, кажете му да ви разкаже за АА. Кажете, че сте говорили с жената, която разказваше повече за това какво ѝ се случва като трезвена, а не какво е било, когато е била пияна.

Познавам всички ветерани. Наричам ги славните ветерани. Ето какви сме – славните ветерани, отново заедно. Мисля си: „Маделин, така ти провървя, че попадна в АА”. Получих онази помощ в АА, която трябваше да получа и съм благодарна за това. Така се радвам, че дойдохте и смятате да напишете книга за доктор Боб — и за миналите дни. Наречете я „Ветераните” — „Славните ветерани”.

XXIV.

Вероятно в началото на 40-те години доктор Боб започнал да доверява все по-голяма част от своята работа в АА на други участници. В края на 30-те обичайно било именно той да провежда първоначалното интервю с бъдещите участници и да определя готови ли са те за програмата на АА. Но желаещите да влязат в програмата ставали все повече. Джон Р. си спомня как доктор Боб бил принуден да го изпраща да се среща с новите.

„Нещата започваха да се нареждат на твърде много места, с твърде много хора трябваше да се работи, — разказва Джон. — Не ме пращаше, защото искаше да се отдръпне. Беше принуден да го направи. Всички искаха да видят Док! На кратко, той започна да разчита на останалите да свършат малко работа с новите. Мисля, че беше правилно да го направи. Док не печелеше много, когато дойде в АА и трябваше да прави чудеса, за да преживява. По време на войната, обаче, той действително зает.”

„Доктор Боб можеше внимателно да слуша и знаеше как да въздейства на хората, — казва Елджи Р. — Той умееше да подбере подходящия човек за изпълнението на конкретната задача в АА, за да бъде работата свършена както трябва.”

Джо П. смята, че през 40-те години АА било за доктор Боб вече „доброто старо АА”: „Първо той обясняваше на петима или шестима от нас какво трябва да се направи и ние го правехме. След това оценяваше правилно ли сме направили всичко. Беше строг командир. Малко по малко, с помощта на собственото си „лекарство”, той се успокои и се превърна в дружелюбен и ведър човек. Но главното беше всичко да върви добре в АА.

Той участваше във всички дела на АА, — казва Джо. — Даваше съвети не само в Акрон, но и в другите градове на щата Охайо, където имаше групи: с какво да започнат и какво да правят, кога ще се появят проблемите. Заминаваше за цял ден, за да присъства на първата сбирка на някоя нова група.

Когато аз дойдох в АА, в района около Акрон имаше 12 или 14 групи. Сега, през 1977 година, в нашия район има 92 групи. Доктор Боб е бил на откриването на около 75 от тях. Не знам дали съм разбрал правилно, но мисля, че той се съгласяваше с нас, че групата не трябва да е твърде голяма. Тогава започва да губи силата си.

Не смятам, че тези неща го отегчаваха, — продължава Джо. — Защото програмата работеше. АА беше делото на целия му живот и смяташе, че трябва да направи всичко по силите си, за да се разраства движението. И мисията му беше да направи нещата толкова добри, че АА да продължи да се развива дори и когато него вече нямаше да го има.

В Св. Томас той беше като искра за всички. Мога да кажа, че колкото повече работеше за АА, толкова по-интересно му ставаше. И както един светец може да предскаже бъдещето, така и доктор Боб сякаш го виждаше.”

Доктор Боб действително е изложил своите мисли за бъдещето на АА в своето последно голямо изказване в Детройт през 1948 година:

„Ние знаем какво направи АА за последните 13 години, — казва той, — но накъде ще поемем оттук нататък? По мои скромни сметки броят на членовете на АА към този момент е приблизително 70 000 души. Дали този брой ще расте?”

Е, това зависи само от членовете на АА. Имаме възможност да избираме – да растем или не. Ако избягваме кавгите и споровете, ако не се обвързваме в съюзи, ако не се оставим да ни въвлекат в спорни въпроси (религиозни или политически), ако съхраним своята сплотеност в нашите централни офиси, ако запазим простотата на своята програма, ако помним, че нашата основна работа е да постигнем трезвеност, да останем трезвени и да помагаме на нашите не толкова успешни братя и сестри да постигнат същото, то тогава ние ще продължим да растем и да преуспяваме.”

„Док имаше и много приятели неалкохолици, но не ги занимаваше със своите дела в АА, — казва Джо. — Беше активен в медицината. И в обществото. Но въпреки това никога не се хвалеше с това, което е постигнал. Научавахме за успехите му, новините идваха, но не от него.

Той се беше договорил с компанията Гудрич, а после и с Гудиър. Имахме договорка с три компании за производство на гуми, че ако пожелаят да помогнат на някой от своите да спре да пие, го пращат при нас. И обратно, ако някой от постигналите трезвеност имаше нужда от

работа, ние го прашахме при тях. Това работеше през 40-те години. Имахме дори съдия, с когото доктор Боб поддържаше връзка. Този съдия даваше предписание младежът да постъпи в АА, когато това беше нужно.

Имаше, разбира се, и кавги — например, когато братята С. (Пол и Дик) се караха помежду си — и ние, най-накрая, решихме да приключим с това като се обърнем за помощ към Док да ги помири. Той посвещаваше много голяма част от времето си на АА. Също пътуваше често и до Ню Йорк.

Док беше голям демократ, — спомня си Джо. — Когато идваше на сбирка, никога не излизаше на сцената. Сядаше на втори ред или някъде там. Разбрах, че не иска да се превръща в някакъв тиранин, но не иска и да остава в сенките. Трябваше да върти платната по посока на вятъра. Така работата вървеше.”

„Док играеше важна роля в Централния Комитет, — разказва Дан К. — Ние се срещаме в първия понеделник на всеки месец и той винаги присъстваше. Там имаше представители от всяка група.

По време на събранията понякога се вдигаше такъв шум, все едно сте в бара. Няма да забравя как един път доктор Боб стана. Вдигна ръце и каза: „Знаете ли, стига, достатъчно! Господа, моля ви. Ние все още сме членове на дружеството на Анонимните Алкохолици. Нека се придържаме към принципите на АА и на работните сбирки. Вие представлявате своите групи и се намирате тук, за да отнесете към тях идеите, формулирани от комитета. Нека да говорим един по един, да се изслушваме и да проведем това работно събрание, помнейки, че служим на Господ и на нашите другари, членовете на АА.” След това, когато доктор Боб беше с нас, никога повече не е имало шум и викове.

Имахме групи, които скоро след като се сформираха, се разпадаха. Това беше една от най-големите тревоги в АА в онези дни. Групите нямаха добра връзка с комитета.”

Още една голяма тревога били пробивите. „Когато някой падаше в калта отново, Боб се чувстваше много наранен, — казва Джон Р. — И нямаше значение кой беше това.”

„Бяхме поканени на обед с блюдо-изненада в Източен Акрон, — спомня си Ема К., — а когато отидохме, разбрахме, че Уоли Г. се е пробил. Той беше дясната ръка на Док в течение на много години. Изплаших се за моя мъж (Лавъл). Той винаги се сравняваше с Уоли. Беше ужасен шок за цял Акрон.”

„Често сядяхме и спорехме, виновни ли сме, ако някой се пробие, — разказва Елджи Р. — Стигнало ли е нашето послание до него? Известно време всички мислехме, че за това вина имаме и ние — докато Уоли не се напи. Той беше човек, който знаеше отговорите на всички въпроси, много работеше над себе си и никога не се съмняваше в програмата на АА. В онзи момент разбрахме, че колкото и добри да бяхме, колкото и силно да се стараехме, ако алкохоликът е получил неочакван удар, а всеки има слабо място — това е именно моментът, в който трябва да сме безкрайно бдителни.”

„Уоли беше толкова силно настроен против онези, които се пробиваха, — казва Сюзан Уиндоус, дъщеря на доктор Боб. — Искаше да гоним тези хора! В крайна сметка опроверга собствените си думи. Ако беше станало така, както беше настоявал – самият той нямаше да може да се върне.”

„Трябваше му много време, за да се върне, — разказва Джо П. — Ако не беше жена му, Анабела, мисля, че нямаше да може да го направи. Тя го домъкваше на сбирките. Най-накрая отново успя да постигне трезвеност и остана трезвен до самия си край. Да, неговото отношение към пробивите силно се промени.”

„Струва ми се, че в началото не осъзнавахме сериозността на заболяването алкохолизъм, — казва Елджи. — Колко много опасности дебнеха възстановилия се алкохолик. Например, ако отиде да му извадят зъба и лекарят му дадеше натриев пентатол за упойка. Човекът излизаше от стоматолога, чувствайки се зареян сред облаците и влизаше в първия бар, където се напиваше, защото не разбираше, че вече е пиан от този препарат. Това бяха неща, за които научавахме по трудния начин. Трябваше да разбираме за тях по пътя на експериментирането върху себе си, защото няхмахме готови отговори.”

За да илюстрира опасността от пробиви, Джуд О. разказва как през 1969 година се напи, само седмица преди 30-годишния си юбилей в АА: „Пенсионирах се като директор на научните разработки в една от големите компании за гуми и предприех пътешествие из Европа. Дълги

години бях много активен член на АА, но постепенно ставах все по зает с кариерата си и престанах да ходя на сбирки. Жена ми беше влязла в болница и изведнъж ми стана много жал за мен...”

„В деня, в който дойде да ме види в болницата, беше много пиан, — разказва Дороти. — Беше 11 часа сутринта и аз се разстроих толкова много, че помолих да ми дадат успокоителни. Когато се събудих, си помислих, че съм сънувала кошмар. Не можех да повярвам. Как да повярвам — та това бяха 30 години!”

„ ? Та той беше като скала”, — не може да повярва и Кейт П., жена на Дюк, когато десет години след това научава за срива му.

„Когато се върнах в АА, то си беше същото, каквото си го спомнях, само че имаше повече хора и повече сбирки, — казва Джуд. — Моите стари и нови приятели ми помагаха, но да постигна отново трезвеност се оказа най-трудното нещо, което съм правил в живота си. Потрябвах ми три години. От друга страна, моят пример показва на останалите, че е вярно едно: няма значение колко години не сте пили, следващата разпивка може да ви дебне зад ъгъла. Алкохолът никога не ви пуска. Доктор Боб беше прав: „Първата глътка ще ви надвие.”

XXV.

,

Предаността на доктор Боб към движението и програмата на АА никога не пречела на семейния му живот; по-скоро го обогатявала. През 40-те години двамата с Анна продължавали да живеят просто, без никакви претенции, в своя скромен дом. Тук те споделяли родителските си радости, трудностите си, общуването с приятели.

„Беше поразително колко много Боб обича своето семейство, колко е предан на децата, на Анна и на своя дом, — спомня си Дороти С. М. Беше изключително привързан към тях. Но също така, той много обичаше и своите приятели.”

До пенсионирането си доктор Боб прекарвал дните си в рутинна работа в болницата, в кабинета си и в клуба, където си почивал. През по-голямата част от живота си в Акрон доктор Боб обядвал в Градския Клуб, където дебелия килими и гоблени, богато декорираните стени, камините и клубните кресла давали уют на автомобилни барони и хора със сериозни професии и предразполагали към почивка, четене на вестник, игри на карти или неангажиращи разговори. В дните на своето пиянство доктор Боб често ходел там, за да се присъедини към компанията на бара или дори само, за да се скрие в някоя стая. Но след като спрял да пие, той ходел там, за да се наслади на общуването със своите многобройни приятели извън програмата.

На обед вие можело да го видите седнал винаги на една и съща маса в ъгъла на мъжката трапезария. Тук, в продължение на повече от 10 години го обслужвала една и съща келнерка, Нанси. Доктор Боб винаги я поздравявал с думите: „Е, как си днес, мой верни друже?” Били добри приятели. Докато Нанси му сервира непретенциозния обяд, състоящ се от пъпеш или грейпфрут, супа, мляко или кафе и неговия любим бостънски пай с крем, си говорели за нейния живот, за проблемите ѝ. Веднъж Нанси, която в този ден не се чувствала добре, така се ядосала, че излязла от себе си и замерила друг от келнерите с кошничка крекери. Доктор Боб я погледнал: „Хайде, спокойно, приятелко, не позволявай на дреболии да те ядосват.” На следващия ден ѝ занесъл книгите „Когато човек мисли” и „Бърза Библия”.

Нанси винаги се радвала да обслужи доктор Боб и приятелите му. Често, когато зад масата се провеждали бурни дискусии или спорове, тя го питала защо нищо не е казал и не се е намесил в тях. Той отвръщал: „Вече твърде много беше казано.” Той беше „толкова хубав и добър човек и притежаваше силна вяра в молитвата”, — разказва Нанси.

След обяда, ако имал свободно време, доктор Боб се присъединявал към своите приятели, играещи бридж или джин руми. Бил ас в тези игри и почти винаги печелел. По време на играта никога не се ядосвал. Имал навика да поддържа непринуден разговор по време на игрите. Приятелите му казват, че това можело да ги изкара от кожата, ако той не разказвал толкова забавни неща, че те не спирали да се смеят.

Както гласи една история, доктор Боб често казвал, че е глупаво да се възприема играта на бридж сериозно. Когато двамата с Анна били във Флорида, Боб предложил на някакъв мил непознат, станал впоследствие негов партньор в турнир по бридж да играят. Те победили, но огорчили своите „сериозни” противници толкова силно, че един от тях забелязал: „Ако си бяхте направили анонсите сериозно и играехте по правилата, никога нямаше да спечелите!”

„Абсолютно!”, — отвърнал доктор Боб в своя лаконичен стил, докато получавал първата награда.

Но ето и спомена на Елджи Р. за това, как тя седяла на масата за карти с доктор Боб като негов партньор: „Играехме бридж и започнахме с анонсите. Бях първа, но не знаех много за правилата при анонсиране, — разказва тя. — Направих обява, а после и той, и от неговата обява аз си помислих, че има много хубави карти. Вдигнах анонса до небесата. Никога няма да забравя изражението на лицето му. Беше толкова страдалческо. Накрая той стана и каза: „Да ви кажа, съмнявам се, че някога пак ще играя бридж”. После го попитах защо е казал това и той ми отговори: „Елджи, бриджът изисква концентрация. Дори понякога, когато карам колата, аз използвам навиците си от бриджа.”

Навярно той възприемал бриджа лековато само, когато печелел. Както гласи една стара покер поговорка: „Победителите се смеят и се шегуват, а загубилите крещят: „Реванш!”

- ( )

Познатите на доктор Боб, обаче, са единокорни, че той рядко играел на карти с членове на АА. И никога на пари.

Дан К. си спомня едно такова изказване на доктор Боб: „Ако някоя твоя силна ръка ти помогне да спечелиш срещу другия, той ще се ядоса. А когато се ядоса, ти си знаеш какво ще направи – ще се напие.” Ето защо, според Дан, доктор Боб се стараел да не смесва играта на карти и АА.

Елджи има друго обяснение. „Той не играеше често бридж с членове на АА, защото сред тях нямаше достойни партньори.” „След три обяви, той можеше да ви каже какви карти държите, — спомня си Смити, чийто баща играел със Сидни Ланг, един от най-изявените играчи на своето време.

А ако се вярва на Елджи, що се касае до това семейство Смит да играят заедно, „Анна винаги казваше: „Дори не си го помислям. Няма смисъл да предлагате!” Тя играеше с другите жени, докато чакахме мъжете от сбирките.”

Всъщност Анна играела бридж доста добре и по-късно двамата с Боб играели като партньори срещу Смити и жена му Бети. „Научиха ни на доста тънкости, — казва Бети. — И двамата бяха майстори.”

По някаква необяснима причина джобовите на доктор Боб били винаги пълни с монети. Навярно навикът му бил останал от онези безумни дни на постоянна борба, когато се опитвал да си скрие някаква сума в джоба, достатъчна за една бутилка, а може просто да му харесвало как дрънкат в джоба му. Но имало моменти, когато из джобовите му се събирали до десет долара на монети. „Мисля, че ги раздаваше”, — казва Сю. - Често подобен подарък не беше дреболия. Понякога даваше на някого цяла петдоларова монета.”

Смити пише, че в последните си години неговите родители имали прекрасен живот. „Те не само продължаваха да дават надежда и да оказват подкрепа на всеки, дошъл при тях, — разказва той, — но също пътуваха из страната и се срещаха с участниците в новите групи, стараеха се да им помогнат в трудностите и болестите на растежа, през които самите те бяха минали.”

По време на едно такова пътуване Боб срещнал Филип П. Томпсън, негов съквартирант от Дартмут.

„Около 40 години след завършването ни, — разказва Фил, — на мен се падна да бъда секретар на нашия клас. Написах писма на много хора и получих от Боб книгата за АА. Когато я прегледах, разбрах каква забележителна работа беше това. Писах на Боб и той отговори, колко се радва, че след толкова години не съм го забравил. Разбра от писмата ми, че през зимата обикновено ходя в Делрей Бийч (Флорида). Попита ме дали и тази година смятам да ходя, да му разкажа повече за мястото, защото и той мислел да го посети. Разказах му всичко, което знаех за Делрей, но после съвсем забравих за нашия разговор.

В онази зима, само щом пристигнахме с жена ми в Делрей и слязохме в ресторанта за закуска, метрдотелът ни съобщи, че една двойка ще се радва да ни види на своята маса. Казах на жена си: „Това сигурно е Боб Смит, но не знам какво ще излезе от това след толкова години.”

Закуската стана много интересна. Боб се оказа все същия слаб, дълъг и неуморим, и все така поглъщаше чудовищни количества кафе. Той използваше уличен жаргон, с което изключително удиви жена ми. Към своята съпруга се обръщаше с думите „малката ми женичка”.

Неговата история много ме заинтересува. Във Флорида Боб беше дошъл, за да се види с хора от всички краища на страната и всички те бяха очарователни хора, които явно го обожаваша.

Той упорито продължаваше да разговаря на уличен жаргон. Веднъж бяхме седнали да поиграем бридж, когато видях една красива жена да поглежда през вратата. Боб седеше с гръб към нея, но тя го видя, хвърли се към него и каза: „Това съм аз”, и го нацелува. В отговор чу: „Кой си размазва слюнките по мен?”

Друг път, на плажа се оказахме сред група симпатични хора, които бяха насядали на шезлонгите си един до друг. Бяхме поканили Боб и жена му да дойдат с нас и когато Боб се появи по бански, ние видяхме, че имаше потресавашо много татуировки на гърдите и на двете ръце, с доста интригуващи фигури, змейове и подобни. Моята жена го попита в какво ли състояние трябва да бъде човек, за да си направи нещо такова. Той отвърна: „В делириум тремс”.

Жена му беше почти сляпа и съвсем не красавица, но беше една от най-привлекателните личности, които бях срещал. И именно благодарение на нея, мисля аз, той е успял да преодолее своя алкохолен проблем.

Следващия път се срещнахме с Боб и Анна в Лонг Бийч, Калифорния, където живееше нейният брат, известен инженер, — продължава Фил. — Боб дойде, защото трябваше да се изкаже на голямо събрание в Лос Анджелис. Спомням си, че тогава ми каза как му се наложило на това събрание да стисне 3500 ръце.

Боб винаги можеше да назове точния брой години, месеци и дни, изминали от деня на последното му пиене

Той дойде у дома два пъти на гости, веднъж с жена си и веднъж, след като я загуби. Ние също му ходехме на гости в Акрон.

Един от най-запомнящите се дни в моя живот беше една неделя, когато им бяхме на гости в Акрон. Това напомняше някакво поклонничество — потоци хора, които той никога не беше виждал и за които дори не беше чувал. Имаше декан на голям колеж в Охайо. Спомням си и един адвокат и неговата жена. Бяха пропътували с кола целия път от Детройт, само за да разкажат как е променила живота им програмата на АА. Помня и една много чаровна жена, която по нейните думи била стигнала до самото дъно, аз не можех да го повярвам. Със сълзи на очи тя разказваше на Боб, как в неделите ходи в изправителния дом в Детройт и разказва за програмата. Беше много горда, че вече три недели подред е говорила пред целия изправителен дом, докато при свещеника, който дошъл да чете проповед, отишли само двама или трима човека.

Не зная колко хора дойдоха през този ден в Акрон. Имаше седем или осем човека, които Боб не познаваше и виждаше за първи път; те просто бяха дошли в дома му, за да му благодарят, и така ставаше навсякъде, където и да отидеше той.

Хора идваха във Флорида от Маями, Форт Лодърдейл и Палм Бийч, отвсякъде, само щом разберяха, че Боб е в Делрей. При това хора с успешни кариери и стабилно положение в обществото. Немислимо беше дори да си ги представя в онова окаяно положение, в което някога са се намирали.”

Разбира се, по онова време графикът на откритите и закритите сбирки не бил толкова плътен, колкото е днес. В Минесота се провеждала ежегодна двуседмична среща, която доктор Боб посещавал редовно четири години подред, чак до 1947 година. Наричали я Ден на Основателите и на нея присъствали само хора с покани, обикновено онези, които считали за основатели на групите в Средния Запад.

„Обикновено канеха за една седмица, така се получаваха две смени за двете седмици. Последната година имаше по около 40 човека на смяна”, — спомня си Поли Ф.Л. Тя смята, че са преустановили тази среща, защото не била открита за всички и това противоречало на политиката на АА. (Член на АА от Чикаго, Поли известно време работила в Централния Офис по Обслужване в Ню Йорк.)

„Доктор Боб много играеше бридж, — спомня си тя, — и тези, които имаха щастието да поиграят с него, можеха да го опознаят по-близо. Обичаше разходките и не беше надменен човек. Беше отзивчив и не отказваше на никого да си поговорят.”

При едно такова пътуване, през април, в Минесота било студено. Ърни и Рут Г., които били настанени заедно с Док и Анна в едно неотоплявано бунгало, си спомнят, че трябвало да спят с палтата. Сутринта доктор Боб станал от леглото, понапръскал се с вода и казал, че това е максимумът, който може да изтърпи и че е готов с тоалета си за деня. Толкова студено било.

Независимо от това, че се установил в Акрон, доктор Боб не спирал да обича родния Върмонт и пътувал дотам всяка година, за да се види със семейството и приятелите си.

Докато гостувал във Върмонт, доктор Боб посещавал сбирките на групата на АА в Сейнт Джонсбъри и Ед Г. си спомня, че се изказал на първата годишнина на групата.

Елинор И. пише, как през 1946 година, когато била студентка в колежа, племенницата на доктор Боб я поканила да посети сбирка на АА в Бърлингтън, на която доктор Боб и още един човек ще разкажат някакви „интересни истории”:

„Ясно си спомням тази вечер, — пише Елинор, която по това време отлично знаела за алкохола, но нищо не била чувала за АА — За съжаление, ми потрябваха 20 години, да осъзная, че в онази вечер аз имах изключителната привилегия да чуя и основатели на АА!”

Поли Ф. Л. си спомня, че доктор Боб бил „човек с голямо чувство за хумор” и всички утихвали, когато започвал да разказва някаква история: „Мисля, че щяха да се смеят дори и историята да не беше толкова смешна, — казваше тя, — просто, защото той я разказваше смешно. Ако сте алкохолик, ще ви се да развиете чувство за хумор, за да може да живеете на този свят.”

Джин С., друг чикагски АА-ец, си спомня, че доктор Боб имал щастлива трезвеност и цитира неговите думи: „Ако не успявате да сте щастливи с тази програма, то каква е ползата от нея тогава?” Той умееше да разсее напрежението на сбирка, ако такава се получи, като разкажеше някоя смешна история”, — казва Джин.

Най-пикантната история (а стандартите на езика тогава били съвсем различни от днешните), спомената във всички интервюта, била многократно разказваната от Боб история за кливландския пияница. Чул този пияница, че в Акрон има доктор, който може да му помогне. „Но когато разбрал, че съм проктолог, си казал: „Да върви по дяволите, ако ще ме лекува по този начин!”

Някои от членовете на АА споменават, че някои от безкрайните истории на доктор Боб дразнели Анна. Джон Р. си спомня една заядлива забележка, която Анна направила в частен разговор. В отговор на възражението ни, че това не ѝ е присъщо, той каза: „О, понякога и тя можеше да се ядоса.”

Смити си спомня, че баща му обичал да разказва за произшествията и смешните случаи, на които ставал свидетел през деня в болницата и нямал търпение да ги сподели, когато се връщал у дома. Доктор Боб се облягал назад на стола си и се смеел до сълзи. След това свалил очилата си, за да ги избърше от сълзите, без да спира да се смее. „Домът ни беше едно щастливо място в онези дни”, — казва Смити.

Войната, а после и женитбата отвели Смити в Тексас, където живее и до днес. Той всеки път се смее, когато разказва за първата среща на баща му с Бети, бъдещата му снаха. Доктор Боб бавно я огледал от главата до краката, а после казал: „С нея всичко е наред, сине. Тя е създадена да бъде бърза и добра домакиня!”

Веднъж Смити поставил на колата на Бети, която имала лека склонност към аварии, специално поръчани табелки с надпис: „ОООП”, а после си купил кутия с боя в цвета на колата на мисис Смит и винаги я държал в гаража. Достоен син на баща си, що се отнася до чувството за хумор. Но нито синът, нито дъщерята са имали някога проблем с алкохола. Сю не обича силните напитки, но може да пийне, ако „много ми се прииска” чаша бира.

Младите Смит имат две дъщери и двама сина, и сега живеят в Нокона, щат Тексас. Най-малкият им син се родил, когато Смити бил на 47, а Бети на 45 години. „Той си мисли, че още сме на 34”, — казва Смити. Днес Смити е скромен независим производител на нефт, поклонник на антикварните автомобили.

Бети Смит си спомня своето първо посещение при Боб и Анна. „През 1944 година отидохме в Акрон, за да се запозная с родителите на Смити. Никога не бях чувала за АА. Същата вечер отидохме на сбирка. Бях преизпълнена с впечатления. Моят баща също имаше проблем с алкохола, с мама все изливахме бутилките му в мивката.”

Върнах се у дома, размахвайки книгата на АА и заявих на мама: „Вече имаме решение.” Бащата на Бети постигнал трезвеност и станал съосновател на групата в Кловис, щат Ню Мексико.

„Помня, как веднъж казах на татко Смит: „Това е толкова чудесна програма, — разказва Бети, — вие сигурно много се гордеете с нея”. Той ме погледна много сериозно и каза: „Аз нищо не съм направил. Аз съм само изпълнител.”

В по-късните години доктор Боб се научил да приема похвалите по-спокойно и даже да ги цени, казва Смити. „Той винаги се стараше да разсее впечатлението, което създаваше за него фактът, че е един от съоснователите, когато говореше с някого. Помня как казваше, че за него е удивително колко много хора смятат, че им е помогнал.”

„Много обичах и двамата, и мама и татко Смит, — казва Бети. — С татко имяхме особен навик, когато играехме на джин руми. Наричахме се един друг със смешни хъшлашки имена и се заливахме от смях. Той имаше силно чувство за хумор. Дори не си спомням колко пъти е идвал при мен с банкнота от 50 долара и ми казваше: „Това си е само между нас — похарчи ги както си искаш.” Веднъж се опитах да не ги взема и това беше голяма грешка.

Татко обичаше хубавото облекло. Костюмите му бяха ушити от много качествени и красиви платове. Имаше страст към скъпоценните камъни, купуваше и за себе си, и за мама. Когато тя почина, той ми подари много красив неин диамант, който ще пазя вечно.

Веднъж мама Смит ни дойде на гости и носеше красив кожен жакет, — разказва Бети. — Настоя да го облека, когато отивахме на обед. Облякох го. После разбрах, че никога не го беше носила. Тя наистина се грижеше за мен като за своя дъщеря.

Анна винаги изглеждаше толкова спокойна. Само веднъж я видях разстроена. Влезе в стаята си, постоя там известно време и после дойде. Молитвата я беше извадила от тъгата ѝ.

Тя беше като убежище за хората, попаднали в беда, — казва Бети. — Съмнявам се дали някой свещеник може да даде толкова съвети и да се помоли заедно с толкова много хора за седмица. В своята беда и мъка, хората се стремяха да са близо до нея. Беше им опора и утеха с Божията помощ — човек, който носи спокойствие сред шума и суетата.

Говорехме за дълбоки и мъдри неща. Татко четеше поне по два часа вечер. Съчетание от огромно чувство за хумор и дълбока мъдрост. Изглеждаше необичайно съчетание, но всъщност, дали?”

XXVI.

Доктор Боб бил човек, който търси Бог и в тази област той, както и Бил Уилсън, бил най-малко консервативен. Това не е удивително, ако си припомним, че колкото и политически и финансово консервативна да била Нова Англия в онези години, именно там се зародили множество философии „с нови идеи” и „лекуващи съзнанието” религии, изброени от Уилям Джейнс в книгата „Разнообразието на религиозния опит”. (Тази книга, макар и непопулярна сред членовете на АА в Акрон, била сред любимите на доктор Боб.)

Можем да твърдим, че духовните търсения на доктор Боб започнали по-рано, но самият той смята, че началото било, когато за първи път отишъл в Оксфордската Група, в началото на 1933 година.

Пол С. (един от акронските пионери, чийто брат Дик също влязъл в програмата) казва за доктор Боб: „Именно по онова време той започнал съзнателно търсене на истината по пътя на сериозното изучаване на Библията, почти две и половина години преди своята среща с Бил. Той смятал, че Бог не е чувал неговите молитви в този период, — казва Пол. — Но не е можел да Го вини. Смятал, че не заслужава подобно внимание. Откровението се случило в живота на доктор Боб тогава, когато направил своето второ откритие: духовността не може да бъде попита като гъба от никого, но всеки може да я намери като се опитва да помага на някой друг да се освободи от своето нещастие, скръб и робска зависимост.”

Навярно това е имал предвид доктор Боб, когато разказвал как Бил му донесъл идеята за служенето. „Мисля, че истинското служене, — казвал доктор Боб, — единственото служене, което струва нещо е да отдадем самите себе си, а това изисква и времето, и усилията ни. Не става въпрос за парите, които слагаме в някоя протегната ръка. Това е необходимо, но в днешно време, когато финансовите дела на повечето от нас вървят, е нищо. Не вярвам, че такова служене ще помогне на някого да остане трезвен. Но когато отдадем своите сили, старание и време е съвсем друго нещо. Мисля, че точно това Бил е разбрал в Ню Йорк, а аз в Акрон все още не разбирах, когато го срещнах.”

С други думи, опитът на доктор Боб се различавал от опита на Бил: той никога не е имал мигновен проблясък на светлина — внезапен момент на духовно озарение. Един участник си спомня, че той никога не е споменавал за такова преживяване. Вместо това, доктор Боб говорел за духовния растеж в АА. Той казвал, че духовните ценности могат да се променят постепенно с времето.

„Той смяташе, че всички ние търсим душевен покой, — разказва Смити, — но той вярваше, че трябва постоянно да правим нещо в тази посока, за да го постигнем.”

Както казва самият доктор Боб: „Не мисля, че можем да направим нещо добре, ако не сме се опитали и не сме се упражнявали да го правим. Не вярвам, че можем да изпълняваме добре програмата на АА, ако не опитаме, ако не я практикуваме... Длъжни сме да опитаме... трябва да практикуваме духа на служене, за да го придобием. Трябва да се опитваме да получим вяра, което не е лесно, особено за хора, които живеят в съвременния свят и са били заклетни материалисти. Но аз мисля, че можем да се сдобием с вяра; това отнема време, вярата трябва да се култивира. На мен не ми беше лесно, предполагам, че ще е трудно и за много други...”

Ние се стремим към една цел, стремим се към щастие. Искаме мир в душата си. Проблемът с нас, алкохолиците, е следният: ние искахме светът да ни даде щастие и душевен покой по единствения начин, по който желяехме да ги получим — с помощта на алкохола. И претърпяхме неуспех. Но ако си дадем достатъчно време, за да научим някои духовни принципи, да ги приемем и да ги прилагаме на практика в живота си, — тогава ще постигнем щастие и душевен покой. Трябва да има правила, които да спазваме, но тогава щастие и умиротворението ще бъдат с нас, близки и достъпни за всеки.”

По мнението на Пол С., имало период, когато вярата на доктор Боб се колебаела толкова силно, че той бил на границата на нервен срив. „Имаше слухове и някои фанатици казваха, че неговото алкохолно минало го дискредитира. Стигнаха дотам, че да го уволнят от Градската болница”, — разказва Пол.

Въпреки мнението на лекарите, той отишъл заедно с Пол да се види с декана на факултета по Библейски науки в Колежа Устър. „Там разбрахме, че някой човек може и да ви напусне, но

Бог никога. Разбрахме, какво означава, когато Христос е казал: „Ако носиш на Бог свой дар и при жертвеника си припомниш, че си обидил брат си, остави своя дар до жертвеника и иди първо да се помириш с брат си, и чак след това се върни и принеси своя дар.”

По думите на Пол, доктор Боб се излекувал веднага. Трябвали му два дни, за да се извини на всички хора, които говорили срещу него. На следващия понеделник бил отново на работа.

„Татко ми казваше, че търси онова духовно откровение, което при някои хора понякога идва неочаквано и веднага, — разказва Смити. — Той се надяваше и при него да се случи така. Много се трудеше, за да го получи и се обвиняваше за липсата на резултат. Татко мислеше, че не прави нещата както трябва. Той отделяше най-малко по един час на ден, за да изучава някой религиозен текст. Това беше дълъг и бавен процес. Резултатът беше, че той придоби широко и дълбоко разбиране по религиозните и духовните въпроси. В действителност, той постигна своята цел, макар и откровението да не дойде при него изведнъж.”

„До последния си ден, — разказва Дороти С. М., — той мислеше, че ако има по-голям духовен опит, по един или друг начин ще може да предаде това послание на другите.”

Макар доктор Боб да не получил внезапно откровение, той описал на Бети и своя син един момент, когато се намирал зад бюрото си: „Това продължи кратко, — разказвал той, — но у мен се появи необикновено чувство на мир и покой. Беше действително чувство „за мир и покой ... което е отвъд всякакво разбиране” и аз никога няма да го забравя.”

По време на своето последно пътуване до Върмонт заедно със Смити и Бети, доктор Боб изпитвал чувство на радост и покой — онова чувство, заради което той толкова се трудил. „Седяхме заедно на леглото цялата нощ и разговаряхме за това”, — спомня си Бети.

Основен начин за разбиране и приемане на духовните истини за доктор Боб било упоритото четене. Дороти С. М. в своя разговор с Бил Уилсън си спомня: „Помните ли неговите чудовищни купчини с книги? Анна все се опитваше да ги подреди на тавана. Но при Боб те се трупаха на купчини до леглото, под леглото, и накъдето и да погледнеш.”

„Четеше всичко, — разказва Ема К. — Ако можехте да видите всички онези книги. След смъртта на доктор Боб синът му ми каза: „Ема, моля ви, погрижете се за тях. Не знам какво да правя с тях.” Аз подарих духовните книги на своя пастор, а медицинските книги на двама млади лекари, на които той помогна в началото на тяхната кариера. Той беше много добър с тези млади хора, когато те се върнаха от армията.”

„Четеше за всички религии, — казва Смити, — не само за християнската. Можеше да ви разказва за Корана, за Конфуций и даже за вуду, а също и за много други неща. Беше прочел Библията от кора до кора три пъти, и можеше да цитира дословно любимите си места.”

Опитах се да прочета много от неговите книги, но не успях да ги разбера, — казва Смити и си спомня за една от тях, озаглавена „Tertium Organum”. — Имаше и други. Например „Разнообразието на религиозния опит”, той я обичаше, „Откровенията на Св. Августин”, „Мантия” на Лойд С. Дъглас (който, по съвпадение, е бил свещеник в църквата в Акрон през 30-те години), „Само за грешници” (книга за Оксфордската Група), „Основи на конфуцианството”, „Научи ни да се молим” на Чарлз и Кора Филмор и „Молитвата може да промени целия ви живот”.

„Посъветва ме да прочета „Изкуството на егоизма” от Дейвид Сибири”, — разказва Бети Смит.

„Също така много ценеше „Най-важното нещо на света” от Драмонд”, — казва Смити.

Но Смити отбелязва, че баща му никога не натрапвал на другите разговори за философията или религията, защото не искал да плаши хората. „Умееше да види и смешната страна на всичко това. Спомням си веднъж, когато Пол С. нарече един младеж огледално отражение на Христа, тогава татко каза, че, може би, огледалото му е доста зацапано.”

„Първото, което направи, бе да ми даде „Проповедта на планината” от Емет Фокс, — разказва Дороти С. М. — Веднъж, когато се занимавах с една жена в Кливланд, аз му се обадох и го попитах: „Какво мога да направя за жена, която се намира в делириум тременс?” Той ме посъветва да ѝ дам необходимите лекарства и каза: „А когато дойде на себе си и реши, че иска да бъде друг човек, дай ѝ „Най-важното нещо на света” от Драмонд. Кажй ѝ да я чете всеки ден, в продължение на 30 дни и ще стане друг човек.”

Не знаей дали тази жена се промени и стана друга, — разказва Дороти, — но вече много години аз не съм престанала да я чета и препрочитам. По онова време имаше три основни книги:

тази, „Горната стая” и „Проповедта на планината”. Боб продължаваше да изучава различни направления във философията и религиите, но беше много внимателен какво препоръчва на другите, за да не им навреди, — добавя Дороти. — Ако хората го питаха, той им препоръчваше нещо, но ако не — не говореше за това.”

„Татко имаше непредубедено отношение към религията”, — казва Смити, спомняйки си онзи период в живота им, когато Боб водел него и Сю в различни църкви.

Освен това, доктор Боб обичал да посещава католическия приют в Кливланд. „Той отиваше там със своята Библия, с пижамата и четката си за зъби и оставаше там за почивните дни”, — разказва един АА-ец.

„Интересуваха го хора, които твърдяха, че притежават екстрасенсорни способности или други форми на спиритическо прозрение, — разказва Смити. — Той смяташе, че след много години науката за съзнанието ще се развие и ще стане възможно да се осъществи контакт между живите и мъртвите.”

Този интерес споделяли и Бил Уилсън и много от ветераните на АА. Всички заедно и всеки поотделно се стремели към мистичен опит.

Джон и Елджи Р. си спомнят, че в края на 30-те години Док с часове разговарял с Роланд Дж., „който вярвал и в най-големите безсмислици, що се отнасяше до спиритизма. Той можеше да ви хипнотизира”, — казва Елджи. Роланд изучил много религии в своите търсения на трезвеност, но не спирал да пие, докато не срещнал Док.

„Имах някои съвместни преживявания с Роланд Дж., жена му, Док, Анна и Рут Т. в Толедо, — спомня си Елджи. — Една нощ проведохме спиритически сеанс и се случи нещо поразително: нещо започна да контролира моето съзнание. Започнах да разказвам на Док за баща му, който е бил съдия, а аз нищо не знаех за него.

След като дойдох на себе си, Док ме посъветва да избягвам тълпите. Каза ми, че съм силно възприемчива и мога да вляза лесно в транс, ако сред хората има някой силно разстроен или огорчен човек. Ето защо известно време избягах да съм сред тълпи, защото се страхувах.

Спомням си друг случай, когато с Док и Анна бяхме на гости у Роланд. Беше неделя вечер, бяхме в гостната. Док четеше вестник, Анна пушеше, Роланд беше в креслото, а Дороти приготвяше нещо в кухнята.

Изведнъж Анна започна да ми дава знаци с очи, опитвайки се да ми привлече вниманието. Погледнах натам, накъдето гледаше и тя. И, Господи, помогни ми, но Роланд беше създал някакво подобие на брада върху лицето си. Не повярвах на очите си. Когато видя, че го гледам, Роланд направи нещо и брадата изчезна. Док седеше и просто се смееше. Каза, че по-смешно нещо не бил виждал в живота си.

„Много от нас вярваха в спиритизма, — разказва Кларънс С. — Ходехме у Роландови в неделите, през нощта. Той викаше духове. След известно време това стана плашещо — прекалено, за да е само забавление. Док също престана да участва в това.”

Смити се съгласява: „Те спряха да ходят при Роланд Дж., защото започнаха да усещат някакви недобри вълни, — казва той. — Смятаха, че това може да бъде опасно.”

Подобно е мнението и на други акронски членове на АА. „Те бяха против тези спиритически сеанси, — казва Сю. — Татко започна да усеща, че го осъждат и те действително го критикуваха. Не одобряваха подобни неща. Но мисля, че в действителност ревнуваха, че не ги канят да участват.”

Сю също си спомня, как веднъж срещнала Роланд, който ѝ казал: „Винаги, когато разговарям с теб, чувам звука от идващ влак.” „Това е един от първите ми спомени, — отвърнала тя. — Как вървя покрай някакви железопътни релси с една стара жена, преди да попадна в детския дом. Тогава бях на три годинки.”

Рут Г., жената на Ърни Г. от Толедо, си спомня, че имала някакво заболяване, което искала да излекува с помощта на спиритизма и че доктор Боб „не се опита да ме разубеди. Той дори ме подкрепяше. Каза, че съм получила някакво указание. И Анна ми каза същото. Никога не ми предложи своите услуги, никога не ме накара да направя каквото и да било. Винаги казваше: „Дай шанс на Бог.”

„Док и Анна знаеха, че Рут получава спиритически отговори, — казва Ърни, — и те ѝ даваха книги по темата. Това ни правеше по-близки.”

„Ние знаехме, че Док има рак, дълго преди да го разберат всички, — разказва Рут. Когато той научи за това, ни се обади и ние отидохме при него. Каза ни: „Не съм го казвал на никого, но имам рак. Подозирах го, но лекарите не можеха да го открият.” Някакъв млад лекар все пак му поставил диагнозата.

След известно време, Док ми каза: „Мисля, че намерих отговор за теб, Рути”. Той разбрал за някакъв човек, който имал същото заболяване като моето и за лекарят, който му направил операция. „Не мислиш ли, че трябва да опиташ?” Това беше първият път, когато говореше с мен на медицинска тема и беше след като от моя случай се бяха отказали най-добрите лекари в Кливланд. Няколко хирурзи ми бяха казали, че няма какво да се направи. Казах му, че трябва да се помоля за това. Той ми отвърна да правя онова, което ми е казано свише.

Моят лекар в Толедо отказа да пише до доктора в Кливланд, но доктор Боб го направи, — разказва Рут. — Той ми спаси живота.”

Доктор Боб също така изиграл определена роля поне в едно изцеление с помощта на спиритизма. За това разказва Вирджиния МакЛ., сестрата на Дороти, която я посъветвала навремето да заведе Кларънс при доктор Боб в Акрон. (По-късно Вирджиния също станала член на АА.)

Дъщерята на Вирджиния, която тогава била на четири годинки, била болна още от раждането си. „Заминахме за Кливланд, за да я настаним в детска клиника за операция, — разказва Вирджиния. — Роланд вече беше успял са излекува няколко деца и сестра ми, Дороти, искаше да се срещна с него — реших да му дам шанс да опита спиритическо лечение. Не вярвах в тези неща и смятах, че дъщеря ми е сериозно болна. Тогава дойде доктор Боб. В онзи ден го видях за първи път. Направи ми силно впечатление — беше лекар, знаеше какво прави. Срещата ни промени всичко.

Той премери температурата на дъщеря ми и потвърди, че е сериозно болна. Детето не можеше дори да пие вода. Доктор Боб каза, че според него може да опитаме със спиритическо лечение. Ако не помогне, тогава ще я настаним в клиниката.

До този момент не се бях срещала с Роланд Дж. Той ме попита дали вярвам в успеха. Отговорих, не. Тогава той каза да отида на кино, за да не мисля за ставащото и да не влияя с негативните си мисли на сеанса.

Когато се върнах след два часа, чух смеха на дъщеря си, — казва Вирджиния. — После тя ме видя и ми каза: „О, мамо, тук е толкова весело”. Дъщеря ми изглеждаше съвършено здрава и е здрава и до днес.”

Молитвата, без съмнение, била важна част от вярата на доктор Боб. Както разказва Пол С., „утринната медитация на доктор Боб се състоеше от кратка молитва, 20-минутно четене на някакъв откъс от Библията и период на тишина, по време на който той чакаше указания, как трябва да използва своите способности днес. Получавайки отговор, той ревностно изпълняваше волята Божия за себе си.”

Елджи Р. си спомня: „Док ми казваше, че преди трудна операция, той винаги се моли. Разказваше ми: „Когато правя операция след молитва, аз не правя нито едно неправилно движение.” Доктор Боб никога не беше многословен по отношение на религията, но беше много религиозен човек. Когато се съмняваше за нещо, винаги се молеше за това. Но не натрапваше своите навици на другите. Това беше негово собствено, лично отношение.”

„Той се молеше не само за себе си, но също и за много други хора, които се обръщаха към него да се помоли за тях”, — казва Бил Уилсън.

„Винаги се радвах, че той се моли и за мен, — разказва Бил. — В някаква степен аз зависех от него, нали ми помагаше да отида в рая. Боб беше на светлинни години пред мен в тази област. Аз през цялото време се суетях наоколо, обяснявайки, организирайки и „възпитавайки в детската градина”. Самият аз никога не израснах толкова.”

XXVII.

Щастливите години на трезвеност на Боб били помрачени в края си от болестта на Анна и нейната слепота. Тя имала катаракт, който поразил и двете ѝ очи и не можела вече да кара колата си. Не разпознавала човека, ако той се намирал в другия край на стаята и трябвало да го доближи и да чуе гласа му, за да разбере кой е това.

Смити разказва, че любовта на неговите родители един към друг се проявявала все повече и повече в онези години. Преди всичко в грижата, която полагали един за друг. А Бети си спомня: „Нямаше и ден, в който татко да не прегърне мама и да попита: „Е, как е нашата любов днес, Анна?“

Анна претърпяла операция за отстраняване на катаракта от едното око. Когато я настанявали в болницата, единствената ѝ молба била да не оставят Боб сам. Тя усещала, че той ще страда и ще преживява нейната операция.

Операция била неуспешна и тя не разрешила да оперират и другото ѝ око, с което все още виждала нещо. „По-добре да виждам мъничко, отколкото нищо“, — казала тя. Смити си спомня, че майка му много се надявала на тази операция. После я попитал защо, по нейно мнение, операцията е била неуспешна. „Мисля, че нямах достатъчно вяра“ — отвърнала тя.

След това доктор Боб станал нейните очи, доколкото това било възможно. Той имал своята медицинска практика и не можел да бъде до нея неотлъчно. Разбирал, че ѝ трябва всекидневна грижа. Знаел, че тя ще преживява тежко, ако реши, че е в тежест за някого. Решението, което се появило само, било резултат от неговата собствена добра работа отпреди няколко години.

През 1941 година, преди слепотата на Анна да стане сериозна, Лавел К. и неговата жена Ема, квалифицирана медицинска сестра, се обърнали към доктор Боб за помощ.

„Моят мъж беше от „втората вълна“ на АА, — разказва Ема, — той беше заместник-началник на пощата и беше стигнал дотам почти да загуби работата си. Бил В. Х. го убеди да поговори с доктор Смит. Смятахме, че става въпрос за някакви медицински изследвания.

Доктор Смит беше най-изумителния човек от всички, които съм познавала. Но ако не го познавахте и го видехте, скръстил ръце, можеше и да се изплашите. Аз седях като парализирана — толкова строг и сърдит изглеждаше тогава. Отдели цялата втора половина от деня си, за да ни разкаже за АА. Бяхме разтърсени.

Такава беше първата ни среща. А после станахме много близки. О, какви чудесни времена бяха! Ако Док имаше възможност, всички ние след обяда отивахме с колата извън града, в долината. Понякога мисис Смит ни се обаждаше и казваше: „Хайде да се поразходим. Много е горещо днес!“ Тя никога не сядаше на предната седалка, дори когато двете ходехме някъде в града. Обикновено Лавел сядаше отпред. Пресичахме жп линията, поемахме надолу, по Пенинсила Роуд, после по Портидж... Докторът познаваше абсолютно всички, които живееха в онези красиви къщи надолу.”

Ема си спомня и за щедростта на семейство Смит. След смъртта на майката на доктор Смит мисис Смит ѝ казала: „Ема, искам ти да си сложиш тази верижка. Тя беше на Майка. Вместо да каже „Майката на Смит“, тя каза „Майка“.

Носих я през целия ден и бях много щастлива. На другия ден отидох да ѝ я върна, но тя ми каза: „Чуй ме. Тя ти харесва и отива на пръстена ти. Носи я, тя ти отива, ще ми я върнеш, когато те помоля.“ Верижката е у мен и до днес.

Имам брошка от черен оникс с три брилянта, която ми подари доктор Боб след смъртта на мисис Смит. Тя имаше много красиви брилянти. Той подари на Бети — жената на Смити — прекрасен диамант, а също и на Сю.

Постоянно правеха нещо такова. Не можеха да не правят добро на хората.

Веднъж решиха да си вземат отпуск. Имаха куче, което не искаха да дават в приют, докато отсъстват. Ние също имахме малък бостънски териер. Ето защо един ден доктор Смит дойде у нас, бързо се изкачи по стъпалата и ни попита дали не искаме да поживеем у тях, докато ги няма.

Аз не исках. Но мъжът ми каза: „Ние сме много задължени на тези хора“ и това беше самата истина. Повече нямаше какво да се каже. Така за първи път се съгласихме да поживеем за

известно време в дома им. В следващите пъти, когато им се налагаше да заминат някъде за по-дълго, ние просто се нанасяхме там в деня на заминаването им.”

Ето как в продължение на осем години Ема и Лавел от време на време живеели в дома на доктор Боб. После, когато се появила необходимост, Ема почти неотлъчно съпровождала Анна.

„Мисис Смит можеше да вижда с едното око, но виждаше лошо. Беше ѝ трудно да ходи, ръцете ѝ се бяха подули и бяха трудно подвижни заради артритата”, — спомня си Ема.

„Понякога си мисля за това, че всички освен мен я наричаха Анна, — казва Ема. — Аз не можех да ѝ кажа по име. Наричах я мисис Смит. Бях с нея всеки ден, освен в събота и неделя в продължение на три години. Разбира се, те имаха и домашна помощница. А докторът беше с нея в събота и неделя.”

По това време — през 1947–48 година, преди доктор Боб да разбере за смъртоносното си заболяване, Бил в Ню Йорк започнал да обмисля бъдещето на АА. Какво ще се случи с АА, когато неговите съоснователи си отидат от този свят? Основно Бил и Боб били тези, които свързвали попечителския съвет и Централния Обслужващ Офис с групите на АА. Бил разбирал, че за да оцелее АА, на съвета и офиса ще е нужна моралната и финансова поддръжка на групите. И той предложил на Боб идеята основателите да предадат на групите пълния контрол върху своята дейност и за тази цел да учредят Конференция по Общото Обслужване на АА, на която групите да изпращат свои делегати.

Бил смятал, че тази идея е жизнеспособна, но повечето попечители не желаели подобни промени. И много ветерани от Акрон, Кливланд, Чикаго и Ню Йорк се съгласили с тях. Точно както членовете на Оксфордската група се стремели навремето да контролират и ръководят делата на ранните алкохолици, така и тези същите първи членове на АА, съумели някога да се откъснат от Оксфордската група, си мислели сега, че те трябва да ръководят делата на всички дошли в АА след тях.

Позицията на доктор Боб била някъде по средата. През май 1948 година той написал на Бил:

„Колкото и да са желателни тези промени, аз смятам, че те така или иначе ще се случат и няма нужда от твърде резки и остри движения. Ако попечителите грешат, те сами се поставят в неловко положение. Аз съм загрижен за АА колкото и ти, но не съм 100 процента уверен кой е най-мъдрият курс, който да следваме и най-мъдрото устройство за организацията ни. Струва ми се, че в настоящия момент принципът „леко и просто” е най-добрият курс, който трябва да следваме. Може би, ще е мъдро, ако дадем възможност на попечителите да действат именно като попечители. Дори да настояваме на това да действат така. Резултатът ще бъде външен натиск върху групите. Против прилагането на подобна тактика, обаче, е фактът, че те могат много неща да развалят, когато се опитват да оказват натиск. Но те, не се съмнявам в това, ще получат доста неприятна и бърза реакция от страна на групите, ако го направят... Засега се запаси с търпение и помни, че каквото и да се случи, ние те обичаме. Семейство Смит.”

Това било началото и макар за известно време Бил да проявил търпение, настъпил моментът, когато разбрал, че „малко трябва да го понатисна (доктор Боб), за да се съгласи”. Но имало и други, които смятали, че трябва да убедят Док в обратното - да наложи вето върху идеите на Бил. В резултат доктор Боб се оказал под силен натиск от две страни и то във време, когато неговите сили и здраве започнали много да се влошават.

През лятото на 1948 година, буквално няколко месеца след писмото на Бил, доктор Боб разбрал, че има рак. Той затворил кабинета си, прекратил практиката си и се пенсионира, за да могат с Анна спокойно да изживеят своите последни дни заедно.

По-късно същата година, след като доктор Боб претърпял поредната операция, го посетил Джордж Х., член на АА от Ню Йорк и привърженик на конференцията. Джордж провеждал запитване из групите в цялата страна по въпроса за самоуправлението. След посещението си в Акрон, той изпратил на Бил филмче, на което било записано поздравление от доктор Боб и младия Смити.

В част от записа доктор Боб съобщава уклончиво относно своето лечение: „Успехът на една операция зависи от това дали се прави от теб или дали се прави на теб.” Смити пък казва: „Джордж прочете на татко хубава лекция. Беше толкова хубава, че аз самият започнах да я следвам. Но татко още не.”

Джордж съобщил на Бил, че доктор Боб е на легло и лекарите предполагат, че му остават още шест месеца живот. „Лицето му е отслабнало, губи тегло и му е трудно да ходи. Има и

моменти на подобрене, но скоро болките започват пак. Стараеше се да се държи, когато синът му беше тук и се преумори”, — разказва Джордж. Сега е принуден да ограничи и броя на посетителите, и времето за посещения. Но въпреки всичко си остава стария Боб — брадичката напред и не признава колко е болен и колко страда.”

Останалата част от записа съдържа делови отчет. Джордж посветил голяма част от коментарите си на ветераните от Чикаго, Кливланд и Акрон, които, както и мислел били срещу промените, „за разлика от останалите Съединени Щати — 370 групи, които аз лично посетих, смятат, че ръководството трябва да се предаде на конференцията.”

Той разказвал и за битувашото сред ветераните от Чикаго, Кливланд и Акрон мнение, че те имат по-голямо право да работят в комитета, отколкото членовете на АА от другите места. Те настоявали да се сформира съвет, който да се състои от ветерани и да взема общите решения, а не за конференция и предпочитали да използват само Стъпките, защото смятали Дванадесетте Традиции (представени от Бил през 1946 година в негова статия в Грейпвайн) за твърде тромави.

Мнението на Джордж се различавало от тяхното: „Срокът на трезвеност не е всичко. Трябва да отчитаме и способностите на хората да планират и организират нещата.

Боб и Анна вече не са млади, — продължавал той — Те вече имат определено мнение и не смятат да го променят.” Той обрисувал доктор Боб като „педантичен труженик” и отбелязал, че Боб е „изключително лоялен човек. Неговото мнение е, че хората, които познава от първите дни на АА не могат да грешат.”

(Макар и не във връзка с тази конкретна ситуация, Сю се съгласява, че нейният баща можел да бъде приятел, който е склонен да „оправдава грешките на своите другари”. Тя споменава имената на двама членове от Акрон, които действали в интерес на малцинството, а не в интерес на цялата група, а също и на един, който се занимавал с някакви тъмни дела, можещи да нанесат вреда на останалите членове на АА и разказва, че въпреки всичко Док оставал привързан към тях.)

Джордж съобщавал, че мнението на доктор Боб се формира под влиянието на малцинството, „чиито идеи са изкривени”; че у един от ветераните се наблюдава дори „отклонение от нормалното мислене, което станало очевидно за всички в последните две години”; че друг един „използва доктор Боб като инструмент за прокарването на собствените си идеи и интереси”. Един от старите членове той описал като „Престолонаследник”, който „се стреми към нови титли и има амбиции” надхвърлящи пределите на родното градче.

„И двамата, и Боб, и Анна, — казва Джордж, — са твърде болни, за да изискваме от тях да взимат някакви решения, да ги притискаме или да им устройваме масови атаки, подобни на тези, които им прилагат тук. Трябва най-накрая да ги оставим на мира и да им дадем възможност да изживеят в мир и покой последните си месеци заедно.”

Джордж предложил: „Вие двамата, Бил и доктор Боб, действително се разбирате отлично за най-важното и бихте могли да направите някакво открито заявление — за компромис, който да се състои в сформирването на временен управляващ съвет, с указание какъв да е съставът на членовете му – имена, които и двамата одобрявате.”

Слушайки записа, може да усетите известно нетърпение и някаква лека снизходителност, примесени с уважение и грижа в описанието, което дава Джордж на доктор Боб. Това снизходително отношение ще се прояви в поведението на част от АА-ейците в следващите няколко години и ще доведе до нарастване на противоречията в АА за известен период. Друга част от АА, пък, имала аналогична позиция по повод идеите на Бил и „революционерите, които искат да вземат всичко под контрола си”.

По-скоро, Джордж просто не се е замислил за това, че в редицата на пионерите на АА, които по мнението на доктор Боб, не могат да грешат, Бил стои на първо място. Що се отнася до нежеланието на доктор Боб да се правят промени, навярно, ако Бил се беше опитал да го убеди лично в това, щеше да е едно, а когато някакъв „новак” от Ню Йорк му е изпратен да го поучава — съвсем друго.

Съществува и до ден-днешен мнението, че доктор Боб и АА Акрон – Кливланд никога не са оценени по заслуги от „Ню Йорк” — тоест от попечителите и офиса.

„Заслугите на доктор Боб не се признаваха много в Ню Йорк, — казва Ема К. — Това много огорчаваше мисис Смит. Веднъж ги бяха поканили там на обед и тя каза: „Знаеш ли, Ема, там нямаше човек, който да признава заслугите на Боб”. Разбира се, в Охайо, пък, признаваха

него. Аз познавах Бил — това не го дразнеше. В Ню Йорк навярно подобно е било отношението към него. Но аз мисля, че това нямаше значение за нито един от тях двамата.”

Този обед, на който „нямаше човек, който да признава заслугите на Боб”, навярно е бил празнуването на юбилея на Бил през 1948 година. Ел С., председателстващ на този обед, си спомня, че в последната минута му съобщили, че ще присъстват и Боб и Анна. „Бях толкова развълнуван от това, че и двамата основатели и техните съпруги са тук, че не можах да си спомня името му. Оплетох се много в изказването си в онази вечер.”

Ема, която била много близо до доктор Боб по онова време, критично за бъдещето на АА, казва за съоснователите: „Те се различаваха толкова, колкото се различават двата ми пръста. Бил имаше навика внезапно да променя курса, а доктор Боб казваше: „Послушай, Бил. Почакай, нека го обсъдим още веднъж”. Бил беше давай-давай-давай, а доктор Боб беше деликатен и спокоен.

Да, аз много често присъствах на деловите им разговори. Но моята позиция е лесно разбираема. Чувствах, че у двамата има много общо, имат толкова много неща, за които да разговарят. Можех да вляза, да приседна и да поговоря с тях за нещо незначително, но действително да се включа в разговора им... Те се разбираха отлично. Макар и различни, те всъщност си приличаха като братя.”

Въпреки, че здравословното състояние на Боб се влошавало, Бил продължавал да търси неговото одобрение и за Традициите, и за конференцията. Вероятно, повечето техни дискусии на тази тема се провеждали на лични срещи или по телефона.

През февруари 1949 година Бил пише писмо от три страници за нуждата да се приведат попечителския съвет, Централния Обслужващ Офис и сп.Грейпвайн, „изцяло под пряката грижа на регионалните представители на движението АА”. Групите вече са започнали сами да се занимават със своите дела, пише Бил и няма причина „да се плува срещу течението и да се чака повече”.

Разбирайки колко значима е позицията на Боб, Бил завършва своето писмо така: „Абсолютно искрено и свято се надявам, че ти ще можеш и ще поискаш да ни протегнеш ръка. Твоето участие и влияние над всички ни е много необходимо, а най-вече на мен. Твоето благоразположение и надеждна подкрепа могат да решат всичко.”

Макар и не в пряк отговор на писмото на Бил, Боб изразява своето отношение в записка до него от 14 март 1949 година, в която му пише: „Доста боледувам откакто си замина... Не мисля, че тази конференция е най-неотложното нещо сега. Може и да не съм прав, но така мисля. Не ти ли се струва, че можем да разрешим на момчетата да го спретнат този комитет, пък да става, каквото има да става? С обич, Смити.”

(Комитетът, за който става въпрос, бил замислен като „политически център” или „генерален щаб”, който трябвало да помага на АА с публикациите на литература и организациите на срещи в периода между събранията на попечителите. През юни 1949 година той бил учреден и започнал своята работа под името Централен Комитет по Обслужването.)

Едва през 1950 година, на своето последно голямо събрание на АА — Първия Международен Конгрес в Кливланд, доктор Боб се съгласил да одобри Дванадесете Традиции. След няколко седмици, когато Бил му съобщил, че попечителите очевидно са принудени да признаят необходимостта от конференцията, Боб се съгласил да подкрепи и тази идея.

Доктор Боб не бил единствения АА-ец от Охайо, чиято позиция се променила. Ед Б. си спомня, как Бил Уилсън дошъл в окръга, за да бъдат обсъдени конференцията и Традициите. „Бил Д. (АА-ец номер три) беше против и беше бесен. Каза ми: „Ед, няма да отида на това събрание, но ще отида да кажа на Бил какво мисля за него!”

Отидох с него, и Бил ни обясни същността на Традициите и какъв е смисълът на конференцията. Той също изтъкна, че двамата с доктор Боб все някога ще напуснат този свят, и ако членовете на АА смятат да продължат движението, то те са длъжни да знаят, им предстои да продължат.

С Бил Д. го изслушахме и отидохме да обядваме. Попитах: „Е, Бил, какво мислиш за това?”

Той отвърна: „Знаеш ли, Ед, има нещо вярно в това, което Бил каза.”

„И аз така мисля”, — отговорих. След това се върнахме, за да изберем представител и в онази вечер Бил Д. стана първия делегат от Охайо на Първата Генерална Конференция по Обслужването на АА през 1951 година.”

XXVIII.

а,

През май 1949 година Боб и Анна заминали на последното си пътуване заедно — в Тексас, за да посетят Смити и семейството му. „Смити беше добър младеж, — спомня си Ема. — Той имаше много грижовно отношение към родителите си. Веднъж дойде да ги посети и, разбира се, отиде с баща си в града, в Градския клуб. Анна ми каза: „Ема, видя ли какви стари тексаски ботуши беше сложил? Мислех, че ще умра!“

Когато се подготвиха за последното си пътуване, Анна, а тя беше вече много слаба и измъчена, каза: „Никак не ми се пътува, но   иска. Надявам се пътуването да го зарадва.“

За същото пътуване Боб казал: „Не ми се пътува, но   иска. Надявам се, да се порадва.“

„Обикновено тя го наричаше татко, — казва Ема, — а той я наричаше мама.“

Когато се върнаха, Боб ми се обади рано сутринта и ме помоли да отида. Каза ми: „Мама не се чувства добре.“ И двамата знаехме, че тя е сериозно болна. Закарахме я в болницата Св. Томас. Тя живя още шест или седем дни.“

Сестра Игнатия помни как доктор Боб ѝ позвънил и помолил да настанят Анна. Самолетът им не излетял навреме заради силна буря и Анна развила пневмония, след която последвал тежък сърдечен пристъп.

„Когато пристигнаха в болницата, забелязахме, че пътуването се е отразило и на доктора, — разказва сестра Игнатия, — освен тревогата за неговата любима Анна. Тя живя няколко дни и последния ѝ час настъпи.“ Било 1 юни 1949 година.

След смъртта на Анна сестра Игнатия написала на доктор Боб писмо, в което му разказвала, че като пациент Анна била образец на спокойствието и никой не чул от нея никакви оплаквания. „Тя се тревожеше повече за здравето на своите посетители, отколкото за своето собствено, — казва сестра Игнатия. — По време на последното ѝ боледуване, нейното огромно търпение, мъжество и сила на духа бяха необикновени.“

„Анна ужасно ще ми липсва, — казал тогава доктор Боб. — Но тя едва ли би искала да се случи нещо друго. Ако беше преживяла този последен пристъп, щеше да ѝ се наложи да лежи няколко месеца в болницата, а после да е на легло и следващите няколко месеца в къщи. Тя мразеше да е в тежест, нямаше да го понесе.“

„Когато мама умря, татко много тежко го преживя, защото силно се обичаха, бяха много предани един на друг. Освен това той знаеше, че и на самия него не му остава много, — казва Смити. — След като вече я нямаше, той разбра, че тази мъдра, грижовна, внимателна и тактична жена, готова да воюва за всичко, в което вярваше и в защита на семейството си, беше надеждна, необходима му опора, благодарение на която той успя да направи онова, което направи за АА“, — казва Смити.

След публикуването на съобщението за смъртта на Анна, личността на доктор Боб като съосновател на АА била разкрита за широката общественост. В публикацията, съпровождаща некролога, акронското списание „Маяк“ пише: „Тъжно е, че удивителната работа на мисис Смит не получи публично признание докато тя беше жива, но тя със сигурност е усещала чувството на благодарност в сърцата на многото хора, на които помагаше... Акрон винаги ще се гордее с движението АА, което се роди тук и ще се гордее със забележителната жена, която направи толкова много, за да помогне на това движение да се разрастне.“

„Татко имаше късмета да е приятел с една забележителна двойка - Ема и Лавел, които идваха и се грижеха за него у дома, след като мама си отиде, — казва Смити. — Те му бяха голяма утеха, ободряваха го, когато страдаше и се грижеха за него.“

„Когато почина мисис Смит, докторът не знаеше какво да прави, — спомня си Ема. — Казах на мъжа ми, че ще е по-добре да отидем у тях и да останем при него през нощта. Останахме там до погребението.“

Живяхме две или три седмици с него, а той си търсеше икономка. Кандидатките идваха, той разговаряше с тях, а после идваше и отрицателно поклащаше глава.

Нещо трябваше да се направи. Веднъж ми каза: „Не можеш ли да останеш да живееш тук? Разбирам, че не можеш да искаш от мъжа си това...“ Беше несправедливо и той го разбираше. Неговата чувствителност беше много трогателна. Но разбирахме, че трябва нещо да се направи.

Една нощ — повярвайте, в тялото ми няма и една костичка суеверие, сънувах мисис Смит да ми казва: „Ема, моля те, не напускай татко.“

А когато Лавел се събуди сутринта, ми каза: „Имам много странно усещане. Не зная дали беше сън, но тази нощ разговарях с мисис Смит. Не можем да го оставим сам.“

Обмислихме заедно нещата. Вечерта му казахме, че, ако той иска, ще се откажем от нашата къща и ще заживеем при него.

Никога няма да забравя изражението на лицето му. Никога!”

Ето как семейството, което някога дошло при доктор Боб за помощ, се преместило в дома му, за да бъде до него в последните години от живота му. Те се отказали от къщата си и заживели с Боб чак до смъртта му. Лавел, който нарича доктор Боб „най-достойния за обич човек от всички, които съм познавал”, разказва: „Аз съм от хората, които смятат, че две семейства не могат да живеят добре под един покрив и заради това си оставихме квартирата за известно време. Но мисля, че човек, който не би съумял да съжителства с доктор Боб, едва ли би могъл да съжителства дори със самия себе си.“

„Един от болезнените моменти, — разказва Ема, — беше, когато няколко дни след смъртта ѝ той ни каза: „Трябва да поръчам надгробен камък и да избира гробище. Не бихте ли могли да дойдете с мен?“

Обиколихме няколко гробища и ги разгледахме. Когато решихме да се спрем на Маунт Пийс, аз казах: „Разбира се, вие искате на плочата да има надпис във връзка с АА?“ — а той отвърна: „Благодаря, не.“

По същото време членовете на АА обмисляли да издигнат паметник на Анна и Боб. Дори започнали да събират средства за това. Като научил за това, Боб ги помолил да спрат, парите да бъдат върнати и се обявил срещу това АА да издига за Анна и за самия него каквито и да било мемориали или паметници. Той казал на Бил: „Нека двамата с теб да бъдем погребани като останалите хора.“

Доктор Боб разбирал, че неговото собствено заболяване прогресира с всеки изминал ден. Той знаел, че болестта му е злокачествена и nelечима, и приел това със смирение и без негодувание. Не се сърдел на лекарите, защото не са успели да поставят диагнозата му по-рано. „Как мога да ги виня? — казвал той, — Та, нали е възможно и аз самият да съм допускал смъртоносни грешки!“

В онези моменти, когато болестта приковавала доктор Боб у дома, но не трябвало да лежи в болница за поредната операция, той се стараел да живее нормално, доколкото това било по силите му и да се наслаждава на живота толкова, колкото можел. След смъртта на Анна двамата с Дик С. (брат на Пол) отлетели за Западното крайбрежие и възобновили някои стари запознанства.

След завръщането си от Калифорния Дик написал на Бил, че са имали „забележително пътешествие и Боб възвърнал високия си дух“ и че когато си дошли от Лос Анджелис, той изглеждал много по-добре. Когато се завърнали у дома, доктор Боб дори възнамерявал да отиде до града, за да се подстриже, но в неделя „дойдоха онези приятели-благоежелатели — особено един, който стоя на гости цели четири часа и едва не го побърка. В понеделник Боб постъпи в болницата Св. Томас, не заради нещо сериозно, а просто, за да си почине, — разказва Дик. — Реших да ти разкажа всичко както си беше. Току-виж плъзнал слух, че достъпът на посетители е спрял и си помислиш нещо лошо.“

Ема разказва, че след смъртта на Анна при тях идвали страшно много хора, за да навестят доктор Боб и повечето били оптимисти и се стараели да го ободрят. „Много идваха от други градове и още повече от Акрон и околностите, — казва тя. — Нямахме момент, в който да оставахме без букет цветя. Никога!“

Тя си спомня за един „добър приятел, който седеше и се опитваше да разказва на доктор Боб: „Това е така, това така, а онова онака“, — и почти довеждаше доктор Смит до... накратко, той просто не знаеше, за какво говори този човек в повечето случаи.

Имало още един член на АА, който идвал при доктор Боб всеки ден. „Играеха на карти, на половин долар. Веднъж той дойде, а докторът не приемаше никого. „Ще трябва аз да играя вместо него“, — казах му. И, Боже милостиви, спечелих! Никога в живота си не бях печелила на карти. Отидох горе и казах на доктор Боб, с кого съм се видяла и той ме попита: „Игра ли на карти с него, Ема?“ Отвърнах: „Да, ето и вашият половин долар.“

Когато идваха членове на АА, сяднаха в кухнята и пиеха кафе, — разказва Ема. — Виждали сте снимка в книгата „АА в зряла възраст“ —подавам на Дик С. чашка кафе. Не един галон кафе съм подала в тази кухня.”

След завръщането си от Калифорния, Боб и Дик посетили родния му дом във Върмонт, а после заминали за Мейн. Където и да отидел доктор Боб, навсякъде членовете на АА го обграждали с грижа и внимание. Той казвал за това: „Понякога тези добри хора правят твърде много за мен. Става ми неловко. Не съм направил нищо, с което да заслужи това внимание. Аз бях само инструмент в ръцете на Бог.”

У дома доктор Боб отделял много време за общуване с приятели, изпитвайки удоволствие, че може да направи нещо за тях. Между сериозните пристъпи се възхищавал на кулинарните способности на Ема. Тя си спомня, че той не обичал гореща храна. Не пиел кафе, ако е много горещо. Когато ходели на сбирки в Кралското училище, той оставял пет чашки кафе на плотта на кухнята, за да изстиват.

„Не обичаше да дъвче, — разказва Ема. — Ако можеше да е както иска, щяхме да ядем кюфтета всеки ден. Питаше ме: „Ема, какво имаме днес?” Чудех се какво да измисля, за да го зарадвам. И казвах: „Мисля да приготвя това и това.” „Добре, а утре може ли да направиш кюфтета?” Честна дума, моят беден мъж и едно кюфте не е изял след като живяхме с доктор Боб. Аз също.

Много обичаше малини! Имаше един съсед, който имаше малинови храсти и в сезона му носеше. Той ме питаше: „Знаеш ли как трябва да се ядат малините?” Отвърщах: „Разбира се. Трябва да се посипят със захар.” „Това е неправилно, Ема”. После взимаше най-дълбоката супена чиния, сипваше вътре малини, доливаше вода с лед и чак след това добавяше захар.

Двамата с Лавел мислехме да купим телевизор, но аз чух доктора да казва, че не му е нужен. Въпреки това го попитахме. „Какво пък, — каза той, — ако купите телевизор, коминът е на ваше разположение. Можете да сложите антена на него.”

Но той дори не го поглеждаше. Един ден стана много смешно. Ние с Лавел гледахме телевизия, а той си беше полегнал на кушетката в другия край на стаята и четеше вестник. Случайно погледнах към него и го видях, че е спрял да чете и гледа телевизия. Направи го! Аз се разсмях. И той се усмихна. Тази вечер щяха да показват състезания по борба, а той много обичаше този спорт. Каза ни: „Ще погледаме борбата след вечеря”. Отвърнах: „Само при едно условие — след обяда да се качите горе и хубаво да поспите.” Той се съгласи.

После доктор Боб си взел кабриолет, черен Буик Родстер. Той обичал колите и имал много различни през живота си. Но тази му била най-любима, „колата, за която винаги съм мечтаел”.

„Веднъж седяхме в гостната, — спомня си Лавел, — той изведнъж стана и отиде на телефона. „Добър ден, Рус. Доктоу Смит, от Аудмау 855. Да, видях обявата, че продавате кабуиолет. Ще го докарате ли да го видим?”

В уреченото време колата дойде, — разказва Лавел. — Този ден докторът не можеше да излезе от къщи и ми каза: „Абъркромби, можеш ли да се обуеш и малко да се повозиш?” Когато се върнах ме попита как се движи. Казах „о’кей” и това беше достатъчно. Той седна и написа чек.”

Приятелите му и до днес си спомнят как се носел из улиците на града с вдигнат покрив. „Беше най-ужасният шофьор в Акрон, — казва Ема. — Непрекъснато плащаше глоби за превишена скорост и неправилно паркиране. Когато сядаше в кабриолета, просто летеше.”

Смити се съгласява: „Колкото по-стар ставаше, толкова по-лудо караше. Беше страшничко да се возиш с него.”

„Всеки ден след като се наобядваше, ако му беше добре, отиваше да играе карти в Градския клуб, — разказва Ема. — Казвах: „Моля ви, не слагайте тази стара шапка”, а той отвръщаше: „О, Ема, така е по-стилно”. Можех да си сверявам часовника с него. Връщаше се винаги по едно и също време. Идваше с бясна скорост по нашата улица и едва пред къщата рязко удряше спирачки... Радваше се като дете.”

По това време доктор Боб продължавал да ходи на сбирки на АА в Кралското училище. Ани С. си спомня, че някой го попитал тогава: „Трябва ли да идвате на всички тези сбирки? Защо не останете въкъщи, да посъберете сили?”

Доктор Боб малко помислил над въпроса и тогава отговорил: „Първата причина е в това, че това работи. Защо да рискувам и да опитвам други неща? Втората причина е в това, че не искам

да се отказвам от разкоша да се запознавам, да се срещам и да общувам с приятели-алкохолици. Това ми доставя удоволствие. И третата причина е най-важна. Аз съм част от тези сбирки и идвам тук заради тези нови мъже или жени, които могат да влязат през тази врата. Аз съм живото доказателство, че АА работи, докато оставам в АА и съм длъжен да предам това послание на новите, които ще дойдат. Аз съм живият пример.”

Х IX.

Членовете на АА си спомнят, че доктор Боб не пропускал нито една сбирка в Кралското училище чак до своето последно изказване в Кливланд, през юли 1950 година. „Неговото отсъствие, — казва един АА-ец, — веднага се набиваше на очи. Поглеждаш към стола, на който обикновено сяда, — а той празен.”

„След смъртта им аз толкова много си мислех за доктор Боб и Анна, че просто не можех да отида в Кралското училище, — казва Бил В. Х. — Бях свикнал да ги виждам седнали там и това, че нямаше повече да ги видя, ми разкъсваше сърцето, толкова много означаваше за мен доктор Боб. Той винаги казваше нещо важно. Пътувах дяволски дълго, за да мога да го чуя.”

Много дълго време никой не сядал на мястото на доктор Боб. И, накрая, някакъв нов, който не знаел нищо, седнал там и никой нищо не му казал. Случило се това, което трябвало да се случи.

В своя край, когато доктор Боб се подготвял за смъртта, имало три неща, които той искал да направи: още веднъж да отиде в Сейнт Джонсбъри; да отпътува за Тексас за Рождество; и да присъства на Първия Международен Конгрес на АА в Кливланд.

Наближавал денят на Конгреса, а доктор Боб губел все повече сили. Приятелите му смятали, че той не бива дори да пътува дотам.

„Той вече не можеше да седи изправен, — спомня си Ема. — На обед му казах:

— Докторе, моля ви, не трябва да пътувате.

— Длъжен съм да го направя — отвърна ми той.”

Ел С., член на АА от Ню Йорк, откарал доктор Боб в Кливланд. „Всичко, което ми каза беше: „Уморен съм. Извинете ме, ако помълча”, — спомня си Ел. — Не смятах, че ще успее да издържи всичко това.”

Имало хиляди хора. Някой си спомня как вълните любов, прииждащи от всички членове на АА, като че ли давали сили на доктор Боб; друг, че той се подпирал на хълбока си по време на изказването си. (По време на последното изказване на Бил на Конгреса след 20 години, някои хора забелязали подобно нещо.)

Изказването му било кратко. Повечето хора си спомнят неговия съвет да се стараят да запазят простотата и често цитират това, за да подчертаят някаква своя гледна точка. Но доктор Боб казал много повече, и това, което казал за Дванадесетте Стъпки, не се нуждае от тълкуване:

„Скъпи мои приятели от АА и извън АА, от моя страна би било безсъвестно, ако не се възползвам от възможността да ви приветствам тук, в Кливланд; и не само тези от вас, които присъстват на тази среща, но и онези, които днес не са с нас. Много се надявам, че присъствието на толкова много хора, а също и думите, които ще чуете тук, ще ви въодушевят — и не само вас самите, но, надявам се, вие да можете да отнесете и да предадете това въодушевление на всички момчета и момичета у дома, които нямаха щастието да са тук днес. С други думи се надявам идването ви тук да е и приятно, и полезно.

Обхваща ме силно вълнение, когато гледам това огромно море от лица с чувството, че малкия принос, който направих преди много години е изиграл някаква макар и безкрайно малка роля, за да стане тази среща възможна. Обхваща ме силно вълнение, когато мисля за това, че за всички нас съществуваше еднакъв проблем. Всички ние правехме едно и също. Всички получихме еднакви резултати, пропорционални на нашето усърдие, ентузиазъм и преданост. Ако ми простите малкото лично встъпление, то позволете ми да кажа, че последните седем месеца трябваше да пазя леглото и силите ми не се върнаха в онази степен, в която ми се искаше, ето защо се налага моето изказване да е кратко.

Има две-три неща, за които си мисля и които заслужават да им се обърне по-голямо внимание. Едно от тях е простотата на нашата програма. Нека не я губим в търсене на фройдистски комплекси и подобни неща, които са интересни от научна гледна точка, но имат много малко общо с нашата истинска работа по програмата на АА.

Нашите Дванадесет Стъпки, ако ги концентрираме до крайност, можем да изразим с думите „любов” и „служене”. Знаем какво е любов и знаем какво е служене. Ето защо нека запомним тези две основни съставки на нашата програма.

Нека помним и това да бъдем много внимателни с коварния инструмент - нашият език, който може да греши и ако казваме нещо, нека в думите ни има доброта, внимание и търпимост.

И още нещо. Днес тук нямаше да има никой от нас, ако някой друг не беше отделил от времето си, за да ни обясни всичко това, приятелски да ни потупа по рамото, да ни заведе на няколко сбирки и да не направи различни малки добри неща за нас. Ето защо нека никога не стигаме до онази степен на ограничено самодоволство, когато не бихме поискали или би ни домързяло да отнесем до нашите по-малко щастливи братя тази помощ, оказала се толкова полезна за нас. Огромно благодаря! Благодаря ви за всичко.”

Когато завършил, станало очевидно, че напрежението за гласа, с което произнесъл своята кратичка реч е отнело и последните му сили. Колкото и да се стараел, бил принуден да напусне сцената. Във вцепенение хиляди очи наблюдавали как той се връща в залата.

„Беше чудовищна мъка за нас с Лавел да седим там и да го наблюдаваме, — разказва Ема. — Знаехме, че всяка глътка въздух е за него огромно усилие. Изказването му беше прекрасно. Той не остана да седне в злата, когато приключи. Тръгна си. Измъкнахме се оттам възможно най-бързо. Бях ужасно изплашена. Мислех си, ами ако изведнъж му стане лошо? Прибрахме се почти едновременно с него и той, слава Богу, изглеждаше нормално.”

Ел С., който откарал доктор Боб обратно в Акрон, казва: „Това усилие му струваше толкова, че той можеше само да лежи, отпуснал се назад на седалката, съвършено обезсилен. Той буквално беше отдал всичко от себе си.”

Ел, който по това време бил редактор на списанието Грейпвайн и взел голямо участие в издаването на паметния брой, посветен на доктор Боб (от януари 1951 година), по-късно казва за съоснователите: „Без насочващите усилия на Бил АА изобщо нямаше да го има. Без равновесието на Боб, кой знае в какво би се превърнало.”

„По-рано не бях слушал татко да произнася реч пред толкова голяма аудитория, — спомня си Смити. — Двамата с Бети бяхме в Кливланд. След този конгрес, макар и здравето на татко да се влоши, той помоли да го заведем във Върмонт, където останахме около една седмица.

Там татко се срещна с приятелите си от детството и със свои стари другари, и наистина прекара една забележителна седмица. Това беше пътуване, от което с Бети не бихме се отказали за нищо на света, защото това беше добра възможност да си поговорим с татко. Беше ни интересен неговият религиозен опит и имахме въпроси, на които той ни помогна да си отговорим.”

Преди да отпътува за Върмонт, Боб попитал Лавел коя кола иска, за да отидат с Ема в отпуск. „Не си бях и помислял да взема кола”, — отвърнал Лавел.

„Вземете кадилака, — казал Боб. — На двамата ще ви е по-удобно в нея, а ние ще вземем родстера.”

„Обсъждахме това много, — разказва Ема. — И когато дойде Смити, Лавел му каза: „Смити, не му давай да го направи. Кадилакът е много широк отвътре. Той ще може и да полегне, и да си изпъне краката. А в буика е тясно, няма да му е удобно.”

Нямаше ги десет дни. И нас също, но ние бяхме основно във Вирджиния. В последния ден преди да се върнем, ми беше много тревожно и Лавел ме попита: „Неспокойна ли си?” А аз го питам: „И ти ли?” И той ми отговори: „Да, мисля, че трябва да се приберем у дома.”

Върнахме се следобед. Към три-четири часа дойде кадилака. И когато видях този свят човек да се прибира по пътеката към дома и да поглежда светят ли прозорците, трябваше да се извърна и да се скрия в кухнята, защото не можах да сдържа сълзите си. Той се боеше, че няма да сме там.”

Веднага след завръщането си доктор Боб постъпил в болницата Св. Томас за една от операциите, които се редували безкрайно в последните му години. После се върнал у дома, под грижите на Ема и Лавел.

Това се случило в началото на септември, а той живял до средата на ноември. „Болките му станаха нетърпими, — разказва Ема. — С всеки ден ставаше все по-зле. А вече не можеше да я понася тази болница! Но трябваше да се направят процедури, които не можеше да се правят къщи. Трябваше да го откараме. Той не смяташе да остане в болницата повече от едно денонощие. Бяхме се уговорили да го вземем след 24 часа.

Той имаше добри дни, имаше и лоши. Веднъж трябваше да лежи цели шест седмици. Понякога му правех по пет-шест инжекции на ден. Но той винаги благодареше:

— От все сърце ти благодаря.

— Благодарите ми? За това?

— Да, точно.

Още от детството си той е бил много слаб. Но накрая беше толкова отслабнал, че само на прасеца намирах местенце, където можех да забия иглата. Но той никога не се оплакваше.

Моята спалня беше срещу спалнята на доктора. Понякога той сядаше в леглото и пушеше. После започваше да се оглежда, продължавайки да седи. А аз си мислех: „Бедният ти, бедният човек, как не можеш да заспиш?“

Той никога не ни казваше, че го боли, но не можеше да бъде друго. Зная, че го болеше, дори когато лежи. Болката го пристягаше силно. Започваше от простатата и обхващаше бедрата и стомаха. Ако бяха открили тумора две години по-рано, щеше да бъде различно. Но по време на изследванията не му направиха биопсия на правилното място. Той, обаче, никога не роптаеше срещу това. Казваше, че всеки може да сгреша.

Да, той беше борец. Обичаше бокса. Не мога да кажа дали е бил добър боксьор. Пазеше в къщата стара боксърска ръкавица и един кучешки нашийник — от първия им булдог, той висеше над леглото на мисис Смит. Винаги там висеше. Не бих го махнала за нищо на света.

От него струеше силно чувство на дружелюбие, което ви позволяваше с часове да седите до него и да не говорите за нищо. Понякога той поместваше в едно единствено изречение сякаш цял свят от мъдрост. Но понякога си устройваше истински разговорни пиршества. Можеше да говори с часове. Когато изкажеше нещата, му олекваше.

Понякога се качвах горе по стълбите за нещо, а той беше още в леглото и ме викаше: „Ау, Еми, зарежи всичко. Седни да си поговорим.“ И той говореше, говореше, говореше — за неща, които бяха отвъд моето разбиране. Но аз слушах.

Понякога трябваше да изляза, за да си направя прическата. Той нямаше търпение да се върна. Веднъж, точно бях си дошла, той попита: „Ема, утре ще трябва ли да ходиш някъде?“ Отвърнах, че не. „О, толкова се радвам, че ще си бъдеш у дома“. Разказах на мъжа ми и той се пощегува: „Виждам, че ще се пръснеш от гордост.“ Беше ми много приятно.

Да, разбира се, това беше голяма отговорност. Но за двамата ни с Лавел беше много приятно да си мислим, че Смити и доктор Боб ни имат доверие и смятат, че можем да се грижим за него и знаем какво е необходимо да се направи. Гордеехме се с това, че можем да направим нещо за него, защото доктор Боб спаси живота на моя мъж.

Той знаеше какво го очаква, но не страдаше от меланхолия. О, има много гадни слухове по този повод — че сме му давали твърде много таблетки и подобни глупости. Но неговото съзнание до самия му край беше толкова ясно, колкото е вашето или моето. Вечерта, преди да влезе в болницата за последен път, се върнах от фризьор, където ми бяха накъдрили косата. Мъжът ми каза: „Е, доктор Боб, Какво мислите за тази нова прическа, която ще трябва да търпите от днес?“

„Ема изглежда много хубаво, — каза той. — Остави я на мира.“ Никога не позволявайте да се приказва, че той не съобразяваше, какво е говорел тогава!“

В последните му месеци Хенриета Сиберлинг навестила доктор Боб: „Боб, и теб, и мен в един прекрасен ден ни очаква голямо пътешествие“, — каза му тя. „Неговата вяра беше потресаваща, — казва тя. — Двамата с Анна правеха всичко по силите си, що се касае до духовното им израстване. Бяха абсолютно готови за смъртта, когато тя дойде.“

Доктор Том Скудери, който познавал доктор Боб от 1934 година, си спомня един свой разговор с него, когато лежал в болницата. „Той ми каза: „Аз скоро ще отида да се срещна със своя Създател. Не ме е страх от това.“

Анна С., която също познавала доктор Боб отпреди началото на неговата трезвеност, си спомня, че той говорел леко за смъртта: „Вие говорите за смъртта така, както аз говоря за следобедна разходка, — каза му тя веднъж. — Не показвате страх, никакви емоции, нищо. Как е възможно?“

— Анна, — отвърнал той, — някога гледала ли си как на летището излитат самолетите?

— Много пъти, — отговорила тя.

— Известно време виждаш самолета, а после вече не, — казал той. — Но това не означава, че той е изчезнал. Просто е намерил друг хоризонт. По този начин мисля за своята смърт. Ще намеря нов хоризонт.“

Преди да се пресели в друг свят, обаче, доктор Боб трябвало да довърши едно нещо, свързано с АА. Става въпрос за обещаната конференция на АА — своеобразното завещание, което двамата с Бил оставили на хилядите днешни членове на АА и на онези, които ще дойдат занапред.

В неделята, преди Док да постъпи в болницата, за последен път Бил посетил дом номер 855 на улица Адмор — домът, в който той се чувствал, все едно „безкрайна благодат се излива над мен още от първото ми посещение там”. Бил си спомня, как казал на Док, че „дори и двамата да не направим нищо повече в тази посока, и да продължим да играем на мълчанка, това също ще бъде действие... Всички ще мислят, че текущите дела се радват на нашето одобрение.”

Бил смятал, че „така или иначе ще ни се наложи да свикаме конференция, дори и ако първия път тя е неудачна. Трябва да дадем на делегатите на движението възможност да дойдат в Ню Йорк и да видят как в действителност се развиват делата на АА по целия свят. След това ще могат да решат дали да поемат тази отговорност. И тогава това ще бъде решение на самото движение, а не решение, взето в тишина от теб Боб и от мен...”

Накрая Боб ме погледна и каза: „Бил, това да бъде решение на цялото движение АА, а не наше. Да свикаме тази конференция. Аз съм съгласен.”

След няколко часа аз си тръгнах от дома на доктор Боб и знаех, че му предстои много сериозна операция. Никой от нас тогава не се осмели да каже това, което таяхме в душите си. И двамата знаехме, че това може да се окаже последното решение, което вземаме заедно. Слязох по стълбите и се обърнах, за да го видя. Боб стоеше на вратата, висок и изправен, както винаги. Бузите му бяха поруменели, беше се облякъл старателно в лек сив костюм. Това беше моят партньор, човекът, с когото никога не бяхме си разменили нито една лоша дума. Мила и широка позната усмивка озаряваше лицето му, когато той ми каза почти шеговито: „Помни, Бил, дай да не губим всичко това. Да продължим да го правим просто!” Аз се обърнах, нямах сила да промълвя нито дума. Беше последният път, когато го видях.”

„За последен път, — разказва Ема, — го отведохме в Градската болница, и на лекарите се наложи доста да работят. Отидохме да го видим в сряда вечерта, той ме помоли да го вземем у дома. Казах: „Ако ви разрешат — разбира се”. Той искаше да остана с него, но аз не можах.

На следващия ден, около 11 часа се приготвих да отида в болницата и си помислих: „Ще почакам Лавел да се върне.” После ми позвъниха от болницата да отида незабавно. Трябваше да чакам такси... И Сю също не успяла да отиде на време. Той умря.

Той видял ноктите си. Били сини — от цианозата, когато кръвта спира да се движи. И разбрал. Казал: „Позвънете на семейството ми. Това е краят.” Знаел е. И го е знаел още вечерта, когато помоли да го приберем у дома.

Чувствах се ужасно, че не успях да отида навреме. Но лекарят ми каза: „Не се опитвайте да върнете времето назад. Той можеше всеки момент да си отиде.”

Ето как на 16 ноември 1950 година доктор Боб си отиде от живота и пое към „новия хоризонт”.

„Върнах се в Акрон за погребението, — разказва Смити. — Толкова много негови стари приятели бяха дошли при него в обредната зала. Всички му бяха много благодарни, защото им беше помогнал. Това беше много важно преживяване за мен.”

Погребалната церемония водил в Епископалната Църква доктор Уолтър Танкс, чийто отговор на телефонното обаждане на Бил преди 15 години довел до първата среща между доктор Боб и Бил. Доктор Боб бил „погребан като обикновените хора” на гробището Маунт Пийс. Редом до неговата Анна, както било от много години. На гроба им има семпла надгробна плоча и никакъв монумент.

Никакъв монумент?

— ” ’ ” ,

